This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

J 108632

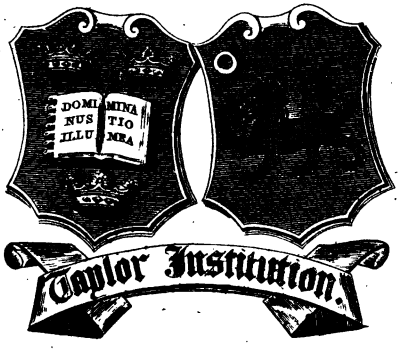

Vet. PG1555. N1. K1. 1823 (2)

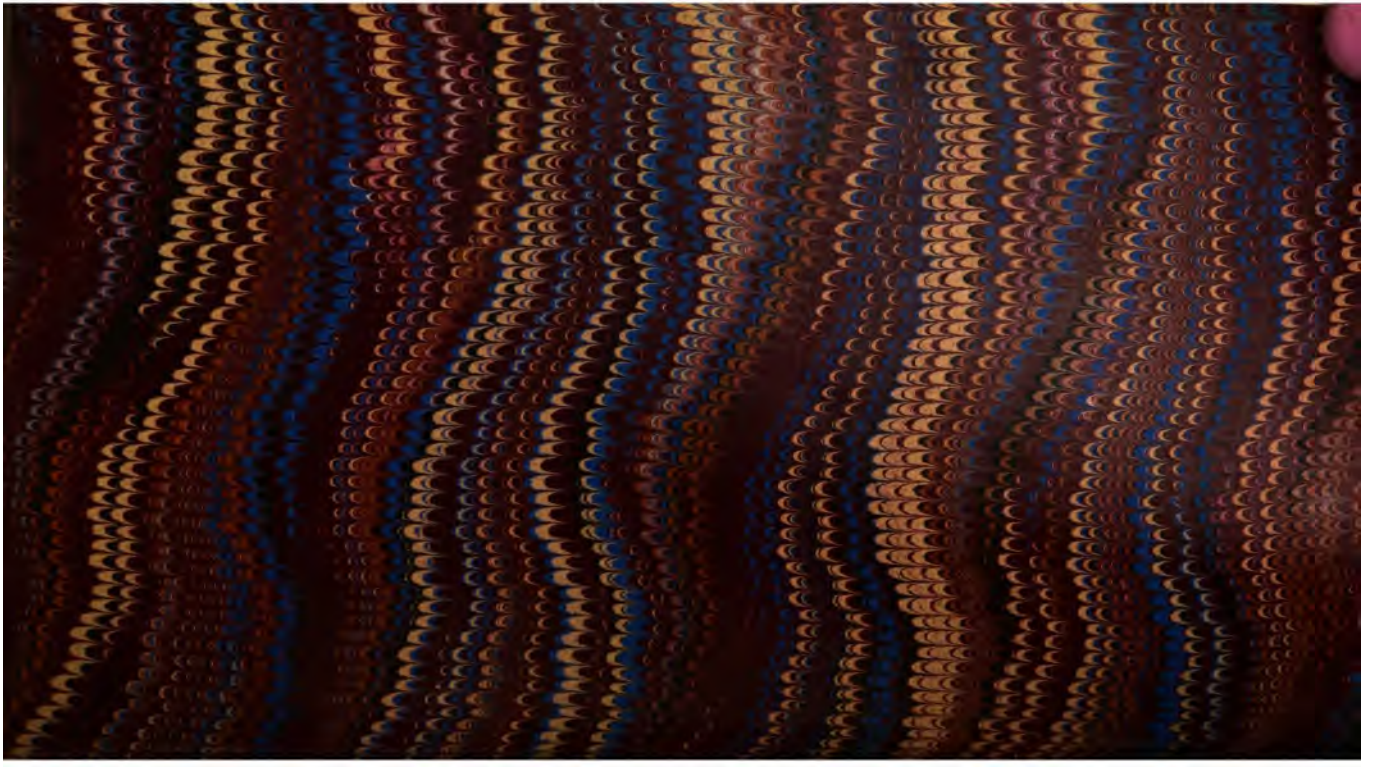

Ерцеговац, пјева уз гусле.

НАРОДНЕ СРПСКЕ

ПЈЕСМЕ,

СКУПИО И И НА СВИЈЕТ ИЗДАО

ВУК СТЕФ. КАРАЏИЋ,

(Јадранин из Тршића, а од старине Дробњак из Петнице,)

Философије доктор; Санктпетербургскога вољнога општества љубитеља Руске словесности, и Краковскога ученога друштва член кореспондент.

КЊИГА ДРУГА,

у којој су пјесме јуначке најстарије.

У ЛИПИСЦИ,

у штампарији Брејткопфа и Ертла.

1823.

LIBRARY OF THE TAYLOR INSTITUTION
UNIVERSITY
10 MAY. 1934
OF OXFORD

СЛАВЕНСКОМЕ МЕЦЕНАТУ,

СВИЈЕТЛОМЕ И ЧЕСТИТОМЕ

ГРАФУ

НИКОЛИ ПЕТРОВИЋУ

РУМЈАНЦОВУ,

Царства Руског Канцлеру

и Кавалеру свију ордена Руске Империје

и пр. и пр. и пр.

С највећим високопочитанијем и благодарношћу

посвећена.

ПЈЕСМЕ ЈУНАЧКЕ

НАЈСТАРИЈЕ.

1.

Свеци благо дијеле.

Мили Боже! чуда великога!
Или грми, ил' се земља тресе!
Ил' удара море у брегове?
Ниши грми, ниш' се земља тресе,
Ниш' удара море у брегове,
Већ дијеле благо свешишељи:
Свеши Пешар и свеши Никола,
Свеши Јован и свеши Илија;
И са њима свеши Пашшелија,
Њим' долази блажена Марија,
Рони сузе низ бијело лице.
Њу ми пиша Громовник Илија:
„Сесшро наша, блажена Марија!
Каква ши је голема невоља,
Те ши рониш сузе од образа?“
Ал говори блажена Марија:
А мој браше, Громовник Илија!
Каќо не ћу сузе прољеваши,
Кад ја идем из земље Инђије,

Из Инђије из земље проклете?
У Инђији щешко безакоње:
Не поштује млађи старијега,
Не слушају ђеца родитеља;
Родитељи пород погазили,
Црн им био образ на дивану
Пред самијем Богом истинијем!
Кум свог кума на судове ћера,
И доведе лажљиве свједоке
И без вјере и без чисте душе,
И оглоби кума вјенчанога,
Вјенчанога, или крштенога;
А брат брата на мејдан зазива;
Ђевер снаси о срамоти ради,
А брат сестру сестром не дозива.“
Њој говори Громовник Илија:
„Сејо наша, блажена Марија!
Утри сузе од бијела лица,
Док ми овђе благо под'јелимо,
Отић' ћемо Богу на диване,
Молићемо Бога истинога,
Нек нам даде кључе од небеса,
Да затворим' седмера небеса,
Да ударим' печат на облаке,
Да не падне дажда из облака,
Плаа дажда, нити роса тија,
Нити ноћу сјајна мјесечина,

Да не падне за три годинице;
Да не роди вино ни шеница,
Ни за цркву часна литурђија."
Кад то чула блажена Марија,
Утр сузе од бијела лица.
Када свеци благо под'јелише.
Петар узе винце и шеницу,
И кључеве од небеског царства;
А Илија муње и громове;
Пантелија велике врућине;
Свети Јован кумство и брашимство,
И крстове од часнога древа;
А Никола воде и бродове;
Па одоше Богу на диване,
Молише се три бијела дана
И три тавне ноћи без престанка,
Молише се, и умолише се:
Бог им даде од небеса кључе,
Затворише седмера небеса,
Ударише печат на облаке,
Те не паде дажда из облака,
Плаа дажда, ниши роса пија,
Ниш' обасја сјајна мјесечина;
И не роди вино ни шеница,
Ни за цркву часна литурђија,
Пуно време за три годинице.
Црна земља испуца од суше,

У њу живи пропадаше људи;
А Бог пусти пешку болезању,
Болезању страшну срдобољу,
Те помори и старо и младо,
И расшави и мило и драго.
Што осшало, што се покајало,
Господина Бога вјеровало.
И осшаше Божиј благосови,
Да не падне леда ни снијега
До један пуш у години дана;
Како онда, шако и данаске.
Боже мили, на свем шебе вала!
Што је било, више да не буде.

2.

Свеши Никола.

Боже мили! чуда великога!
Гледа чуда прије невиђена:
У Павлову свешом намасширу
Посшављени од злаша сшолови,
Сви се свеци редом посадили:
Навр софре Громовник Илија,
Насред софре Сава и Марија,
По дну софре Пешка и Нељела;

Славу диже свештитељ Никола,
И напија у славу Христову;
Ал се њему мало задријема,
У дријему чашу испустио,
Чаша паде на столове злашне,
Ниш' се разби, ниш' се проли вино.
Кара њега Громовник Илија:
„О мој браше, свештитељ Никола!
И до сад смо пили ладно вино,
Ал нијесмо, браше, дријемали,
Ни из руку чаша испуштали;
Што се тебе тако задријема?“
Ал говори свештитељ Никола:
„Не карај ме, Громовник Илија;
Мало шрену, чудан санак усни:
Навезе се триста калуђера,
Навезе се у то сиње море,
Прилог носе Светој гори славној:
Жуша воска и б'јела тамњана;
Дигоше се вјетри до облака,
Ударише по мору таласи,
Да с' потопи триста калуђера;
У глас викну триста калуђера:
Помоз' Боже и свети Никола!
Те си гођe, да си сада овђе!
А ја одо, те и потопмого;
Извезе се триста калуђера,

Извезе се здраво и весело,
Однесоше прилог Светој гори:
Жуша воска и б'јела тамњана.
У томе се мене задријема,
Те ја чашу из руке испусти."

3.

Свети Саво.

Збор зборила господа рипњанска
Код бијеле цркве Грачанице:
„Боже мили! чуда великога!
Куд се једе цар Немање благо,
Седам кула гроша и дукаша?"
Ту се деси Немањићу Саво,
Па говори господи рипњанској:
„Ој Бога вам, господо рипњанска!
Не говор'ите о мом родитељу,
Не говор'ите, не грије'ите душе:
Није бабо расковао благо
На нацаке ни на буздоване,
Ни на сабље ни на бојна копља,
Ни добријем коњма на рашове;
Већ је бабо попровио благо

На три славна Српска намастира:
Једну бабо саградио цркву:
Б'јел Вилиндар насред горе Свеше,
Красну славну себе задужбину,
Вјечну кућу на ономе св'ешу,
Да се њему поје лешурђија
Оног св'еша као и овога;
Другу бабо саградио цркву:
Студеницу на Влау Спароме,
Красну славну мајци задужбину,
Својој мајци царици Јелени,
Вјечну кућу на ономе св'ешу,
Да с' и њојзи поје лешурђија
Оног св'еша као и овога;
Трећу бабо саградио цркву:
Миљешевку на Ерцеговини,
Красну славну Сави задужбину,
Вјечну кућу на ономе св'ешу,
Да с' и њему поје лешурђија
Оног св'еша као и овога."
У глас викну господа ришћанска:
„Просто да си, Немањићу Саво!
Проста душа твоји родитеља!
Проста душа, а чесшито шело!
Што носили, свијешло вам било!
Што родили, све вам свешо било!"
И што рече господа ришћанска

На састанку код бијеле цркве,
Шпогођ рекли, код Бога се спекло.

4.

Опет свеши Саво.

Збор зборила господа ришћанска
Код бијеле цркве Грачанице:
„Мили Боже! чуда големога!
Куд се ђеде цар Немање благо,
Седам кула гроша и дукаша?
Ваља да је расковао благо
На нацаке и на буздоване
И добријем коњма на рашове.“
Ту се деси Немањићу Саво;
Па говори господи ришћанској:
„Не лудујше, господо ришћанска!
Није бабо расковао благо
На нацаке ни на буздоване,
Ни добријем коњма на рашове,
Већ је бабо поарчио благо
Све градећи млоге задужбине:
Док је Свешу гору подигао
И Вилиндар цркву начинио,
Ту је дао двије куле блага;

Док начини високе Дечане
У приморју код воде Бистрице,
И два стуба светитеља Ђурђа,
Оба стуба вит' Новог Пазара,
Студеницу на Влау Староме,
Ту је дао једну кулу блага;
Док начини цркву код Требиња
Миљешевку на Ерцеговини,
И Довољу близу горе Црне,
И Тројицу надомак Таслице
Украј воде украј Ћиотине,
Рачу цркву украј воде Дрине,
И Папраћу близу Борогова,
И Вазућу крај воде Криваје,
Озрен цркву насред Босне славне,
И Гомељу на граници сувој,
Моштаницу у Крајини љутој,
Ту је дао једну кулу блага.
Осталога што претече блага,
Остало је благо поарчио
Зидајући по калу калдрме
И градећи по водам' ћуприје,
Дијелећи кљасту и слијепу,
Док је души мјесто уватио,
Седам кула блага поарчио:
Ето бабо куд поарчи благо."
Онда рече господа ритћанска:

„Бе аферим, Немањићу Саво!
Кад имасше седам кула блага,
Те знадосше управити благом.
Што носили, свијешло вам било!
Што родили, све вам свето било!“
И што рече господа ришћанска
На састанку код бијеле цркве,
Шшогођ рекли, код Бога се спекло.

5.

Зидање Скадра.

Град градила шри браша рођена,
До шри браша шри Мрњавчевића,
Једно бјеше Вукашине краље,
Друго бјеше Угљеша војвода,
Треће бјеше Мрњавчевић Гојко;
Град градили Скадар на Бојани,
Град градили шри године дана,
Три године са шриесша мајсшора,
Не могоше шемељ подигнуши,
А камо ли саградиши града:
Што мајсшори за дан га саграде,
То све вила за ноћ обарује.

Кад наступала година четврта,
Тада виче са планине вила:
„Не мучи се, Вукашине краље,
Не мучи се и не арчи блага;
Не мо'ш, краље, темељ подигнути,
А камо ли саградити града,
Док не нађеш два слична имена,
Док не нађеш Споју и Спојана,
А обоје браћа и сестрицу,
Да зазиђеш кули у темеља,
Тако ће се темељ одржати,
И тако ћеш саградити града."
Кад то зачу Вукашине краље,
Он дозива слугу Десимира:
„Десимире, моје чедо драго!
До сад си ми био вјерна слуга,
А од саде моје чедо драго,
Ваћај, сине, коње у инџове,
И понеси шесте товара блага,
Иди, сине, преко б'јела св'јета,
Те ми тражи два слична имена,
Тражи, сине, Споју и Спојана,
А обоје браћа и сестрицу;
Ја ли ошми, ја л' за благо куни,
Доведи и Скадру на Бојану,
Да зиђемо кули у темеља,
Не би л' нам се темељ одржао,

И не би ли саградили града.“
Кад шо зачу слуга Десимире,
Он уваши коње у иншове,
И понесе шест шовара блага,
Оде слуга преко б'јела св'јеша,
Оде шражиш' два слична имена;
Тражи слуга Сшоју и Сшојана,
Тражи слуга шри године дана,
Ал не нађе два слична имена,
Ал не нађе Сшоје и Сшојана,
Па се врну Скадру на Бојану,
Даде краљу коње и иншове,
И даде му шест шовара блага:
„Ешо, краље, коњи и иншови,
И ешо ши шест шовара блага,
Ја не нађо два слична имена,
Ја не нађо Сшоје и Сшојана.“
Кад шо зачу Вукашине краљу,
Он подвикну Рада неимара,
Раде викну шри сшошин' мајсшора,
Гради краље Скадар на Бојани,
Краље гради, вила обађује,
Не да вила шемељ подигнуши,
А камо ли саградиши града,
Па дозиве из планине вила:
„Море, чу ли? Вукашине краљу!
Не мучи се и не арчи блага,

Не мо'ш, краље, шемељ подигнути,
А камо ли сградити града;
Но ешо сше шри браша рођена,
У свакога има вјерна љуба,
Чија сјушра на Бојану дође
И донесе мајсшорима ручак,
Зиђише је кули у шемеља,
Тако ће се шемељ обдржаши,
Тако ћеше сградиши града.“
Кад шо зачу Вукашине краљу,
Он дозива два браша рођена:
„Чујеше ли, моја браћо драга!
Ешо вила са планине виче,
Није вајде шшо арчимо благо,
Не да вила шемељ подигнуши,
А камо ли сградиши града;
Још говори са планине вила:
Ев' ми јесмо шри браша рођена,
У свакога има вјерна љуба,
Чија сјушра на Бојану дође,
И донесе мајсшорима ручак,
Да ј' у шемељ кули узидамо,
Тако ће се шемељ обдржаши,
Тако ћемо сградиши града.
Но јел', браћо, Божја вјера шврда,
Да ни један љуби не докаже,
Већ на срећу да им осшавимо,

Која сјутра на Бојану дође?“
И шу Божју вјеру зададоше,
Да ниједан љуби не докаже.
У шом и је ноћца засванула,
Отидоше у бијеле дворе,
Вечераше господску вечеру,
Оде сваки с љубом у ложницу.
Ал да видиш чуда великога!
Краљ Вукашин вјеру погазио,
Те он први својој љуби каза:
„Да се чуваш, моја вјерна љубо!
Немој сјутра на Бојану доћи
Ни донијеш' ручак мајсторима,
Јер ћеш своју изгубити главу,
Зидаће ше кули у шемеља.“
И Угљеша вјеру погазио,
И он каза својој вјерној љуби:
„Не превар' се, вјерна моја љубо!
Немој сјутра на Бојану доћи
Ни донијеш' мајсторима ручак,
Јера ћеш млада погинути,
Зидаће ше кули у шемеља.“
Млади Гојко вјеру не погази,
И он својој љуби не доказа.
Кад у јутру јутро освануло,
Поранише три Мрљавчевића,
Отидоше на град на Бојану.

Земан дође да се носи ручак *);

---

*) Од стиха 121—178 једни и оваку пјевају:

Ал да видиш две госпође младе,
Две госпође, обе постарије:
Једна узе убељено платно,
Па га носи опет да бијели,
И одлази тамо на белило,
Тамо оде, више не долази;
Друга узе лијепе руменце,
Па одлази на воду студену,
На води је жубор отворила,
Па ка двору више не долази;
А не може Гојковица млада,
Јера има чедо у колевци
Врло младо од месеца дана.
Прође време госпоскога ручка,
Најзад уста њина стара мајка,
Те позива младе измећарке,
Да однесе ручак на Бојану;
Ал говори Гојковица млада:
„Седи, вели, наша стара мајко,
Те ти њијај чедо у колевци,
Да ја носим госпоскога ручка;
Од Бога је велика греота,
А од људи зазор и срамота,
Код три снае да ти носиш ручак.“
Онда оста њина стара мајка,
Те да њија чедо у колевци,
А устаје Гојковица млада
И позива младе измећарке,
Те однесе госпоскога ручка;
Кад је била на воду Бојану,
Угледа је Мрљавчевић Гојко,

А редак је господњи краљићи,
Она оде својој јетрвици,
Јетрвици љуби Угљешиној:
„Чу ли мене, моја јетрвице!
Нешто ме је заболела глава,
Тебе здравље! пребољет' не могу;
Но понеси мајсторима ручак.“
Говорила љуба Угљешина:
„О јетрво, госпођо краљице!
Нешто мене заболела рука,
Тебе здравље! пребољет' не могу,
Већ ши зборі млађој јетрвици.“
Она оде млађој јетрвици:
„Јетрвице, млада Гојковице!
Нешто ме је заболела глава,

Он потрча, пе сусрете љубу,
Па је десном руком загрлио,
Целива је у бијело лице,
Па он рони сузе од очију,
Још пите љуби шако говорио:
„Љубо моја, велика жалости!
Да л' не видиш, где си погинула?
На кога си наручила Јова?
Ко ће шебе Јова окупати?
Ко ли ће га дојком одојити?“
Још пите ћаше Гојко говорити,
Ал не даде Вукашине краљу,
Но је узе за десницу руку,
Па подвикну Рада неимара —

Тебе здравље! пребољет' не могу;
Но понеси мајсторима ручак."
Ал говори Гојковица млада:
„Чу ли нано, госпођо краљице!
Ја сам рада тебе послушати,
Но ми лудо чедо не купаше,
А бијело платно не испрао."
Вели њојзи госпођа краљица:
„Иди, каже, моја јетрвице,
Те однеси мајсторима ручак,
Ја ћу твоје изапраши платно,
А јетрва чедо окупаши."
Нема шта ће Гојковица млада,
Већ понесе мајсторима ручак.
Кад је била на воду Бојану,
Угледа је Мрљавчевић Гојко,
Јунаку се срце ражалило,
Жао му је љубе вијернице,
Жао му је чеда у кол'јевци,
Ће осиаде од мјесеца дана,
Па од лица сузе просипаше;
Угледа га шанана невјеста,
Крошко оди док до њега прије,
Крошко оди, шијо бесједаше:
„Шшо је тебе, добри господару!
Те ши рониш сузе од образа?"
Ал говори Мрљавчевић Гојко:

„Зло је, моја вијернице љубо!
Имао сам од злата јабуку,
Па ми данас паде у Бојану,
Те је жалим, прегорет' не могу."
Не сјећа се шанана невјеспа,
Но бесједи своме господару:
„Моли Бога ши за швоје здравље,
А салићеш и бољу јабуку."
Тад' јунаку грђе жао било,
Па на страну одврашио главу,
Не ше више ни гледаши љубу;
А дођоше два Мрљавчевића,
Два ђевера Гојковице младе,
Узеше је за бијеле руке,
Поведоше у град да угради,
Подвикнуше рада неимара,
Раде викну до шприсша мајспора;
Ал се смије шанана невјеспа,
Она мисли, да је шале ради.
Турише је у град уграђиваш',
Оборише до шприсша мајспора,
Оборише дрвље и камење,
Узидаше дори до кољена,
Још се смије шанана невјеспа,
Још се нада, да је шале ради.
Оборише до шприсша мајспора,
Оборише дрвље и камење,

Узидаше дори до појаса,
Тад' ошежа дрвље и каменье,
Онда виђе, шпа је јадну нађе,
Љушо писну како љуша гуја,
Па замоли два мила ђевера:
„Не дајше ме, ако Бога знаше!
Узидаши младу и зелену."
То се моли, ал јој не помаже;
Јер ђевери у њу и не гледе.
Тад' се прође срама и зазора,
Паке моли свога господара:
„Не дај мене, добри господару!
Да ме младу у град узидају,
Но ши праши мојој сшарој мајци,
Моја мајка има досша блага,
Нек ши купи роба ил' робињу,
Те зидајше кули у шемеља."
То се моли, но јој не помаже.
А кад виђе шанана невјесша,
Да јој више моба не помаже,
Тад' се моли Раду неимару:
„Богом браше, Раде неимаре!
Осшави ми прозор на дојкама,
Испури ми моје б'јеле дојке,
Каде дође мој нејаки Јово,
Каде дође, да подоји дојке."
То је Раде да брашсшво примио,

Остави јој прозор на дојкама,
Па јој дојке у поље истури,
Каде дође нејаки Јоване,
Каде дође, да подоји дојке.
Опет кужна Рада дозивала:
„Богом брате, Раде неимаре!
Остави ми прозор на очима,
Да ја гледам ка бијелу двору,
Кад ће мене Јову доносити
И ка двору опет односити.“
И то Раде за братство примио,
Остави јој прозор на очима,
Те да гледа ка бијелу двору,
Каде ће јој Јову доносити
И ка двору опет односити.
И тако је у град уградише,
Па доносе чедо у пол'јевци,
Те га доји за нећељу дана,
По нећељи изгубила гласа;
Ал ђетету онђе иде рана,
Дојише га за годину дана.
Како таде, тако и остаде,
Да и данас онђе иде рана
Зарад' чуда, и зарад' лијека,
Која жена не има млијека *).

*) Кажу, да и сад из они прозора, ђе су сисе биле измољене, тече некака мокрина; која се нига

6.

Женидба Душанова.

Кад се жени Српски цар Стјепане,
На далеко запроси ђевојку,
У Леђану граду Латинскоме,
У Латинског краља Мијаила,
По имену Роксанду ђевојку;
Цар је проси, и краљ му је даје.
Цар испроси по књигам' ђевојку,
Пак дозива Тодора везира:
„Слуго моја, Тодоре везире!
Да ми идеш бијелу Леђану,
Моме шасту, краљу Мијаилу,
Да ми с њиме свадбу уговориш,
Када ћемо поћи по ђевојку,
Колико ли повести сватова;
Да ми видиш Роксанду ђевојку,
Може л' бити за цара царица,
Може л' бити свој земљи госпођа;
Да је видиш, и да прстенујеш.“
Вели њему Тодоре везире:
„Оћу, царе, драги господине.“

зид ваша као креч, и жене, које немају млијека, или и сисе боле, носе оно, ше пију у води.

Пак с' опреми, оде у Лапине.
Када дође бијелу Леђану,
Лијепо га краљу дочекао;
Вино пије нељељицу дана;
Тада рече Тодоре везире:
„Пријашељу, Мијаило краљу!
Није мене царе оправио,
Да ја пијем по Леђану вино,
Већ да с тобом свадбу уговорим,
Кад ће царе доћи по ђевојку
У које ли доба од године,
Колико л' ће повести сватова;
И да видим Роксанду ђевојку,
Да је видим, и да прстенујем."
Тада рече Мијаило краљу:
„Пријашељу, Тодоре везире!
Што ме царе за сватове пиша,
Нека купи, колико му драго;
По ђевојку, када њему драго;
Него ћеш ми цара поздравити,
Нек не води своја два сестрића,
Два сестрића, два Воиновића,
Вукашина и с њим Пепрашина;
У пићу су шешке пијанице,
А у кавги љуше кавгације;
Опиће се, замешнуће кавгу,
Пак је шешко цевап дати кавзи

У нашему бијелу Лешану.
А ђевојку сада ћеш виђети,
И прстен јој дати по закону.“
А када је тавна ноћца дошла,
Не доносе вошћане свијеће,
Већ по мраку изводе ђевојку:
Кад то виђе Тодоре везире,
Он извади од злата прстење
Са бисером и драгим камењем,
Разасја се соба од камења,
Така му се учини ђевојка,
Да је љепша од бијеле виле;
Прстенова Роксанду ђевојку,
И даде јој иљаду дукаша,
И ђевојку браћа одведоше.
Кад у јутру јутро освануло,
Опреми се Тодоре везире,
Пак отиде бијелу Призрену.
Када дође бијелу Призрену,
Пита њега Српски цар Стјепане:
„Слуго моја, Тодоре везире!
Виђе ли ми Роксанду ђевојку?
Виђе ли је, и прстенова ли?
Што говори краљу Мијаило?“
Тодор њему све по реду каже:
„Виђе, царе, и прстенова је;
Да каква је Роксанда ђевојка!

Онакове у Србина нема.
Добро збори краљу Мијаило:
По ђевојку, када тебе драго,
Сваша купи, колико ти драго;
Само те је краљу поздравио,
Да не водиш два сестрића твоја,
Два сестрића, два Воиновића;
У пићу су тешке пијанице,
А у кавзи љуте кавгаџије,
Опиће се, заметнуће кавгу,
Пак је тешко џевап дати кавзи
У Леђану граду Латинскоме.“
Кад то зачу Српски цар Стјепане,
Удари се руком по кољену:
„Јао мене до Бога милога!
Дотле ли се зулум огласио
Од сестрића од Воиновића!
А тако ми моје вјере тврде!
Докле мене то весеље прође,
Обојицу ћу објесити
О вратима града Вучитрна,
По свијету да ме не срамоте.“
Стаде царе купити сватове,
Скупи свата дванаест иљада,
Пак подиже низ Косово равно.
Кад су били испод Вучитрна,
Гледала и два Воиновића,

Међу собом млади говорили:
„Што л' се ујак на нас расрдио,
Те нас не шће звати у сватове?
Нешко нас је њему опаднуо,
С њега жива месо отпадало!
Цар отиде у земљу Латинску,
А јунака са собом не има
Ни једнога од рода својега,
Који би му био у невољи,
Ако би му било за невољу;
Латини су старе варалице,
Ујака ће нашег погубити,
А незвани ићи не смијемо.“
Вели њима остарјела мајка:
„Ђецо моја, два Воиновића!
Ви имате браша у планини
Код оваца, Милош чобанина,
Најмлађи је, а најбољи јунак,
А за њега царе и не знаде;
Пошљите му лист књиге бијеле,
Нека дође граду Вучитрну,
Не пиш'те му, што је и како је,
Већ пишите: мајка је на смрти,
Пак те зове, да те благосови,
Да на тебе клетва не остане;
Него брже оди б'јелу двору,
Не би л' живу застануо мајку.“

То су браћа мајку послушала,
Брже пишу књигу на кољену,
Те је шаљу у Шару планину,
Своме брашу Милош чобанину:
„Ој Милошу, наш рођени браше!
Брже да си граду Вучипрну,
Сшара нам је мајка на умору,
Пак ше зове, да ше благосови,
Да на шебе клешва не осшане.“
Када Милош сишну књигу прими,
Књигу гледа, а суве прољева.
Пиша њега придесеш чобана:
„О Милошу, наша поглавице!
И до сад су књиге долазиле,
Ал се нису са сузам' училе;
Од куд књига? ако Бога знадеш!“
Скочи Милош на ноге лагане,
Па говори својим чобанима:
„Ој чобани, моја браћо драга!
Ова књига јесш од двора мога;
Сшара ми је на умору мајка,
Пак ме зове, да ме благосови,
Да на мене клешва не осшане;
Ви чувајше по планини овце,
Док ја одем и напраг се врашим.“
Оде Милош граду Вучипрну,
Кад је био близу б'јела двора,

Два су браша пред њег' ишепала,
А за њима оспарјела мајка;
Вели њима Милош чобанине:
„Зашшо, браћо, ако Бога знаше!
Без невоље јер градиш' невољу?“
Веле њему до два мила браша:
„Оди, браше, има и невоље.“
У б'јела се лица изљубише,
Милош мајку у бијелу руку.
Сшадоше му редом казивашн,
Како царе оде по ђевојку
На далеко у земљу Лашинску,
А не зове својије сесшрића:
„Већ, Милошу, наш рођени браше!
Оћеш, браше, незван за ујаком
У свашове поћи назориће?
Ако њему буде до невоље,
Да се њему у невољи нађеш;
Ако ли му не буде невоље,
Можеш доћи да се не казујеш.“
То је Милош једва дочекао:
„Оћу, Богме, моја браћо драга!
Кад ујаку не ћу, да коме ћу?“
Тад' га браћа опремаш' сшадоше:
Оде Пешар опремаш' кулаша,
А Вукашин опрема Милоша:
На њег' меће шанану кашуљу,

До појаса од чистога злата,
Од појаса од бијеле свиле;
По кошуљи три танке ђечерме,
Пак доламу са тридесет пушака,
По долами шоке саковане,
Златне шоке од четири оке;
А на ноге ковче и чакшире;
А сврх свега Бугар-кабаницу,
И на главу Бугарску шубару:
Начини се црни Бугарине,
Ни браћа га познаши не могу;
Дадоше му копље убојито
И мач зелен стварога Воина;
Петрашин му изведе кулаша
Међедином свега опшивена,
Да кулаша царе не познаде.
Л'јепо су га браћа сјетовала:
„Кад, Милошу, достигнеш свашове,
Пишаће ше, шко си, и од куд си;
Ти се кажи ' земље Каравлашке:
Служио сам бега Радул-бега,
Не ће мене службу да исплати,
Пак ја пођо у свијет бијели,
Да ђегођи боље службе тражим;
Пак сам чуо за сваше цареве,
И прист'о сам невван за свашови
Рад' комада љеба бијелога,

И рад' чаше црвенога вина.
Чувај добро дизген од кулаша,
Јер се кулаш јесте научио
Пушовати с коњма царевијем."
Тада Милош окрену кулаша,
Пак за царем оде у свашове,
На Загорју сусрнуше свашове.
Пишају га кићени свашови:
„Од куд идеш, млађано Бугарче?"
Милош им се из далека каже,
К'о што су га браћа научила.
Лијепо га свати дочекаше:
„Добро дош'о, млађано Бугарче!
Нек је један више у дружини."
Кад су били путем пушујући;
Злу науку Милош научио,
Код оваца у Шари планини,
Поспавати свагда око подне;
Он задрема на коњу кулашу;
Како дизген ослаби кулашу,
Диже главу, оде кроз свашове,
Обађује коње и јунаке,
Докле дође коњма царевијем,
Како дође, с њима у ред спаде.
Лале шћаху бити Бугарина,
Ал не даде Српски цар Стјепане:
„Не удрите млађано Бугарче,

Бугарче се спаваш' научило
По планини овце чувајући;
Не удрише, већ га пробудише."
Буде њега лале и војводе:
„Устан' море, млађано Бугарче!
Бог ти сшару не убио мајку,
Која ше је шакога родила
И у сваше цару опремила."
Кад се прену Милош Воиновић,
Те сагледа цару очи чарне,
Кулаш иде с коњма царевијем;
Он покупи дизгене кулашу,
Па ишћера њега из свашова,
Удара' га ошпром бакрачлијом,
По шри копља у пријеко скаче;
По чешири небу у висине,
У напредак ни броја се не зна;
Из успа му живи огањ сипа,
А из носа модар пламен суче.
Спаде сваша дванаесш иљада,
Те гледају коња у Бугара;
Коња гледе, а сами се чуде:
„Боже мили! чуда великога!
Добра коња, а лоша јунака!
Још шакога ни виђели нисмо,
Један бјеше у зеша царева,
И сада је, у Воиновића."

Гледале га још три шићарџије:
Једно јесте Ђаковица Вуче,
А друго је Нестопољче Јанко,
А треће је момче Пријепољче;
Гледали га, пак су говорили:
„Добра коња младог Бугарина!
Баш га овђе у сватов'ма нема;
Та нема га ни у цара нашег;
Ајде мало да изостанемо,
Не би ли га како измамили.“
Кад су били до Клисуре близу,
Изосташе до три шићарџије,
Па говоре Милош чобанину:
„Чујеш море, млађано Бугарче!
Оћеш дати коња на размјену?
Даћемо ти коња још бољега,
И још прида стотину дуката,
И сувише рало и волове,
Пак ти ори, те се љебом рани.“
Вели њима Милош Воиновић:
„Прођ'те ме се, до три жићарџије!
Бољег коња од овог не тражим,
Ни овога умирит' не могу;
Што ће мене стотина дуката?
На кантар и мјерити не знадем,
А бројем и бројити не ум'јем;
Што ће мене рало и волови?

Мене није ни отац орао,
Пак је мене љебом одранио.“
Тад' говоре до три шићарџије:
„Чујеш море, млађано Бугарче!
Ако коња не даш на размјену,
Ми ћемо га на силу отети.“
Ал говори Милош Воиновић:
„Сила отме земљу и градове,
Камо л' мене коња отет' не ће!
Волим дати коња на размјену,
Јер не могу пјешке путовати.“
Па устави својега кулаша,
Пружи руку испод међедине,
Они мисле, бакрачлију скида,
Ал он скида златна шестоперца,
Те удара Ђаковицу Вука,
Колико га лако ударио,
Три пута се Вуче преметнуо;
Вели њему Милош Воиновић:
„Толики ти родили гроздови
У питомој твојој Ђаковици!“
Побјеже му Нестопољче Јанко,
Стиже њега Милош на кулашу,
Удари га међу плећи живе,
Четири се пута преметнуо:
„Држ' се добро, Нестопољче Јанко!
Толике ти јабуке родиле

У пипому Нестополу твоме!“
Бјежи јадно момче Пријеполче,
Доспиже га Милош на кулану,
Те и њега кудну шестоперцем,
Седам се је пута премешнуло:
„Држ' се добро, момче Пријеполче!
Па кад дођеш Пријеполу твоме,
Повали се међу ђевојкама,
Ђе с' отео коња од Бугара.“
Па окрену коња за свашови.
Кад дођоше бијелу Лећану,
Разапеше по пољу шадоре.
Зоб изиђе коњма царевијем,
Нема ништа коњу Милошеву.
Кад што виђе Милош Воиновић,
Узе торбу на лијеку руку
Од зобнице једне ше до друге,
Док је своју чуну напунио.
Па он оде тражит' меанцију:
„Меанција! дај да пијем вина.“
Меанција њему одговара:
„Ид' одавле, црни Бугарине!
Да с' донијо Бугарску копању,
Ако би ти и усуо вина;
За ше нису чаше позлаћене.“
Погледа га Милош попријеко,
Удари га руком уз образе,

Колико га лако ударио,
Три му зуба у грло сасуо;
Моли му се млади меанџија:
„Не удри ме више, Бугарине!
Биће тебе вина изобила,
Ако цару не ће ни достати.“
Милош више не ће ни искати,
Већ сам узе, пак се напи вина.
Док се Милош мало поначини,
У шом свану и ограну сунце.
Ал повика са града Лапшинче:
„Ој чујеш ли, Српски цар Стјепане!
Ето доље под градом Леђаном
Изиш'о је краљев започниче,
Зове тебе на међдан јуначки,
Ваља ићи међдан дијелити,
Или не ћеш одавде изићи,
Ни извести сваша ни једнога,
А камо ли Роксанду ђевојку!“
Кад шо зачу Српски цар Стјепане,
Он шелала пусти у сватове,
Телал вичe и шамо и амо:
„Није л' мајка родила јунака,
И у сваше цару опремила,
Да за цара на међдан изиђе?
Честита би њега учинио.“
Ал се нишко наћи не могаше.

Цар с' удари руком по кољену:
„Јао мене до Бога милога!
Сад да су ми два сестрића моја,
Два сестрића, два Воиновића,
Сад би они на међан изишли.“
Испом царе у бесједи бјеше,
Милош иде, а кулаша води
До пред шатор Српског цар Стјепана:
„Јел' слободно, царе господине,
Да ја идем на међан у поље?“
Вели њему Српски цар Стјепане:
„Јесш слободно, млађано Бугарче!
Јесш слободно, ал није прилике;
Ако згубиш млада заточника,
Честиша ћу шебе учиништи.“
Узја Милош помамна кулаша,
Па окрену од б'јела шатора
Замешнувши копље наопако.
Говори му Српски цар Стјепане:
„Не нос', синко, копље наопако,
Већ окрени копље у напредак;
Јер ће ши се смијаши Лашини.“
Вели њему Милош Воиновић:
„Чувај, царе, ши господсшва швога;
Ако мене до невоље буде,
Ја ћу ласно копље окренуши;
Ако ли ми не буде невоље,

Донеши га могу и овако.“
Па ошиде низ поље Лећанско;
Гледале га Лашинке ђевојке,
Гледале га, пак су говориле:
„Боже милц! чуда великога!
Каква је то царева замјена!
Та на њему ни аљина нема.
Весели се, краљев заточниче!
Немаш на што сабље извадити,
Ниш' је имаш о што крвавити.“
У то доба дође до шатора,
Ђе заточник сједи под шатором,
За копље је свезао дораша.
Вели њему Милош Воиновић:
„Устан' море, бијело Лашинче!
Да јуначки мејдан дијелимо.“
Ал говори бијело Лашинче:
„Ид' одавле, црни Бугарине!
Немам о што сабље поганити,
Кад на тебе ни аљина нема.“
Ражљути се Милош Воиновић:
„Устан' море, бијело Лашинче!
На тебе су побоље аљине,
С тебе ћу и на себе обући.“
Тад' Лашинче на ноге поскочи,
Пак посједе помамна дораша,
Одма оде пољем разигравать',

Милош њему сиђаде на биљези.
Баци копље бијело Лашинче
На Милоша у прси јуначке;
Милош држи златна шестоперца,
На њега је копље дочекао,
Пребио га на три половине.
Вели њему бијело Лашинче:
„Чекај мало, црни Бугарине!
Лоше су ми копље подметнули,
Док одидем, да копље промјеним.“
Пак побјеже преко поља равна.
Ал повика Милош Воиновић:
„Стани мало, бијело Лашинче!
Мило би ми било побјегнути.“
Пак поћера по пољу Лашинче,
Дођера га до Леђански враша,
Ал Леђанска враша заптворена;
Пусти копље Милош Воиновић,
Те прикова бијело Лашинче,
Прикова га за Леђанска враша,
Пак му русу одсијече главу,
Кулашу је баци у зобницу;
Па уваши његова дораша,
Одведе га цару честитоме:
„Ето, царе, заточника главе.“
Цар му даде благо небројено:
„Иди, синко, пе се напој вина;

Честита ћу тебе учинити.“
Тек што Милош сједе пити вино,
Ал повика са града Латинче:
„Ето, царе, под Леђаном градом
На ливади три коња витеза,
Под седлима и под ратовима,
И на њима три пламена мача,
Врѣови им небу окренути;
Да прескочиш три коња витеза;
Ако ли и прескочити не ћеш,
Не ћеш изић', ни извест' ђевојке.“
Опет викну телал по сватов'ма:
„Није л' мајка родила јунака,
И у свате цару опремила,
Да прескочи три коња витеза
И на њима три пламена мача?“
Тај се јунак наћи не могаше;
Ал ето ти млада Бугарина
Пред шатора Српског цар Стјепана:
„Јел' слободно, царе господине!
Да прескочим три коња витеза?“ —
„Јест слободно, моје драго д'јете!
Него скини Бугар-кабаницу,
Бог убио онога терзију,
Који ти је толику срезао!“
Говори му Милош Воиновић:
„Сједи, царе, пак пиј рујно вино,

Не брини се мојом кабаницом;
Ако буде срце у јунаку,
Кабаница не ће ништа смести;
Којој овци своје руно смета,
Онђе није ни овце ни руна.“
Па он оде у поље Лећанско;
Када дође до добрије коња,
Он проводи својега кулаша,
Па кулашу своме проговара:
„Чекај мене у седло, кулашу.“
А он прође с оне друге стране,
Заигра се преко поља равна,
И прескочи три коња вилеза
И на њима три пламена мача,
Успави се на својем кулашу;
Па он узе три коња вилеза,
Одведе и Српском цар Стјепану,
Мало време за тим поспијало,
Ал повика са града Лапинче:
„Ајде сада, царе Срблјанине!
Под највишу кулу у Лећану,
На кули је копље ударено,
На копљу је од злата јабука,
Ти стријељај кроз прстен јабуку.“
Милош више не ште ни чекати,
Већ он пита цара честитога:
„Јел' слободно, царе господине!

Да стријељам кроз прстен јабуку?“ —
„Јест слободно, мој рођени синко!“
Оде Милош под бијелу кулу,
Запе стр'јелу за златну тетиву,
Устријели кроз прстен јабуку,
Пак је узе у бијеле руке,
Однесе је цару честитоме.
Лијепо га царе обдарио.
Мало време за тим постајало,
Ал повика са града Латинче:
„Ето, царе, под бијелом кулом
Изишла су два краљева сина,
Извели су три л'јепе ђевојке,
Три ђевојке, све три једнолике,
И на њима руо једнолико;
Иди познај, које је Роксанда;
Ако ли се које друге машиш,
Не ћеш изић' ни изнијет' главе,
А камо ли извести ђевојке!“
Кад је царе р'јечи разумијо,
Он дозива Тодора везира:
„Иди, слуго, те познај ђевојку.“
Тодор му се право кунијаше:
„Нијесам је, царе, ни виђео,
Јер су ми је по мраку извели,
Када сам је ја прстеновао.“
Цар с' удари руком по кољену:

„Јао мене до Бога милога!
Надмудрисмо и надјуначисмо,
Пак нам оста цура на срамоту!“
Кад то зачу Милош Воиновић,
Он отиде цару честитоме:
„Јел' слободно, царе господине!
Да ја познам Роксанду ђевојку?“ —
„Јест слободно, моје драго д'јете!
Ал је јадно у те поуздање;
Како ћеш ти познати ђевојку,
Кад је нигда ни виђео ниси?“
Ал говори Милош Воиновић:
„Не брини се, царе господине!
Кад ја бија у Шари планини
Код оваца дванаест иљада,
За ноћ буде по триста јањаца,
Ја сам свако по овци познав'о;
Роксанду ћу по браћи познати.“
Вели њему Српски цар Стјепане:
„Иди, иди, моје драго д'јете!
Ако Бог да, те познаш Роксанду,
Даћу тебе земљу Скендерију
У државу за живота твога.“
Оде Милош низ поље широко,
Када дође, ђе стоје ђевојке,
Збаци с главе Бугарску шубару,
Скиде с леђа Бугар-кабаницу

(Засија се скерлет и кадифа,
Засјаше се шноке на прсима
И злаћене ковче на ногама:
Сину Милош у пољу зелену,
Као јарко иза горе сунце),
Пак је простре по зеленој трави,
Просу по њој бурме и прстење,
Сипан бисер и драго камење;
Тад' извади мача зеленога,
Па говори трима ђевојкама:
„Која је шу Роксанда ђевојка,
Нек савије скупце и рукаве,
Нека купи бурме и прстење,
Сипан бисер и драго камење;
Ако ли се која друга мани,
Вјера моја шако ми помогла!
Осјеч' ћу јој руке до лакаша.“
Кад шо чуше шри л'јепе ђевојке,
Обје крајње средњу погледаше,
А Роксанда у зелену траву;
Сави скупце и свил'не рукаве,
Пак покупи бурме и прстење,
Сипан бисер и драго камење;
А ђевојке двије побјегоше,
Али Милош ушеч' им не даде,
Веће обје уватш за руке,
Све шри води пред цара Стјепана,

Цару даде Роксанду ђевојку,
И даде му једну уз Роксанду,
А трећу је себе устављо
Цар Милоша међу очи љуби,
Ал још не зна, шко је и од куд је.
Повикаше кићени чауши:
„Спремајше се, кићени сватови!
Вријеме је двору пуповати.“
Спремише се кићна и сватови,
Поведоше Роксанду ђевојку.
Кад су били мало иза града,
Ал говори Милош Војновић:
„Господине, Српски цар Стјепане!
Овђе има у Леђану граду,
Има један Балачко војвода,
Ја га знадем, и он ме познаје;
Краљ га рани седам годин' дана,
Да рашћера кићене сватове,
И да отме Роксанду ђевојку;
Сад ће њега за нама послати.
На Балачку јесу до три главе:
Из једне му модар пламен бије,
А из друге ладан вјетар дува;
Кад два вјетра на главу изиђу,
Балачка је ласно погубити;
Већ ви идите, водите ђевојку,
Ја ћу овђе чекати Балачка,

Не би ли га како уставио.“
Отидоше кићени сватови,
Одведоше лијепу ђевојку,
Оста Милош у гори зеленој,
И са њиме три стотине друга.
Кад одоше свати из Леђана,
Краљ дозива Балачка војводу:
„О Балачко, моја вјерна слуго!
Можеш ли се у се поуздати,
Да рашћераш цареве сватове,
И да отмеш Роксанду ђевојку?“
Пита њега Балачко војвода:
„Господине, од Леђана краљу!
Какав бјеше јунак у сватов'ма,
Што највеће отвори јунаштво?“
Вели њему Леђанска краљица:
„Слуго наша, Балачко војвода!
Ту не има ни једног јунака,
Осим једног црна Бугарина,
И то младо још голобрадасто.“
Ал говори Балачко војвода:
„Није оно црни Бугарине,
Већ је оно Милош Воиновић,
Ни цар Стјепан њега не познаје,
Ал ја њега одавна познајем.“
Вели њему Леђанска краљица:
„Иди слуго, Балачко војвода!

Те ми отми цуру од Србаља,
А ја ћу је тебе поклонити.“
Тад' Балачко спреми бедевију,
Па отрча друмом за сватови
Са шест стотин' Лашински катана.
Кад су били у гори зеленој,
Кулаш стоји на друму широку,
А за њиме Милош Воиновић;
Викну њега Балачко војвода:
„О Милошу! зар се мене надаш?“
Па он пусти један пламен модар,
Опали му црну међедину;
А кад виђе, да му не науди,
Онда пусти вјетра студенога,
Три пута се кулаш преметнуо,
Ал Милошу ништа не досади;
Викну Милош из грла бијела:
„Ето тебе, од шта се не надаш.“
Па он пусти златна шестоперца;
Колико га лако ударио,
Из бојна га седла избацио,
Пак потеже копље убојито,
Прибоде га у зелену траву,
Пак му све три одсијече главе,
Кулашу и баци у зобницу.
Тад' учини јуриш у катане
Са својије три стотине друга:

Одсјекоше три стотине глава,
Па одоше друмом за сватови.
Кад стигоше цара и сватове,
Пред њег' баци Балачкову главу,
Цар му даде иљаду дуката.
Па одоше бијелу Призрену;
Кад су били кроз поље Косово,
Милош оће граду Вучитрну,
Па говори Српском цар Стјепану:
„С Богом остај, мој мили ујаче!
Мој ујаче, Српски цар Стјепане!“
Тада се је царе осјетио,
Да је оно Милош Воиновић,
Па говори својему нећаку:
„Та ши ли си, дијете Милошу!
Та ши ли си, мој мили нећаче!
Благо мајци, која те родила,
И ујаку, који те имаде!
За што ми се од прије не кажеш?
Него сам те пушем намучио
И конаком, и глади и жеђу.“
Тешко свуда своме без својега!

Наод Симеун.

Уранио старац калуђере
На Дунаво на воду студену,
Да заваши воде на Дунаву,
Да с' умије и Богу се моли;
Намјера је старца нанијела,
Нађе старац сандук од олова
Истурила вода под обалу,
Млидијаше у њему је благо,
Однесе га у свог намастира;
Кад отвори сандук од олова,
Ал у њему блага не бијаше,
Већ у њему једно мушко чедо,
Чедо мушко од седам данака;
Из сандука чедо извадио,
Покрсти га у свом намастиру,
Лијепо му име нађенуо,
Нађенуо: Наод Симеуне.
Не ће давати чедо на дојиље,
Већ га рани у свом намастиру,
Рани њега медом и шећером.
Кад је била чеду годинида,
Колик' друго од три годинице;
Кад је било од три годинице,

Колик' друго од седам година;
А кад било од седам година,
Колик' друго од дванаест љета;
Кад је било од дванаест љета,
Колик' друго од двадесет година.
Чудно Симо књигу изучио,
Не боји се ђака ниједнога,
Ни својега сшарца игумана.
Једно јушро у свешу нећељу
Изишли су ђаци намасширски,
Те с' играју игре свакојаке:
Скачу єкока, међу се камена,
Прескаче им Наод Симеуне,
Прескаче им, каменом одмеће;
Мани бјеу ђаци намасширски,
Па говоре Наод Симеуну:
„Симеуне, један наодниче!
Ти не имаш рода ни племена,
Ти се не знаш од рода каква си,
Тебе ј' наш'о сшарац игумане
У сандуку води под обалом.“
Мучно бјеше Наод Симеуну,
Оде Симо у своју ћелију,
Па узима часно јеванђеље,
Чаши Симо, а сузе просипа.
Долази му ошац игумане,
Па он пиша Наод Симеуна:

„Шшо је шебе, Симеуне сине?
Те ши роним суже од очију?
Шша је мало у мом намасширу?“
Вели њему Наод Симеуне:
„Ґосподине, оче игумане!
Коре мене ђаци намасширски,
Да се не знам, од рода каква сам,
Да си наш'о мене под обалом.
Већ чујеш ме, оче игумане!
Ако знадеш Бога истинога,
Дај ши мене швојега ђогаша,
Да ја идем у свијеш бијели,
Да ја шражим од каква сам рода,
Ал сам каква рода орјашскога,
Да л' од каква рода господскога;
Ја л' ћу скочиш' у шијо Дунаво.“
Жао бјеше сшарцу игуману,
Пази Сима како свога сина,
Пореза му св'јешло одијело,
Даде њему иљаду дукаша
И ђогаша свога из подрума.
Оде Симо у свијеш бијели,
Ода Симо девеш годиница,
Тражи Симо рода и племена,
Ал како ће њега наодиши,
Кад никога пишаш' не умије?
Када наспа година десеша,

На ум паде Наод Симеуну,
Да он иде своме намастиру;
Он поврати својега ђогата.
Једно јутро бјеше уранио
Испод града бијела Будима;
Одрасш'о је Наод Симеуне,
А љепши је од сваке ђевојке,
Добро свога одгајио ђога,
Поиграва пољем Будимскијем,
А запјева грлом бијелијем;
Гледа њега Будимска краљица,
Када згледа Наод Симеуна,
Она вичe шанану робињу:
„Живо иди, шанана робињо,
Под јунаком уваши ђогата,
Кажи њему: краљица ше зове,
Нешшо шебе има говорити.“
Оде живо шанана робиња,
Под Симом је коња увашила,
Симеуну шијо говорила:
„О јуначе! зове ше краљица,
Нешшо шебе има говорити.“
Тад' Симеун поврати ђогата
У авлију под бијелу кулу,
Даде ђога шананој робињи,
А он оде уз бијелу кулу.
Кад изиђе госпођи краљици,

Капу скида, до земље се свија
И краљици Божју помоћ даје,
Краљица му Божју помоћ прима,
Сједе њега за совру гошову,
Донесоше вино и ракију
И лијепу сваку ђаконију.
Сједи Симо, пије рујно вино,
Ал не може госпођа краљица,
Већ све гледа Наод Симеуна.
Кад је ноћца била омркнула,
Тад' краљица рече Симеуну:
„Скидај руо, незнана капано!
Ваља шебе ноћиши с краљицом,
И обљубиш' Будимску краљицу.“
Симеуна вино преварило,
Руо скиде, леже са краљицом,
Те краљици обљубио лице.
Кад у јушру јушро освануло,
Симеуна попустило вино,
Те он виђе, шшо је учино,
Симеуну врло мучно било,
Скочи Симо на ноге лагане,
Опреми се, на оде ђогину,
Устављa га госпођа краљица
На шећерли каву и ракију,
Симеун се не ће уставиши,
Већ он свога усједе ђогаша,

Оде Симо низ поље Будимско.
Дошкан Симу на ум припануло,
Остало му часно јеванђеље
Код краљице на бијелој кули;
Врати Симо помамна ђогаша,
У авлији коња уставио,
А он иде на бијелу кулу,
Али сједи госпођа краљица,
Сједи млада кули на пенцеру,
Она чаши часно јеванђеље,
Рони сузе низ бијело лице;
Рече Симо госпођи краљици:
„Дај, краљице, часно јеванђеље.“
Одговори госпођа краљица:
„Симеуне, дуго јадан био!
У з'о час га рода пошражио!
А у гори дош'о у Будима
И ноћио с госпођом краљицом,
И краљици обљубио лице!
Ти си своју обљубио мајку!“
Кад то зачу Наод Симеуне,
Проли сузе од бијела лица,
Па узима часно јеванђеље
И краљицу пољуби у руку,
Оде Симо до свога ђогаша,
Усједе га, оде намаспиру.
Кад је био спрема намаспира

Угледа га отац игумане,
Позна свога ђога из подрума
И на њему Наод Симеуна,
Мало ближе пред њег' излазио,
Симеуне спаде од ђогаша,
Поклони се до земљице црне,
Љуби оца у скут и у руку.
Говори му отац игумане:
„Ђе си мене, Наод Симеуне?
Ђе си мене, толико вријеме?“
Вели њему Наод Симеуне:
„Не питај ме, оче игумане!
У з'о час сам рода потражио,
А у гори дош'о до Будима.“
Све се њему исповиђе Симо.
Кад то чуо отац игумане,
Узе Сима за бијелу руку,
Па отвори тавницу проклету,
Ђено лежи вода до кољена,
И по води гује и јакрепи,
Симеуна баци у тавницу,
Па затвора тавницу проклету,
Кључе баци у тијо Дунаво,
Па је старац тијо говорио:
„Кад изишли кључи из Дунава,
Симеун се грија опростио!“
Тако спаде за девет година.

Када наста година десета,
А рибари рибе повађаше
И у риби кључеве нађоше,
Доказаше старцу игуману;
Игуману на ум паде Симо,
Па он узе кључе од шавнице.
Те отвори проклету шавницу,
У шавници вове не имаде,
Ниши гмижу гује и јакрени;
У шавници сунце огријало,
Симо сједи за столом злашнијем,
У рукама држи јеванђеље.

8.

Женидба кнеза Лазара.

Вино пије силан цар Стјепане
У Призрену граду бијеломе,
Вино служи вјеран слуга Лазо,
Па све цару чашу преслужује,
А на цара криво погледује.
Царе пита вјерна слугу Лаза:
„Ој Бога ти, вјеран слуго Лазо!
Што те питам, право да ми кажеш:
Што ти мене чашу преслужујеш?
Што л' на мене криво погледујеш?

Али ши је коњиц олошао?
Али ши је руо осшарило?
Ал ш' је мало голијемна блага?
Шша ш' је мало у двору мојему?“
Њему вели вјеран слуга Лазо:
„Вољан буди, царе, на бесједи!
Кад ме пишаш, право да ши кажем:
Није мене коњиц олошао,
Ниши ми је руо осшарило,
Ниш' је мало голијемна блага,
Свега досша у двору швојему;
Вољан буди, царе, на бесједи!
Кад ме пушаш, право да ши кажем:
Које слуге послије дођоше,
Све се шебе слуге удворише,
Све си слуге, царе, иженио,
А ја ши се удвориш' не могу,
Мене, царе, не ће оженити
За младосши и љепоше моје.“
Бесједи му силан цар Сшјепане:
„Ој Бога ми, вјеран слуго Лазо!
Ја не могу шебе оженити
Свињарицом ни говедарицом,
За ше тражим госпођу ђевојку,
И за мене добра пријашеља,
Који ће ми сјесши уз кољено,
Са којим ћу ладно пити вино.

Но чу ли ме, вјеран слуго Лазо!
Ја сам за ше нашао ђевојку,
И за мене добра пријашеља,
У онога сшара Југ Богдана,
Милу сеју девеш Југовића,
Баш Милицу милу мезимицу;
Но се Југу поменуш' не смије,
Није ласно њему поменушти,
Јер је Богдан рода господскога,
Не ће дашти за слугу ђевојку;
Но чу ли ме, вјеран слуго Лазо!
Данас пешак, а сјушра субоша,
Преко сјушра свијешла нећеља,
Поћи ћемо у лов у планину,
Позваћемо сшара Југ Богдана,
Шњим ће поћи девеш Југовића,
Ти не иди у планину, Лазо,
Но осшани код бијела двора,
Те гошови господску вечеру;
Кад дођемо из лова планине,
Ја ћу свраћаш' Југа на вечеру,
А ши свраћај девеш Југовића.
Кад сједемо за синолове злашне,
Ти навали шећер и ракију,
Па донеси црвенику вино.
Кад се ладна напијемо вина,
О свачем ће Јуже бесједити,

Како који добар јунак јесте,
Изнијеће књиге старославне,
Да казује пошљедње вријеме;
Ти кад чујеш, вјерна слуго Лазо,
А ни шрчи на ханану кулу,
Те донеси ону чашу злашну,
Шшоно сам је скоро куповао
У бијелу Варадину граду
Од ђевојке младе кујунџијнке,
За њу дао шовар и по блага;
Наслужи је црвенијем вином,
Поклони је сшару Југ Богдану,
Таде ће се Богдан замислиши,
Чим ће шебе, Лазо, дариваши,
Те ћу њему онда поменуши
За Милицу ћерку мезимицу."
Прође пешак и прође субоша,
Рано дође свијешла нећеља,
Царе пође у лов у планину,
И позваше сшара Југ Богдана,
С Југом пође девеш Југовића,
Ошидоше у лов у планину.
Лов ловише по гори зеленој,
Ни добише, ни шша изгубише,
Но се своме повраишше двору,
Преда њи је ишешао Лазо;
Царе враћа Југа на вечеру,

Лазо сврћа девет Југовића.
Кад сједоше за сполове злашне:
Увр совре силан цар Сшјепане,
А до њега сшари Југ Богдане,
А до Југа девеш Југовића,
Њима служи вјеран слуга Лазо;
Он навали шећер и ракију,
Па донесе црвенику вино.
Кад се ладна напојише вина,
О свачему сшаше бесједиши,
Како који добар јунак јесше;
Југ извади књиге сшароставне,
Те казује пошљедње вријеме:
„Видише ли, моја браћо красна!
Видише ли, како књига каже:
Насшануће пошљедње вријеме,
Нестануће овце и вшенице
И у пољу чеде и цвијеша;
Кум ће кума по суду ћерати,
А брат браша звати по мегдану.“
Кад шо зачу вјеран слуга Лазо,
Он оштрча на шанану кулу,
Те донесе ону чашу злашну,
Наслужи је црвенијем вином,
Поклони је сшару Југ Богдану,
Богдан прими злашну купу вина,
Купу прими, а пиши је не ће,

Мисли Богдан, шта је и како је,
Чиме ли ће дариваши Лаза.
Југу вели девеш Југовића:
„О наш бабо, спари Југ Богдане!
Шшо не пијеш алашну купу вина,
Шшоно ши је поклонио Лазо?“
Вели њима спари Југ Богдане:
„Ђецо моја, девеш Југовића!
Ја ћу ласно пиши купу вина,
Него мислим, моја ђецо драга,
Чиме ћу ја дариваши Лаза.“
Југу вели девеш Југовића:
„Ласно ћеш га дариваши, бабо,
У нас досша коња и сокола,
У нас досша пера и калпака.“
Тад' говори силан цар Спјенане:
„Има Лазо коња и сокола,
Лазо има пера и калпака;
Лазо шога не ће ни једнога,
Лазо оће Милицу ђевојку,
Баш Милицу милу мезимицу,
Милу сеју девеш Југовића.“
Кад зачуше девеш Југовића,
Поскочише на ноге лагане,
Потегоше мече коврдине,
Да погубе цара у сполици.
Моли им се спари Југ Богдане:

„Неше, синци, ако Бога знаше!
Ако данас цара погубише,
На вама ће останути клетва,
Док извадим књиге старославне,
Да ја гледам, синци, у књигама,
Јел' Милица Лазу суђеница."
Књиге учи стари Југ Богдане,
Књиге учи, грозне сузе рони:
„Неше, синци, ако Бога знаше!
Милица је Лазу суђеница,
На њему ће останути царство,
Са њоме ће цароваши Лазо
У Крушевцу код воде Мораве."
Кад то зачу силан цар Стјепане,
Он се маши руком у џепове,
Те извади иљаду дукаша,
И извади од злата јабуку,
У јабуци три камена драга,
Обиљежје Милици ђевојци.

9.

Смрш Душанова.

(комади од пјесме)

Побоље се Српски цар Стјепане
У Призрену мјесшу пипомоме,
Побоље се, умријешн оће.
Кад шо виђе царица Роксанда,
Пером пише како мушка страна,
Она пише шри-чешири књиге,
Пошиље и на чешири сшране
По свој њиној редом царевини,
Сву господу по реду позива:
„Чујеше ли, сва наша господо!
Тешко болан Српски цар Стјепане,
Болан јесше, умријешн оће;
Но ајдеше у Призрена града,
Не би л' цара у живошу нашли,
Да чујеше, шша ће наручиши,
И на ком' ће царсшво осшавиши."
Кад се шаке књиге расшуришё,
Сва господа редом разумјела,
Ишро иду, како који може,
Сви одоше у Призрена града
Код силнога Српског цар Стјепана,
Зашекоше цара у живошу;

Код њега се сва господа саста,
И шу дође Вукашине краље,
Диже цара са свил'на душека,
Прислони га у наручје свил'но,
Па над њиме грозне сузе рони.
Погледује Српски цар Стјепане,
Погледује сву редом господу,
Погледује, паке проговара:
„Мили куме, Вукашине краље!
Аманеш ши моја царевина,
И аманеш сви моји градови,
И аманеш све моје војводе
По свој мојој редом царевини,
И аманеш мој нејак Урошу
У кол'јевци од четрђесш дана;
Царуј, куме, за седам година,
Осме подај мојему Урошу."
Ал говори Вукашине краље:
„Мили куме, Српски цар Стјепане!
Није за ме швоја царевина,
Ја не могу, куме, царовати;
Јер ја имам сина самовољна,
Сина мога, Краљевића Марка,
Кудгођ иде, ни кога не пита,
Ђегођ сједне, свуђе пије вино,
А све ради кавгу да огради."
Рече њему Српски цар Стјепане:

„Мили куме Вукашине краље!
Кад ја запши све моје војводе
По свој мојој редом царевини,
А ши не мо'ш, кога си родио?
Но аманеш моја царевина,
И аманеш сви моји градови,
И аманеш све моје војводе
По свој мојој редом царевини,
Аманеш ши нејаки Урошу
У кол'јевци од четрѣесш дана;
Царуј, куме, за седам година,
Осме подај мојему Урошу."
То говори Српски цар Сшјепане,
То говори, а с душом се бори;
То изусши, лаку душу пусши.
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
Он царова шеснаесш година;
Колико је зулум посшавио,
Шшо ношаше раја сиромшиња,
Шшо ношаше од свиле аљине,
Тад' обуче сукнене аљине.
Млади Урош соја господскога
Доваши се снаге и памеши,

На дозива стару своју мајку:
„Маши моја, царице Роксанда!
Дај ми, мајко, комад љеба бабов.“
Стара њему мајка говорила:
„Чујеш ли ме, мој млади Урошу!
Има љеба, но је у другога,
Баш у кума Вукашина краља:
Каде ти је бабо починуо,
На самрти царство наручио
Баш на кума Вукашина краља,
Да царује за седам година,
Осме тебе да предаде царство;
Он царује шеснаести година.“
— — — —
— — — —
— — — —

10.

Урош и Мрљавчевићи.

Састала се четири набора
На убаву на пољу Косову
Код бијеле Самодреже *) цркве:

*) Једни пјевају код Грачанице.

Једно шабор Вукашина краља,
Друго шабор деспота Угљеше,
Треће шабор војеводе Гојка,
А чешврто царевић Уроша;
Цареви се опимљу о царство,
Међу се се оће да поморе,
Злаћенима да пободу ножи,
А не знаду, на коме је царство.
Краљ Вукашин вели: „На мене је;“
Деспот Угљеш: „Није, нег' на мене;“
Војвод' Гојко: „Није, нег' на мене;“
Ћуши нејак царевић Урошу,
Ћуши д'јеше, ништа не бесједи,
Јер не смије од три брашијенца,
Брашијенца три Мрњавчевића.
Пише књигу Вукашине краљу,
Пише књигу и шиље чауша
До Призрена града бијелога
До онога протопоп Недељка,
Нека дође на Косово равно,
Да он каже, на коме је царство;
Он је св'јешла цара причестио,
Причестио и исповједио,
У њега су књиге старославне.
Пише књигу деспоте Угљеша,
Пише књигу и шиље чауша
До Призрена града бијелога,

До онога прошопоп Недељка;
Трећу пише војевода Гојко,
И он шиље огњена чауша;
А четврту царевић Урошу,
Пише књигу и шиље чауша.
Сва четири силне књиге пишу
И пошиљу огњене чауше
Све пошајно један од другога.
Састаше се четири чауша
У Призрену граду бијеломе
Код дворова прошопоп Недељка,
Али проша дома не бијаше,
Но у цркви бјеше на јутрењи,
На јутрењи и на летурђији.
Кол'ко с' силни огњени чауши,
Колико су силни од силније,
Те не кћеше коње одјаши,
Но у цркву коње нагонише,
Пошегоше плетене канџије,
Ударају прошопоп Недељка:
„Брже ајде, прошопоп Недељко,
Брже ајде на Косово равно,
Да ши кажеш, на коме је царство;
Ти си св'јешлог цара причестио,
Причестио и исповједио,
У тебе су књиге спароспавне;
Ја л' ћеш сада изгубити главу."

Сузе рони протопоп Недељко,
Сузе рони, па њима говори:
„Одбише се, силни од силније,
Док у цркви закон савршимо,
Знаши ће се, на коме је царство.“
Тако су се они узмакнули.
А кад закон Божиј савршише,
Изљегоше пред бијелу цркву,
Тад' говори протопоп Недељко:
„Ђецо моја, чешири чауша!
Ја сам св'јешла цара причешшио,
Причешшио и исповједио,
Ал га нисам пишао за царство,
Већ за ґрије, шшо је сагр'јешшио;
Но идише у Прилипа града
До дворова Краљевића Марка,
А до Марка до мојега ђака,
Код мене је књигу научио,
Код цара је Марко писар био,
У њега су књиге сшароспавне,
И он знаде на коме је царство;
Ви зовише на Косово Марка,
Оће Марко право казиваши,
Јер се Марко не боји никога,
Разма једног Бога исшинога.“
Ошидоше чешири чауша,
Ошидоше ка Прилипу граду,

Б'јелу двору Краљевића Марка.
Кад су били пред бијеле дворе,
Ударише звекиром на враша,
То зачула Јевросима мајка,
Па дозива свога сина Марка:
„Сине Марко, моје чедо драго!
Тко удара звекиром на враша?
Баш ка' да су бабови чауши.“
Уста Марко, ше отвори враша,
Чауши се поклонише Марку:
„Божја т' помоћ, господару Марко!“
А Марко и омилова руком:
„Добро дошли, моја ђецо драга!
Јесу л' здраво Срблји вишезови,
И честити цареви и краљи?“
Чауши се смјерно поклонише:
„Господару, Краљевићу Марко!
Све је здраво, али није мирно:
Господа се шешко завадила
На Косову пољу широкоме
Код бијеле Самодреже цркве,
И они се отимљу о царство,
Међу се се оће да поморе,
Злаћенима да пободу ножи,
А не знаду, на коме је царство;
Тебе зову на Косово равно,
Да им кажеш, на коме је царство.“

Оде Марко у господске дворе,
Пак дозива Јевросиму мајку:
„Јевросима, моја мила мајко!
Господа се јесу завадила
На Косову пољу широкоме
Код бијеле Самодреже цркве,
И они се опшимљу о царство,
Међу се се оће да поморе,
Злаћенима да пободу ножи,
А не знаду, на коме је царство;
Мене зову на поље Косово,
Да им кажем, на коме је царство.“
Кол'ко Марко тежио на правду,
Тол'ко моли Јевросима мајка:
„Марко, сине једини у мајке!
Не била ти моја рана клета,
Немој, сине, говорити криво
Ни по бабу, ни по стричевима,
Већ по правди Бога истинога;
Немој, сине, изгубити душе,
Боље ти је изгубити главу,
Него своју огр'јешити душу.“
Узе Марко књиге старославне,
Па опреми себе и Шарина,
Шарину се на рамена баци,
Ошидоше у Косово равно;
Кад су били краљеву шатору,

Рече шаде Вукашине краље:
„Благо мене до Бога милога!
Ешо мене мога сина Марка,
Он ће казат', на мене је царсшво,
Од оца ће осшанушти сину."
Марко слуша, ништа не говори,
На шашора не окреће главу.
Кад га виђе Угљеша војвода,
Тад' Угљеша ријеч говорио:
„Благо мене! ешо ми синовца,
Он ће казат', на мене је царсшво;
Кажи, Марко, на мене је царсшво,
Оба ћемо брашски цароваши."
Шушши Марко, ништа не бесједи,
На шашора не окреће главу.
Кад га виђе-војевода Гојко,
Таде Гојко ријеч говорио:
Благо мене! ешо ми синовца,
„Он ће казат', на мене је царсшво;
Кад је Марко још нејачак био,
Ја сам Марка врло миловао,
У свилена њедра увијао,
Кано красну од злашта јабуку,
Куд сам гођe на коњу одио,
Све сам Марка са собом водио;
Кажи, Марко, на мене је царсшво,
Ти ћеш, Марко, први цароваши,

А ја ћу ти бити до кољена.“
Шути Марко, ништа не говори,
На шатора не окреће главу,
Право оде бијелу шатору,
Ка шатору нејака Уроша,
Догна Шарца цару до шатора,
Оње Марко Шарца одсједнуо.
Кад га виђе нејаки Урошу,
Лако скочи са свил'на душека,
Лако скочи, паке проговори:
„Благо мене! ешо мога кума,
Ешо кума, Краљевића Марка,
Он ће казат' на коме је царство.“
Руке пире, у грла се грле,
У бијело цјеливају лице,
За јуначко пишају се здравље,
Па сједоше на свил'на душека.
Тако мало време поштајало,
Данак прође, тавна ноћца дође;
Кад у јутру јутро освануло,
И пред црквом звона ударише,
Сва господа дошла на јутрење,
У цркви су службу савршили,
Изљегоше из бијеле цркве,
У столове пред цркву сједнули,
Шећер ију, а ракију пију,
Марко узе књиге старословне,

Књиге гледа, а говори Марко:
„А мој бабо, Вукашине краљу!
Мало л' ти је твоје краљевине?
Мало л' ти је? Остала ти пусна!
Већ с' о туђе опимаше царство.
А ти стриче, деспоте Угљеша!
Мало л' ти је деспотства твојега?
Мало л' ти је? Остало ти пусто!
Већ с' о туђе опимаше царство.
А ти стриче, војевода Гојко!
Мало л' ти је војводства твојега?
Мало л' ти је? Остало ти пусто!
Већ с' о туђе опимаше царство.
Видите ли, Бог вас не видио!
Књига каже, на Уроша царство,
Од ока је остануло сину,
Бештету је од колена царство.
Њему царство царе наручио
На самрти, кад је починуо."
Кад то зачу Вукашине краљу,
Скочи краљу од земље на ноге,
Па пошрже злаћена анџара,
Да убоде свога сина Марка,
Бјежи Марко испред родитеља,
Јер се њему, браће, не прилоји
Са својим се бити родитељем,
Бјежи Марко око б'јеле цркве,

Око б'јеле цркве Самодреже,
Бјежи Марко, а ћера га краљу,
Док су трипут коло саставили
Око б'јеле Самодреже цркве,
Готово га бјеше сустигао,
Ал из цркве нешто проговара:
„Бјеж' у цркву, Краљевићу Марко,
Видиш, ђе ћеш данас погинути,
Погинути од свог родитеља,
А за правду Бога истинога.“
Црквена се отворише врата,
Марко бјежи у бијелу цркву,
За њиме се врата затворила.
Краљ допаде на црквена врата,
По диреку удари анџаром,
Из дирека крвца покапала,
Тад' се краље био покајао,
Те је ријеч био говорио:
„Леле мене до Бога једнога!
Ђе погуби свога сина Марка.“
Ал из цркве нешто проговара:
„А чујеш ли? Вукашине краље!
Ти нијеси посјекао Марка,
Већ пос'јече Божјега анђела.“
На Марка је врло жао краљу,
Те га љуто куне и проклиње:
„Сине Марко, да те Бог убије!

Ти немао гроба ни порода!
И да би ти душа не испала,
Док Турскога цара не дворио!“
Краљ га куне, цар га благосиља:
„Куме Марко, Бог ти помогао!
Твоје лице св'јетло на дивану!
Твоја сабља сјекла на мејдану!
Нада те се не нашло јунака!
Име ти се свуда спомињало,
Док је сунца и док је мјесеца!“
Што су рекли, тако му се стекло.

11.

Зидање Раванице.

Службу служи славни кнез Лазаре
У Крушевцу шанцу шареноме,
Службу служи светог Амосија;
Сву господу зове на светога
Са књигама и са здравицама.
Скупи му се сва Српска господа,
Па је редом у соври посади
По госпоству и по старјешинству,
Увр совре славни кнез Лазаре.
Ту сједоше пити вино ладно.

Таман бише вина највишега,
И о сваком добру бесједаху,
Ал пошета госпођа Милица,
Лако шета по царском дивану,
На њојзи је до девет ћемера,
Испод грла до девет ђердана,
А на глави девет перишана,
Повр шога круна позлаћена
А у њојзи шри камена драга,
Сјаје ноћом како дањом сунце;
Па бесједи славноме Лазару:
„Господине, славни кнез Лазаре!
Зазор мене у ше погледаши,
А камо ли с шобом говориши,
Биш' не може говорити очу:
Што бијау Немањићи сшари,
Цароваше, па и преминуше,
Не шрпаше на гомиле благо,
Но градише с њиме задужбине,
Саградише млоге намасшире:
Саградише високе Дечане,
Баш Дечане више Ђаковице;
Пећаршију више Пећи равне;
У Дреници бијела Девича,
И Петрову цркву под Пазаром;
Мало више Ђурђеве Ступове,
Сопоћане навр рашке ладне,

И Тројицу у Ерцеговини,
Цркву Јању у Староме Влау;
И Павлицу испод Јадовника,
Студеницу испод Брвеника;
Цркву Жичу више Карановца;
У Призрену цркву свету Пешку;
Грачаницу у Косову равном;
Све што јесу њине задужбине;
Ти остаде у столу жиноме
И потрпа на гомиле благо
А не гради нигђе задужбине;
Ешто нама не ће приспат' благо
Ни за здравље ни за нашу душу,
А ни нама, ни коме нашему."
Тад' говори славни кнез Лазаре:
„Чујете ли, сва Српска господо!
Шта говори госпођа Милица
Јер не градим нигђе задужбине?
Оћу градит' цркву Раваницу
У Ресави крај воде Рават;
Имам блага колико ми драго,
Ударићу шемељ од олова,
Па ћу цркви саградити плашта,
Саградићу од сребра бијела,
Покрићу је жеженијем златом,
Поднизати дробнијем бисером
Попуњати драгијем камењем."

Сва господа на ноге устала,
И часно се кнезу поклонила:
„Гради, кнеже, биће ти за душу,
И за здравље високом Спевану.“
Но ту сједи Обилић Милошу,
Сједи Милош доље удно совре,
Милош сједи, ништа не бесједи,
Ал што виђе славни кнез Лазаре
Ђе му Милош ништа не бесједи,
Наздрави му злашну купу вина:
„Здрав да си ми, војвода Милошу!
Па ми и ти штогођ проговори,
Јера оћу задужбину градит'.“
Скочи Милош од земље на ноге,
Скиде с главе самур и челенке,
Па је часно кнеза подворио;
Додаше му злашну купу вина,
Прими Милош злашну купу вина,
Не пије је, поче бесједити:
„Вала, кнеже, на бесједи твојој!
Што ти оћеш задужбину градит',
Време није, ниши може бити;
Узми, кнеже, књиге царославне,
Те ти гледај, што нам књиге кажу:
Настало је посљедње вријеме,
Оће Турци царство преузети,
Оће Турци брзо цароваши;

Обориће наше задужбине,
Обориће наше намастире,
Обориће цркву Раваницу,
Ископаће шемељ од олова,
Слијеваће у шопе ћулове,
Те ће наше разбијаш' градове;
И цркви ће растурити плашна,
Слијеваће на аше рашове;
Ове цркви покров растурити,
Кадунама ковати ћердане;
Са цркве ће бисер разнизаши,
Кадунама поднизаш' ћердане;
Повадиће шо драго камење,
Удараш' га сабљам' у балчаке
И кадама у злашно прстење;
Већ ме чу ли, славни кнез Лазаре!
Да копамо мермера камена,
Да градимо цркву од камена,
И Турци ће царство преузети
И наше ће задужбине служиш'
Од вијека до суда Божјега;
Од камена ником ни камена."
Кад шо зачу славни кнез Лазаре,
Тад' Милошу био говорио:
„Вала шебе, војвода Милошу!
Вала шебе, на швојој бесједи,
Истина је како шшо говориш."

12.

Марко Краљевић и Љушица Богдан.

Пораниле три Српске војводе
Од Косова уз кршно приморје:
Једно бјеше од Прилипа Марко,
Друго бјеше Реља од Пазара,
Треће бјеше Милош од Поцерја;
Ударише покрај винограда,
Винограда Љушице Богдана.
Игра коња Реља од Пазара,
Нагони га преко винограда,
Па он ломи грозна винограда;
Вели њему од Прилипа Марко:
„Прођ' се, Реља, грозна винограда;
Да ти знадеш, чиј су виногради,
Далеко би коња обгонио;
Виноград је Љушице Богдана.
Ја сам једном овуда прошао,
И ломио грозна винограда,
Припази ме Љушица Богдане
На кобили танкој бедевији;
Ја не смједо шчекати Богдана,
Већ побјего уз кршно приморје;
Поћера ме Љушица Богдане

На његовој шанкој бедевији:
Да ми не би Шарца од мејдана,
Доиста ме увашиши шћаше;
Већ ми Шарац сшаде одмицаши,
А кобила поче осшајаши;
Кад шо виђе Љушица Богдане,
Он пошеже шешку шопузину,
Пушћа за мном уз кршно приморје,
Доваши ме по свилену насу,
Побрашиме! сапом од шопуза,
Шћера мене за уши Шарину,
Једва му се у седло повраши,
И ушеко уз кршно приморје.
Има од шад' седам годиница,
Већ овуда нијесам прошао."
Истом они у бесједи бјеу,
Док се прамен заноћеде шаме
Винограду уз равно приморје;
Погледаше шри Српске војводе,
Ал ешо ши Љушице Богдана
И са њиме дванаесш војвода.
Кад шо виђе Краљевићу Марко,
Он бесједи Рељи и Милошу:
„Чујеше ли, до два побрашима!
Ешо нама Љушице Богдана,
Сва шри ћемо изгубиши главе,
Већ одимше, да ми побјегнемо."

Ал говори Милош од Поцерја:
„Побрашиме, Краљевићу Марко!
Данас мисле и говоре људи,
Да шри боља не има јунака,
Од нас ове шри Српске војводе;
Боље нам је сва шри погинуши,
Нег' срамошно данас побјегнуши."
Кад шо зачу Краљевићу Марко,
Он им онда другу проговара:
„Чујеше ли, до два побрашима!
А ви од'ше, да и дијелимо:
Ил' волише на сама Богдана,
Ил' његови дванаесш војвода?"
Вели њему и Милош и Реља:
„Ми волимо на сама Богдана."
Ѓо је Марко једва дочекао.
У шо доба и Богдан допаде.
Ѓрже Марко шешку шопузину,
Пак пођера дванаесш војвода;
Док с' окрену неколика пуша,
Сви дванаесш од коња расшави,
И бијели савеза им руке,
Пођера и око винограда;
Ал ешо ши Љушице Богдана,
Ѓе он гони Рељу и Милоша,
Обојици савезао руке.
Кад шо виђе Краљевићу Марко,

Препаде се како никад није,
Пак сша гледаш', куд ће побјегнушти,
Али њему одма на ум паде,
Бе су с' један другом завјерили:
Бе се један у невољи нађе,
Да му други у помоћи буде;
Пак пошеже дизгене Шарину,
Самур-калпак на чело намаче,
Те сасшави самур и обрве,
А пошеже сабљу оковану,
На Богдана погледа попреко.
Сшаде Богдан украј винограда,
Кад сагледа црне очи Марку,
И какав је на очима Марко,
Под Богданом ноге обумреше.
Гледа Марко Љушицу Богдана,
Богдан гледа Краљевића Марка,
А не смије један на другога;
Доцкан рече Љушица Богдане:
„Оди, Марко, да се помиримо:
Пусши мене дванаесш војвода,
Да ши пусшим Рељу и Милоша.“
То је Марко једва дочекао,
Пусши њему дванаесш војвода,
Богдан пусши Рељу и Милоша.
Скиде Марко мјешину са Шарца,
Пак сједоше пити рујно вино,

Мезеше га грозним виноградом;
А када се вина накитише,
Уставдоше три војводе Српске,
Добрије се коња довашише;
Рече Марко Љушици Богдану:
„С Богом остај, Љушица Богдане!
Да с' у здрављу опет састанемо
И црвена вина напијемо!“
Вели њему Љушица Богдане:
„С Богом пош'о, Краљевићу Марко!
Већ ше моје очи не видјеле!
Како си ме данас препануо,
Никада ше пожељети не ћу.“
Оде Марко уз кршно приморје,
Оста Богдан украј винограда.

13.

Сестра Леке капетана.

Од како је свијет постануо,
Није веће чудо настануло,
Ни настало, ни се ђегођ чуло,
Што казују чудо у Призрену,
У некаква Леке капетана,
Кажу чудо Росанду ђевојку.

Ја каква је, јада не дошала!
Шшо је земље на чешири сшране,
Бушун земље Турске и каурске,
Да јој друге у сву земљу није
Ни бијеле буле ни влашње,
Ниши има шанане Лапшинке;
Ко ј' видио вилу на планини,
Ни вила јој, браше, друга није.
Ђевојка је у кавезу расла,
Кажу расла пешнаесш година,
Ни виђела сунца ни мјесеца,
Данас чудо оде по свијешу.
Оде абер од усша до усша,
Док се зачу у Прилипа града,
Зачу јунак Краљевићу Марко.
То је Марку врло мило било,
Њу ми фале, а њега не куде,
Мисли Марко, била би му љуба,
А Лека је красан пријашељу,
Имао би с киме пиши вино
И господску ријеч проговориш'.
Зове Марко сесшру и призивље:
„Ну поишај, сесшро, на чардаке,
Те ошвори сандук на чардаку,
Извади ми господско оћело,
Шшо сам, сесшро, био припремио,
Кад с' оженим, ја да се обучем;

Мислим, сестро, данаc полазиши
У Призрена под Шару планину,
Да испросим у Леке ђевојку;
Кад испросим, сестро, и доведем,
И шебе ћу онда удомиши.“
Брже сестра шрчи на чардаке,
Отвори му сандук на чардаку,
Разложи му господске аљине.
Кад с’ обучѐ Краљевићу Марко,
Уд’ри чоу и уд’ри кадифу,
И на главу калпак и челенку,
И на ноге ковче и чакшире,
Сваки чифши од дукаша жуша,
И опаса сабљу димискију,
Златне кише бију по земљици,
У злашо је сабља обливена,
У оштрицу оштра и угодна;
А слуге му коња изведоше
Оседлали седлом од позлаше,
Покрили га чоом до копиша,
Повр свега пули рисовина,
Зауздали ђемом од челика.
На пооду Марко ишшешио:
Викну слуге, шрчи подрумџија,
Међу собом вино донијеше,
До два чабра црвеноra вина,
Један даше коњу од мегдана,

Други пеши на пооду Марко,
Крвав коњиц до ушију дође,
Крвав Марко до очију дође;
А кад ала алу појаала,
фашио се поља Прилипскога.
Прође поље и прође планине,
Сниже Марко близу до Косова,
Не шће Марко равној Дмитровици,
Но окрену првој раскрсници,
Оде право к побратиму своме,
Побратиму војводи Милошу.
А кад био пољем испод града,
Виђе њега војвода Милошу,
Виђе њега са бијеле куле,
Те призивље своје млоге слуге;
„Слуге моје! отвор'ше капију,
Изидите пољу широкоме,
Уфатите друма широкога,
Капе, ђецо, тур'ше под пазуе,
Поклон'ше се до земљице црне,
Ето к мене побратима Марка;
Немојте му скупу обискиваш',
Немојте му сабљу привашати,
Ни ви к Марку близу прилазити,
Може бити да је љутит Марко,
Може бити да је пијан Марко,
Па вас може с коњем прегазити

И грдније, ђецо, оставимо;
Док уиђе Марко у капију
И са мном се у лице пољуби,
Ондај Марку коња прифатише,
А ја ћу га водит' на чардаке."
Брже слуге отвориш' капију,
И у пољу сусретоше Марка,
Али Марко слуге не гледаше,
Но мимо њи коња прогоњаше,
У капију коња пригоњаше,
У капији коња одјануо,
А ишета војвода Милошу,
Среше Марка побратима свога,
Руке шире, ше с' у лица љубе,
Позивље га Милош на чардаке,
Заће Марко, не ће на чардаке:
„Не ћу тебе, побро, на чардаке,
Немам каде, побро, гостоваши;
Но ал' чујеш, али и не чујеш
У Призрену у бијелу граду
Поглавицу Леку капетана,
И у Леке чудно чудо кажу,
Чудно чудо Росанду ђевојку,
Што је земље на четири стране,
Бушун земље Турске и каурске,
Да јој друге у сву земљу нема
Ни бијеле буле ни влаиње,

Нити има шанане Латинке;
Ко ј' видио вилу на планини,
Ни вила јој, браше, друга није;
А њу фале, а ни нас не куде,
А данас смо оба побратими,
Десили се оба нежењени;
Гори нам се, браше, посмијаше,
И гори се од нас иженише,
Иженише и пород имаше,
Ми остасмо, браше, за укора;
Ми имамо трећег побратима,
Крилатога Рељу у Пазару
Више Рашке, више воде ладне,
Ми смо браћа вјерна од постања;
Но с' обуци, што се можеш љепше,
И понеси блага неколико,
Понес' златан прстен на ђевојку,
Позваћемо Рељу Крилатога,
Кад одемо здраво у Призрена,
Нек нас види Лека и ђевојка,
Нека пође, за кога јој драго:
Један да је итар ђувеглија,
А двојица да су два ђевера,
С Леком да смо главни пријатељи."
Зачу Милош, и мило му било,
Оставио у авлији Марка,
Милош оде на шанке чардаке,

Те облачи дивно одијело:
Самур-калпак и чекрк-челенку,
А на себе три каша аљина,
И пригрну коласту аздију,
Које данас ни у краља нема,
Опишшло је придесет ћеса блага
Док изнутра уд'рио поспаву,
А с лица јој ни есапа нема,
Ту је млого благо сапрошено;
А слуге му Ждрала изведоше.
Док с' обуче војвода Милошу,
Ал се Марко вина напојио,
Попио је раван чабар вина,
Другим чабром коња напојио.
Ја да ши је оком погледаши,
Погледаши војводу Милоша!
Весео ши Марко ђувеглија
Код овога војводе Милоша!
У висину да већега нема,
У плећима поширега нема,
Како ли је лице у јунака!
Каке ли су очи обадвије!
Какви ли су они мрки брци!
Танки брци пали на рамена;
Благо оној, која ће га узеш'!
Добрије се коња дофатише,
Отидоше равној Дмитровици,

Спушшише се ка Јењи Пазару
Покрај Рашке под Рељине двере.
Виђе Реља, среше побрашиме,
Руке шире, у лица се љубе,
У капију коње разјааше,
Испре слуге коње прифашише;
Позивље и Реља на чардаке,
Не шће Марко, но Рељи бесједи:
„Ми не ћемо, побро, на чардаке,
Ни на чардак, ни на шанку кулу;“
Све му каза, куд су поодили:
„Ајде Реља, ајде побрашиме,
Ми ћемо ше мало почекаши,
Обући се, што се можеш љепше,
Нек ши слуге коња оседлају.“
Реља био једва дочекао.
Ја да ши је оком погледаши,
Кад с' обуче један крилаш јунак!
Но да видиш дивна ђувеглије,
Ђувеглије Реље Крилашога!
Није шала један крилаш јунак!
Није шала крила и окриље!
А јадан ши према њему Марко!
И јадан ши Милош војевода!
Виловиша коња појаао;
Ударише пољем широкијем
Покрај Рашке, покрај воде ладне,

На бродове води ударише,
Прије̑ђоше воду Јошаницу,
Седамдесет и седам бродова,
фатише се села Колашина,
Спушшише се равној Мешоији,
На Сеновца села ударише,
На Сеновца и пак Ораовца,
Мешоију равну прије̑ђоше,
фатише се поља Призренскога
Испод Шаре високе планине.
Подалеко у пољу бијаху,
А више и Лека капешане,
Пак доваши дурбин од биљура,
Да погледне, ко је и од куд је,
Ели види Лека капешане
Ваљаане коње и јунаке;
Како дурбин на око шурио,
Позна Лека шри Српске војводе,
Позна Лека, за чудо му било,
И мало се Лека преназуо.
Викну Лека из бијела грла,
Викну Лека и призивље слуге:
„Слуге моје! оштвор'ше капију,
Слуге моје! пољу поишајше,
Иду к мене шри Српске војводе,
Ништа не знам, шта је и како је,
Ништа не знам, јел' нам земља мирна.“

Брже слуге ошворише капију,
Подалеко пољу излазише,
Поклонише с' до земљице црне,
Ал војводе слуге не гледају,
У капију коње угонише,
Тада слуге њима допадоше,
Вишезове коње прихватише;
А ишета Лека капетане,
У авлији три војводе среће,
Руке шире, ше с' у лица љубе,
За јуначко питају се здравље,
За биле се руке увашише,
Иду, браше, на танке чардаке.
Кад дођоше врху на чардаке,
Кудгођ Марко земљу проодио,
Ни чему се није зачудио,
Ни се Марко од шта заспидио,
Ту с' зачуди Марко и заспиће
Кад у Леке сагледа чардаке
И Лекину виђе госпошћину.
Од шта бјеше на чардак' простирка?
Бјеше чоа чардаку до враша,
А по чоси лијепа кадифа.
Но каки су у Леке душеци!
Кани ли су под главу јастуци!
Све од суа злата исплешени.
По чардаку млоги чивилуци,

Бе се вјеша господско оруже,
Чивилуци од бијела сребра;
Што бијау на чардак' столови,
Столови су од бијела сребра,
А јабуке од суога злата.
На чардаку на лијеву страну
Ту бијаше совра постављена,
Низа совру вино напочено,
У злаћене купе нануђено,
Увр совре једна купа сједи,
Купа бере девет литар' вина,
Ал је купа од суога злата,
То је купа Леке капетана;
Томе се је Марко зачубио.
Позивље и Лека капетане,
Увр совре мјесто начинио,
Војводе је једва дочекао.
Онда ипре допадоше слуге,
Те са совре купе подигоше,
У руке и даше војводама,
А најпрвом господару своме,
Господару Леки капетану.
Доста бјеше вина издобила
И у совру сваке госпошпине
И од млого руку ђаконије.
Пије вино па и зачамаше
Од нећеље опет до нећеље.

Марко често оком погледује,
Погледује оба побратима,
А који ће Леки поменути,
Проговорит' ријеч за ђевојку;
Како Марко у њи погледује,
Он' преда се у земљицу црну:
Није ласно Леки поменути,
Онакоме главноме јунаку.
Кад се Марко виђе на невољи,
За невољу ријеч проговори:
„Поглавице, Леко капетане!
Ми сиђесмо и ми писмо вино,
О свачему, Леко, бесједисмо,
Све ше гледам, све ше ослушкујем,
А кад ћеш ме, Леко, приупитат',
Што смо дању земљу проодили
И ми наше коње уморили,
А ти, Леко, не ће да упиташ."
Удари се јунак на јунака,
Удари се памет на памету,
Те му Лека чудно одговара:
„О војводо, Краљевићу Марко!
Како би ше, браше, упитао,
Кад си, Марко, давно ишетио,
Што почешће к мене не идеше,
Да с' за лако здравље упитамо,
И ми рујна вина напојимо,

И видимо, јел' нам земља мирна;
Ви сше к мене, ја ћу сјушра к вама.“
С ријечима дочекао Марка,
За дуго му Марко не мучао,
Но му другу Марко проговара:
„Све је шако, Леко капешане!
Ал ши другу очу бесједиши,
Бесједиши, а доспа је сшидно:
Нама шешки гласи досадише
А у шебе чудо казујући,
Чудно чудо поносишу Росу,
Шшо је земље на чешири сшране,
Бушун Босне и Урумелије,
Шшо је Шама и шшо је Мисира,
Аћолије и Анадолије,
И влашкије седам краљевина,
Да јој друге у сву земљу није;
А ћу фале, а и нас не куде;
Ми смо дошли, Леко капешане,
Да у шебе просимо ђевојку.
Сва шројица јесмо побрашими,
Сва шројица јунпрос нежењени;
Подај сесшру, за кога ши драго,
Бирај зеша, кога шебе драго:
Један да је ишар ђувеглија,
А двојица да су два ђевера,
С шобом да смо главни пријашељи.“

Плану Лека, па се намрдио:
„Прођи ме се, војевода Марко!
Немој прстен вадит' на ђевојку,
Ни вадити просачку буклију:
Што сам јунак у Бога желио,
То сам данас једва дочекао,
Да ја стечем таке пријатеље;
Ал да тебе једну муку кажем:
Што си чуо, ти војвода Марко,
Да љепоте не има ђевојци,
Истина је баш што људи кажу;
Ал је сестра моја самовољна,
Не боји се ни кога до Бога,
А за брата ни абера нема:
Седамдесет и четири просца
Што су сестри дослен доодила,
Сваком сестра наоди маану,
Код просаца брата застидила;
Не смијем ти прстен приватити
Ни попити просачку буклију,
Ако сестра сјутра не тће поћи,
Како ћу ти онда одговорит'?“
Гроотом се Марко насмијао,
Па ти Леки ријеч проговара:
„Авај Лека! весела ти мајка!
А какав би био старјешина
Те судити једном земљом равном,

Па се шебе сестра не бојаши!
Кунем ши се и Богом и вјером,
Да је моја у Прилипу моме,
Па кад она не би послушала,
Ја би њене руке осјекао,
Ил' њезине очи извадио.
А чујеш ли, Леко капетане!
Ако с' бојиш миле секе твоје,
Молим ши се, као старијему,
Ну отиди на бијелу кулу,
Иди, Лека, ђе ши сједи сека,
Те се моли, доведи је амо,
Нека она сагледа војводе,
Белћи досле није ни видјела;
Твоју сестру, Лека, ослободи,
Нека пође, за кога јој драго,
А ми браћа кавге не имамо:
Један да је ђувеглија њезин,
А двојица да су два ђевера,
С тобом да смо красни пријатељи."
Скочи Лека ријеч не порече,
Оде Лека на високу кулу,
Те Росанди сестри казиваше:
„Ајде селе, поносита Росо!
Ајде селе на танке чардаке,
Запало ши у вијеку твоме,
Да обираш три Српске војводе,

Што и данас у свијету нема,
Да ти братац стече пријатеље,
А ти, селе, да с' удомиш дивно."
Сестра брату ријеч проговара:
„Ајде, брале, на танке чардаке,
Те пиј тњима вино и наздрављај,
Ето сестре на танке чардаке."
Оде Лека одма к војводама,
Те сјеђау браћа на чардаку,
Стаде звека висока чардака,
Зазвечаше ситни басамаци,
Потковице ситне на папучам',
Ал ето ти буљук ђевојака,
Међу њима Росанда ђевојка;
А кад Роса дође на чардаке,
Сину чардак на четири стране
Од њезина дивна одијела,
Од њезина стаса и образа.
Погледнуше три Српске војводе,
Погледнуше, па се застидише,
Заисто се Роси зачудише.
Млого Марко чуда сагледао,
И виђао виле на планини,
И имао виле посестриме,
Ни од шта се није препануо,
Ни с' ода шта Марко застидио;
Баш се Роси бјеше зачудио,

И од Леке с' мало заспидише,
Погледнуше у земљицу црну.
А шо гледа Лека капешане,
Гледа сестру, погледа војводе,
Не ће л' који јунак проговорит'
Јали шћиме, јал' с шанком ђевојком,
А кад виђе, ђе војводе муче,
Он ши сестру разумљује своју:
„Бирај, селе, кога шебе драго
А од ове шри војводе младе:
Ти ако си, сестро, наумила
Узеш', секо, доброга јунака,
Који ће нам образ освјешлаши,
Освјешлаши на сваком мегдану,
На мегдана сваког излазиши,
Узми, селе, Краљевића Марка,
Аіде шћиме у Прилипа града,
Тамо шебе лоше биши не ће;
Ако ли си, селе, наумила,
Узеш', селе, дилбера јунака,
Коме снаге и љепоше нема,
Ниши има спаса и образа
У свој земљи на чешири сшране,
Узми, селе, војводу Милоша,
Аіде шћиме ка пољу Косову,
Ни шамо ши лоше биши не ће;
Ако ли си, сестро, наумила,

Да ти узмеш крилата јунака,
Да га грлиш, а да се поносиш,
Узми, селе, ређу Крилатога,
Ајде шњиме ка Јењи Пазару,
Ни тамо ти лоше бити не ће.“
Ја кад зачу Росанда дјевојка,
По длану се дланом ошинула,
Звекну чардак на четири стране,
Грдну Роса ријеч започела:
„фала Богу, фала истиноме!
Свакоме се могу дочудити
И свакоме јаду досјетити,
А не могу свој Призренској земљи
Ја на коме држи капетанство,
На манитом Леки капетану!
Камо памет? ти је не имао!
А у што си, браше, преумио?
На што си се данас преварио?
Вољела би с'једу косу плести
У Призрену, нашој царевини,
Но ја пећи у Прилипа града,
Маркова се називати љуба;
Јел је Марко Турска придворица,
Са Турцима бије и сијече,
Ни ће имаш' гроба ни укопа,
Ни ће с' Марку гроба опојати.
Што ће мене код љепоте моје,

Бидем љуба Турске придворице?
Ни шу ши се не би ражљутила,
Ђе се вараш Марку рад' јунашшва,
Но се на ше јесам ражљутила,
Шша с' видио, шша си смиловао
А на шоме војводи Милошу,
Ђе је виђен, ђе је снажан јунак;
Јеси л' чуо, ђе причају људи,
Ђе ј' Милоша кобила родила,
А некака сура бедевија,
Бедевија, шшо ждријеби ждрале,
Нашли су га јушру у ерђели,
Кобила га сисом одојила,
С шога снажан, с шога висок јесше.
Ни шу ши се не би ражљутила,
Но се јесам, браше, ражљутила,
Шшо ми кажеш Ђељу Крилашога.
Камо памеш? ши је изгубио!
Камо језик? њим не говорио!
Шшо ши, браше, Ђељу не ушиша,
Од кога је ђела и кољена,
Ко ли оша, ко л' његова мајка?
Ја сам чула, ђе причају људи,
Да је Ђеља Пазарско копиле,
Нашли су га јушру на сокаку,
Јеђупкиња њега одојила,
С шога има крила и окриље.

Не ћу шоме поћи ни једноме.“
То изрече, оде низ чардаке,
Запали се образ од образа,
А засшиди јунак од јунака.
Плану Марко као огањ живи,
Па поскочи на лагане ноге,
фаши бришку сабљу с чивилука,
Шћаше Леки главу да укине;
Милош скочи, ше уфаши Марка,
У руке му сабљу уфашио:
„К себе руке, Краљевићу Марко!
Оспав' сабљу, да је Бог убије!
Би л' оваког браша ишшешио,
Који нас је красно дочекао,
А са једне грдне копилице,
И сву Леки земљу расплакао?“
Не да Милош Леки кидисаши.
Виђе Марко, па се досјешио,
Не ше њему сабљу ошимаши,
Но погледну пиљал за појасом,
Па потрча низ шанке чардаке;
Кад се Марко земље довашио
И на земљи камење калдрме,
Али Роса близу куле била,
Опколиле Росанду ђевојке,
Држе скуше и држе рукаве,
Виђе Марко, па из грла викну:

„О ђевојко, поносита Росо!
А шако ши ше младосни швоје!
Ну одбаци од себе ђевојке,
А обрни к мене швоје лице,
Е се, Росо, јесам засшидио
На чардаку од браша швојега,
Те ше, Росо, добро не сагледа,
А кад дођем у Прилипа града,
Оће мене сесшра досадиши
Пишајући: каква бјеше Роса;
Обрни се, да ши вићу лице.“
А ђевојка одћушиу ђевојке,
Повраши се и обрну лице:
„Вићи, Марко, и сагледај Росу.“
Љушши Марко, па се придиже,
Једном крочи и далеко скочи,
И за руку дофаши ђевојку,
Оспар пињал вади од појаса,
Те јој десну осијече руку,
Ос'јече јој руку до рамена,
Десну руку даде у лијеву,
А пињалом очи извади,
Па и завиц у свилени јаглук,
Па јој шури у десно њедарце,
Па јој Марко ријеч проговара:
„Бирај саде, Росанда ђевојко!
Бирај саде, кога шебе драго:

Ја ти драго Турску придворицу,
Ја ти драго Кобилић Милоша,
Ја ти драго Рељу копилана.“
Пишти Роса далеко се чује,
Свога браша Леку помињаше:
„А мој браше, Лека капетане!
Та л' не видиш, ђе погибо људо
Од силнога Краљевића Марка.“
Чује Лека на танке чардаке,
Мучи Лека како камен студен,
Не смијаше ништа проговорит',
Јел и Лека може погинути.
Викну Марко, не ће на чардаке,
Викну Марко оба побратима:
„Ајте, браћо, к земљи низ чардаке,
Понес'те ми сабљу у рукама,
Земан дође, да ми пушујемо.“
Побратими Марка послушаше,
Допадоше к земљи и калдрми,
Под чардаком Марко сабљу паше,
На добре се коње дохватише,
Отидоше пољем широкијем;
Оста Лека како камен студен,
Оста Роса гдина кукајући.

14.

Марко Краљевић и Вуча ценерал.

Или грми, ил' се земља тресе?
Ниши грми, ниш' се земља трсе,
Већ пуцају на граду топови,
На тврдоме граду Варадину:
Шенлук чини Вуча ценерале,
Јер је Вуча ниђар задобио,
Три војводе Српске уватио:
Једно јесте Милош од Поцерја,
Друго јесте Топлица Милане,
А треће је Косанчић Иване;
Бацио и на дно у тавницу,
Бено лежи вода до кољена,
А јуначке кости до рамена.
Цвили јунак Милош од Поцерја,
Цвили Милош како љута гуја;
Јер се Милош није научио
Подносити муку и невољу;
Цвили Милош како љута гуја,
Привлачи се на пенџер тавници,
Те он гледа јунак по сокаци,
Не би л' кога знана опазио,

Ал припази пошту књигоношу *),
Па дозивље Милош од Подерја:
„Богом браше, пошта књигоноша!
Донеси ми један лист арџије,
Да ти градим једну сишну књигу.“
То је пошта за Бога примио,
Донесе му један лист арџије;
Сједе Милош сишну књигу писат'
У Прилипа у бијела града,
Своме побру Краљевићу Марку!
„Богом браше, Краљевићу Марко!
Ил' не чујеш, ил' не ајеш аа ме?
Тешке сам ти муке допануо,
Побратиме, у Мађарске руке.
Уваши ме Вуча ђенерале,
И још моја оба побратима;
Бацио нас на дно у тавницу,
Ђено лежи вода до кољена,
А јуначке кости до рамена;
Лежим, браше, три бијела дана,
Ако будем, браше, још три дана,
Никада ме више виђеш' не ћеш;
Избављај ме, побратиме Марко,
Јал' за благо, јали на јунашшво.“
Па у лице пером ударио,

*) Једни пјевају: Перу Лашинића.

Од образа крви напочио,
С крви њему књигу запечати,
Па је даде пошти књигоноши,
И даде му дванаест дукана;
Па је пошти Милош говорио:
„Носи књигу бијелу Прилицу,
На кољено Краљевићу Марку.“
Оде пошта бијелу Прилицу,
У њег' стиже у свету недјељу,
Када Срби у цркви бијаху;
Стаде пошта пред бијелом црквом,
Докле Марко изиђе из цркве;
Кад изиђе Краљевићу Марко,
Пошта капу под мишицу баци,
Поклања се до земљице Марку,
Па му даде лисак књиге танане.
Када Марко ситну књигу прими,
Стојећи је књигу проучио;
Када виђе, што му књига каже,
Уд'рише му сузе од очију,
Па је онда Марко бесједио:
„Авај мене, драги побратиме!
Ту ли си ми, болан, допаднуо!
Ал' тако ми моје вјере шврде!
Оће тебе побро избавити
Јал' за благо, јали на јунаштво.“
Па он оде својој тањкој кули,

Сједе мало, ше се напи вина,
Па припаса сабљу оковану,
И пригрну ћурак од курјака,
А на главу капу од курјака,
Привеза је мрком јеменијом;
Па узимље копље убојишо,
Па се спушша у подруме Шарцу,
Те опреми Шарца од међдана:
Пришеже му седморе колане,
Заузда га уздом позлаћеном;
Па напочи шулумину вина,
Објеси је о ункаш Шарину,
С десне стране шешку шопузину,
Да не крива ни шамо ни амо;
Па се Шарцу на рамена баци,
Окрену га од Прилипа града,
Оде право стојну Бијограду.
Кад је био покрај Бијограда,
Увраши се, ше се напи вина;
Па одашле поклони Шарина,
За Дунавом скела догоди се:
Два пут Марко скелецију викну,
Па га више ни чекаши не ше,
Већ нађера Шарца на Дунаво,
Оде право граду Варадину,
Под Варадин у поље зелено.
Ту усшави Шарца од међдана,

Па удари копље у леђину,
За копље је привезао Шарина,
Тулумину скиде са уикаша
И врже је у зелену траву,
Па он сједе пити мрко вино;
Не пије га чим се вино пије,
Већ леђеном од дванаест ока,
Пола пије, пола Шарцу даје.
Кад у јутру јутро освануло,
Пошетала Велимировица,
Мила снаа Вуче ценерала,
По бедену града Вардина,
Она гледа низ поље зелено,
У пољу је опазила Марка,
Кад угледа Краљевића Марка,
Трољетна је уванки грозница,
Па побјеже у бијеле дворе.
Њу ми пита Вуча ценерале:
„Што је тебе, моја снао драга?“
Казује му Велимировица:
„О мој свекре, Вуча ценерале!
Сједи јунак у пољу широку,
У леђину копље ударио,
За копље је коња привезао,
А пред њиме спојци шулум вина;
Не пије га чим се пије вино,
Већ леђеном од дванаест ока,

Пола пије, пола коњу даје;
Коњ му није какванo су коњи,
Веће шарен како и говече;
Јунак није какви су јунаци:
На плећима ћурак од курјака,
На глави му капа од курјака,
Привез'о је мрком јеменијом;
Нешто црно држи у зубима
Колик' јагње од пола године."
Вели њојзи Вуча генерале:
„Не плаши се, моја снао драга!
Ја онаки имам у шавницу,
И њега ћу сада добавити."
Па дозива сина Велимира:
„Велимире, моје чедо драго!
Узми, сине, за присна капања,
Иди доље у поље широко,
Доведи ми онога јунака."
Велимир је на ноге скочио,
Па узима присна капања,
Он усједе вранца помамнога,
И изиђе граду на капију,
Сколи Марка са четири стране,
Марко сједи, није мрко вино,
Ал капане Шарац опазио,
Поче ногам' о земљицу шући,
Примиче се своме господару.

Кад погледа Краљевићу Марко,
Ал капане њега опколиле;
Пони Марко лећенину вина,
Баци лећен у зелену праву,
Па се шури на рамена Шарцу,
А капане на њег' ударише.
Да је коме погледати било,
Кад удари у капане Марко,
Како соко међу голубове:
Што погуби сабљом окованом,
Што погази Шарцем од мејдана,
Што подави у шијом Дунаву;
Побјеже му Велимир дијете,
Ћера њега на Шарину Марко,
Досшиже га у пољу широку,
Доваши га мало шопузином,
Паде дише у зелену праву;
Одја Марко од коња Шарина,
Савеза му и ноге и руке,
Па г' објеси Шарцу о ункашу;
Па он оде својој шулумини,
Баци дише у зелену праву,
А он опеш сједе пити вино.
То гледала Велимировица,
Па ошиде Вучи генералу:
„Зло ши вино, Вуча генерале!
Зло ши вино, а горе ши било!

Све кашане тебе изгибоше,
Велимиру јунак свеза руке,
Савеза му и ноге и руке,
Па ено га, пије рујно вино,
А Велимир у правици лежи.“
Проговара Вуча генерале:
„Не бој ми се, моја снао драга!
Сад ћеш виђет' док се спарац крене;“
Па он дрмну на граду топове,
Три иљаде сасшавит кашана,
Па посједе своју бедевију,
И изиђе граду на капију;
Он нареди низ поље кашане,
Опколише са четири стране,
А то ништа и не види Марко,
Ал припази Шарац од међана,
Па ногама о земљицу шуче,
Примиче се своме господару;
Кад погледа Краљевићу Марко,
Ал кашане њега опколиле,
Он поскочи ма ноге лагане,
Па се маши Шарцу на рамена;
Да је коме сјесши, ше виђеши!
Кад пођера по пољу кашане!
Сабља му је у десници руци,
У лијевој копље убојито,
У зубима дизген од Шарина;

Кога Марко сабљом удараше,
По двојицу од једног грађаше;
Кога Марко копљем удараше,
Преко себе њега прешураше;
Док с' окрену неколико пута,
Оде к врагу млада капетанија;
Побјеже му Вуча генерале
На његовој шанкој бедевији,
Поћера га на Шарину Марко;
Брза му је пуста бедевија,
Шћаше ушећ' граду Варадину;
Љуљну Марко тешком топузином,
Па је пушта за њим преко поља,
Удари га сапом од топуза,
Паде Вуча у зелену шраву;
Тад' допаде од Прилипа Марко,
Свеза Вучи руке наопако,
Савеза му и ноге и руке,
Објеси га Шарцу о ункашу,
И уваши шанку бедевију,
Па он оде сину Велимиру,
Привеза и једног за другога,
Па пребаци преко бедевије,
Бедевију свеза за Шарина,
Оде право бијелу Прилипу;
Обојицу баци у шавницу.
Књигу пише генераловица,

Те је шаље бијелу Прилипу:
„Богом браше, Краљевићу Марко!
Не губи ми Вуче ценерала,
И мојега сина Велимира;
Ишти, Марко, што је тебе драго.“
Дође књига Краљевићу Марку,
Када виђе, што му књига каже,
Онда Марко другу књигу пише:
„Вјерна љубо Вуче ценерала!
Пусти мене до три побратима,
И подај им три товара блага;
И пусти ми старога Топлицу *),
И подај му три товара блага:
Јер је јунак млого дангубио;
И дај мене три товара блага,
Што сам мога мучио Шарина;
Иза тога, ценераловице,
Ето тамо Милош' од Поцерја,
Па ви с њиме како начините.“
Оде књига граду Варадину;
Када дође ценераловици,

---

*) У другој пјесми, која је управо као почетак овој, пјева се, да је отац Топлице Милана био од прије затворен у Варадину, па су ова тројица били отишли, да га отму, те и њи (пошто су разбили капију и ушли у град) некако уватио Вуча ценерал.

Књигу гледа џенераловица,
Шаље благо од Прилипа Марку,
Па узима од тавнице кључе,
Те отвори проклету тавницу,
И извади три војводе младе,
И са њима старога Топлицу;
Па и води на бијелу кулу;
Па бербере итре добавила:
Једни мију, други косу брију,
А трећи им нокте сарезују;
Донесе им вина и ракије,
И лијепе сваке ђаконије,
Показа им, што учини Марко;
Па говори Милошу војводи:
„Богом брате, војвода Милошу!
Пустите ми мога господара,
И мојега сина Велимира.“
Њој говори Милош од Поцерја:
„Не бој ми се, џенераловице;
Дај ми вранца Вуче џенерала,
Што га јаше једном у години,
Када иде у Текију цркви,
Опреми га, како г' Вуча спрема,
Да поиграм преко Њемадије;
И дај мене од злата каруце,
И у њима дванаест вранаца,
Што и преже Вуча џенерале,

Када иде од Беча ћесару,
Да м' однесу старога Топлицу;
Дај ми руо Вуче ценерала,
Што га носи о васкрсенију,
Да обучем мојега Топлицу."
Све му даде ценераловица,
И свакоме иљаду дукаша,
Што ће пити вино до Прилипа,
Па одоше бијелу Прилипу.
Лијепо и дочекао Марко.
Пусти Марко Вучу ценерала,
И његова сина Велимира,
И даде му млоге пратиоце
До његова града Варадина.
А војводе дијелише благо,
Па се рујна накитише вина,
И у б'јело изљубише лице,
Сваки Марка у бијелу руку,
Па одоше сваки своме двору.

15.

Бановић Страиња.

Нешко бјеше Страинићу бане,
Бјеше бане у маленој Бањској,
У маленој Бањској крај Косова,
Да шакога не има сокола.
Једно јутро бане подранио,
Зове слуге и к себе призивље:
„Слуге моје! итро поиштајте,
Седлајте ми од мегдана ђога,
Окитите, што лепше можете,
Опашите, што тврђе можете,
Јел ја, ђецо, мислим путовати;
Оћу Бањску оставити града,
Мислим ђога коња умориши
И у госши, ђецо, одлазити,
У шазбину у била Крушевца,
К милу шасту старцу Југ Богдану,
Ка шурева девет Југовића;
Тазбина ме та жељкује моја.“
Господара слуге послушаше,
Те сокола ђога оседлаше,
Опреми се Страинићу бане,
Уд'ри на се дибу и кадифу,
Поноситу чоу сајалију,

Што од воде чоа црвенија,
А од сунца чоа руменија,
Окити се један Српски соко,
Па посједе ђога од мегдана,
Ома пође, у шазбину дође,
У шазбину у била Крушевца,
Ђе од скоро царство постануло,
А виђе га старац Југ Богдане,
И виђе га девет мили шура,
Соколова девет Југовића,
Мила зета једва дочекаше,
У наруче зета загрлише,
Вјерне слуге коња прифатише,
Зета воде на фрењију кулу,
Код готове совре засједоше,
Те господску ријеч бесједаху;
Навалише слуге и слушкиње,
Неко двори, неко вино служи,
Што бијаше ришћанске господе,
Посједаше, ше пијау вино:
Увр совре стари Југ Богдане,
С десне стране уза рамо своје
Сједе зета Страинића бана,
И шу сједе девет Југовића,
Низа совру остала господа;
Ко л' је млађи, двори господаре.
Но бијаше што девет шурњаја,

Но шурњаје дворе упоредо,
Дворе свекра силна Југ Богдана,
И дворау своје господаре,
А највише зета поносита;
А слуга им једна вино служи,
Служи вино једном купом златном,
Златна купа девет бере литар';
Ја да видиш друге ђаконије,
Ђаконије, млоге госпоштине!
Како, браше, ђе је царевина.
Позадуго бане гостовао,
Позадуго бане зачамао,
Поноси се бане у тазбини.
Госпоштине што је у Крушевцу,
Досадише јутром и вечером
Молећи се силну Југ Богдану:
„Господару, силан Југ Богдане!
Љубимо ти свиленога скута
И десницу твоју билу руку,
Ну потруди чудо и госпоство,
И поведи мила зета твога,
Ну доведи Страинића бана
У дворове и у куће наше,
Да ми неку пошту учинимо.“
Сваком Јуже атар навршује.
Доке тако изредили били,
Дуго било и вријеме прође,

И задуго бане зачамао;
Но да видиш јада изненада!
Једно јутро, кад отрија сунце,
Мезил стиже и бијела књига
Баш од Бањске од малена града,
Од његове оспарјеле мајке,
Бану књига на колјено паде,
Кад разгледа и проучи књигу,
Ал му књига доста грдно каже,
Књига каже, ђе га куне мајка:
„Ђе си, сине, Сиграинићу бане?
Зло ти било у Крушевцу вино!
Зло ти вино, несрећна шазбина!
Вићи књигу, нечувени јада!
Из убаа једна паде сила,
Турски, сине, од Једрене царе,
А цар паде у поље Косово,
А цар паде, доведе везире,
А везире, несрећне већиле.
Што је земље ше облада царе,
Сву је Турску силу подигао,
У Косово поље искупио,
Припискао све поље Косово,
Уватио воде обадвије:
Покрај Лаба и воде Сишнице
Све Косово сила приписнуле.
Кажу, сине, и причају људи

Од мрамора до сува јавора,
Од јавора, сине, до Сазлије,
До Сазлије на ћемер ћуприје,
Од ћуприје, сине, до Звечана,
Од Звечана кажу до Чечана,
Од Чечана врћу до планине
Турска сила приписла Косово.
Под број, сине, на шефтере кажу
Но у цара сто хиљада војске
Некаквога царева спаије,
Што имају по земљи пимаре
И што једу хљеба царевога
И што јашу коње од мегдана,
Што не носе по много оружја,
До по једну о појасу сабљу;
У Турчина у Турскога цара
Кажу, сине, другу војску силну
Огњевите јаничаре Турке,
Што Једрене држе кућу билу,
Јаничара кажу сто хиљада;
Кажу, сине, и говоре људи
У Турчина прећу војску силну
Некакога Туку и Манџуку,
А што уче, а што грдно шуче.
У Турчина војске свакојаке,
У Турчина једну кажу силу,
Самовољна Турчин Вла-Алију,

Те не слуша цара чеснипога,
За везире никад и не мисли,
За цареву сву осталу војску
А колико мраве по земљици;
Таку силу у Турчина кажу;
Он беза зла, сине, проћи не ће,
Не ће с царем, сине, на Косово,
Окренуо друмом лијевијем,
Те на нашу Бањску ударио,
Те ти Бањску, сине, ојадио
И живијем огњем попалио,
И најдоњи камен расцурио,
Вјерне твоје слуге разагнао,
Спару мајку твоју ојадио,
Са коњем јој косиди изломио,
Вјерну твоју љубу заробио,
Одвео је у поље Косово,
Љуби твоју љубу под чадором,
А ја, сине, кукам на гаришту,
А ти вино пијеш у Крушевцу:
Зло ти вино напокоње било!“
Ја кад бане књигу проучио,
Мука му је и жао је било,
У образ је сјешно невесело,
Мрке брке ниско објесио,
Мрки брци пали на рамена,
У образ се љуто намрдио,

Готове му сузе ударити.
А виђе га старац Југ Богдане,
Виђе зета јутру на уранку,
Плану Јуже како оґањ живи,
Страинићу зету проговара;
„О мој зете, Бог ми с тобом био!
Што си, зете, јутрос подранио?
А у образ сјетно невесело?
Од шта си се, зете, раздертио?
На кога си с', зете, ражљутио?
Ал се шуре тебе насмијаше,
У јеглени ружно говорише?
Ал шурњаје тебе не дворише?
Ал маану тој тазбини нађе?
Кажи, зете, шта је и како је?“
Плану бане, па му проговара:
„Прођ' се тасте, стари Југ Богдане!
Ја сам с шурам' био у лијепо,
А шурњаје господске госпође
Дивно зборе, а дивно ме дворе,
Тој тазбини мојој мане нема,
Но да видиш, што сам невесео:
Стиже књига од малене Бањске,
Баш од моје остарјеле мајке;“
Каже јаде тасту на уранку,
Како су му двори поарани,
Како су му слуге разагнате,

Како ли је мајка прегажена,
Како ли је љуба заробљена:
„Но мој шасше, сшари Југ Богдане!
И ако је моја данас љуба,
Љуба моја, ал је шћера швоја:
Срамоша је и мене и шебе;
Но мој шасше, сшарац Југ Богдане!
Мислиш ли ме мрњва пожалиши,
Пожали ме док сам у живошу.
Молим ши се и љубим ши руку,
Да даш мене ђеце девешоро,
Ђецу швоју, а шуреве моје,
Да ја, шасше, у Косово пођем,
Да попражим душманина мога,
А царева грдна аџинина,
Који ми је робље заробио;
А немој се, шасше, препануши,
Ни за швоју ђецу убринуши;
Ја ћу ђеци мојим шуревима,
Очу њима руо иром'јениши,
А у Турско руо облачиши:
Око главе бијеле кауке,
А на плећи зелене доламе,
А на ноге меневиш чакшире,
О појасу сабље пламенише;
Призваш' слуге и казаћу јунак,
Нека слуге коње оседлају,

Оседлају, шврдо опасују,
Нек пригрћу мрким међединам':
Учинићу ђецу јањичаре;
Ја ћу ђецу шуре сјешоваши,
Каде са мном биду кроз Косово,
А кроз војску цара на Косову,
Пред њима ћу бити делибаша,
Нек се сшиде и нек се препану,
Нек се свога боје сшарјешшине;
Когоћ сшане у царевој војсци,
Когоћ сшане с нама говориши,
Сшане Турски, окрене Мановски,
Ја с Турцима могу проговориш',
Могу Турски, и могу Мановски,
И Арапски језик разумијем,
И на крпаш сишно Арнаушски;
Проводићу ђецу кроз Косово,
Сву ћу војску Турску уводиши,
Док ја нађем душманина мога,
А Турчина силна Вла-Алију,
Који ми је робље поробио;
Нек шуреви биду у невољи,
Ел сам, шасше, могу погинушти,
Код шурева не ћу погинушти,
Јали ране ласно допануши."
Кад шо зачу сшари Југ Богдане,
Плану Јуже како оган живи,

Страињ бану зету проговара:
„Страињ бане, ти мој зете мили!
Виђо јутрос, да памети немаш.
Што ми ђеце иштеш деветоро,
Да ми ђецу водиш у Косово,
У Косово, да и кољу Турци,
Немој, зете, више проговарат',
Не дам ђеце водит' у Косово,
Макар шћери нигда не видио.
Мио зете, дели Страињ бане!
Рашта си се тако раздертио?
Знаш ли, зете? не зна ли те људи!
Ал ако је једну ноћ ноћила,
Једну ноћцу шњиме под чадором,
Не може ти више мила бити,
Бог ј' убио, па је то проклето,
Воли њему, него тебе, сине;
Нека иде, враг је однесао!
Бољом ћу те оженити љубом,
С тобом оћу ладно пити вино,
Пријатељи бити до вијека;
А не дам ти ђецу у Косово."
Плану бане како огањ живи,
У иједу и тој муци љутој
Не шће викнут' ни призвати слугу,
За сеиза ни абера нема,
Но сам оде к ђогу у ааре,

Ја како га бања оседлао!
Како ли га тврдо опасао!
Па заузда ђемом од челика,
Пред дворе га води у авлију
К бињекшашу бијелу камену,
Па се ђогу фаши на рамена
Погледује девет својих шура,
А шуреви у земљицу црну.
Бан погледну пашенога свога,
Некакога млада Немањића,
А Немањић гледа у земљицу.
Кад пијаху вино и ракију,
Сви се фале за добре јунаке,
фале с' зетом и Богом се куну:
„Волимо ше, Страинићу бане!
Но сву земљу нашу царевину;“
Ал да видиш јада на невољи!
Бану јучерос нема пријашеља;
Није ласно у Косово поћи.
Виђе бане, ђе му друга нема,
Сам опиде пољем Крушевачким.
Ја кад био низ широко поље,
Обзире се ка Крушевцу бијелу,
Не ће ли се шуре присјетити,
Не ће ли се њима ражалити;
А кад виђе јучерос на невољи,
Ђе му нема главна пријашеља,

Паде на ум, па се досјетио
За његова рша Карамана,
Кога воли него добра ђога,
Те привикну из бијела грла,
Осшало је рче у аару;
Зачу гласа, ишро пошрчало
Док у пољу приспиже ђогина,
Покрај ђога рче поскакује,
А злашан му лишар позвекује,
Мило било, разговори с' бане.
Оде Бане на коњу ђогину,
Те пријеђе поља и планине,
Ја кад дође у поље Косово,
Кад сагледа по Косову силу,
Ал се бане мало препануо,
Па помену Бога истинога,
У ордију Турску угазио.
Иде бане по пољу Косову,
Иде бане на чешири сшране,
Тражи бане силна Вла-Алију,
Ал не може бане да га нађе,
Спушши с' бане ка води Сишници,
На једно је чудо нагазио:
На обали до воде Сишнице
Један зелен шу бијаше чадор,
Широк чадор поље приписнуо,
На чадору од злаша јабука,

Она сија како јарко сунце,
Пред чадором побијено копље,
А за копље вранац коњиц свезан,
На глави му маа Стамболија,
Бије ногом десном и лијевом.
Кад то виђе Страинићу бане,
Проесапи и умом премисли,
Баш је чадор силна Вла-Алије,
Те ђогина коња пригоњаше,
Копље јунак скиде са рамена,
Те чадору враша отворио,
А да види, ко је под чадором;
Не бијаше силан Вла-Алија,
Но бијаше један стари дервиш,
Бијела му прошла појас брада,
Шњиме нема ничко под чадором;
Бекрија је тај несрећан дервиш,
Пије Турчин вино кондијером,
Но сам лије, но сам чашу пије,
Крвав дервиш бјеше до очију;
Кад га виђе Страинићу бане,
Те му селам Турски називаше,
Нијан дервиш оком разгледаше,
Па му мучну ријеч проговара:
„Да си здраво! дали Страин бане
Од малене Бањске крај Косова.“
Плану бане, препаде се љуто,

Те дервишу Турски одговара:
„Бре! дервишу, несретна ти мајка!
Рашта пијеш? рашта се опијаш?
Те у пићу грдно проговараш
И Турчина зовеш кауријном.
Шта помињеш некакога бана?
Ово није Страинићу бане,
Но ја јесам царев делија,
Једеци се царски покидаше,
У ордију Турску побјегоше,
Све делије итро потрчаше,
Да једеке цару пофаћамо;
Ако кажем цару, ја везиру,
Коју си ми ријеч бесједио,
Оћеш, старче, јада допанути!"
Грохотом се дервиш осмјехнуо:
„Ти делијо, Страинићу бане!
Знаш ли, бане, не знали те јади!
Да сам сада на Голеч планини,
Да те видим у царевој војсци,
Познао би тебе и ђогина,
И твојега рта Карамана,
Кога волиш, него добра ђога.
Знаш ли, бане, од малене Бањке
Познајем ти чело како ти је,
И под челом очи обадвије,
И познајем оба мрка брка.

Знаш ли бане? не знало те чудо!
Кад западо ропства у вијеку,
Пандури ме твоји уитише
У Суари врЂу на планини,
У руке ме твоје додадоше,
Ти ме баци на дно од тамнице,
Те робова и тамницу трпље
И зачама за девет година,
Девет прође, а стиже десета,
А тебе се, бане, ражалило,
Те ти зовну Рада тамничара,
Твој тамничар на тамничка враша,
Изведе ме к тебе у авлију.
Знаш ли, бане? Знаш ли Страинићу?
Кад запита и мене упита:
Ропче моје, змијо од Турака!
Ђе пропаде у тамници мојој!
Мож' ли с', робе, јунак откупити.
Ти ме питаш, ја право казујем:
Могао би живот откупити,
Тек да ми се двора довашити,
Очевине и пак постојбине;
Имао сам нешто мало блага,
Млоге лаве и млоге тимаре,
Могао би откуп саставити;
Ал ми, бане, вјеровати не ћеш,
Да ме пустиш двору бијеломе:

Тврда ћу ти јамца оставити,
Тврда јамца, Бога истинога,
Другог јамца Божу вјеру шврду,
Како ћу ти ошкуп донијети.
И ти, бане, повјерова мене,
И пушти ме двору бијеломе,
Очевини и тој постојбини;
А кад дођо грдној постојбини,
Тамо су ме јади забушили:
У дворове постојбину моју,
У дворове куга ударила,
Поморила и мушко и женско,
На опаку нико не остао,
Но ти моји двори пропанули,
Пропанули, па су опанули,
Из дувара зовке проникнуле;
Што су били лави и шимари,
Појагмили Турци на миразе.
Кад ја виђо дворе запворене:
Неста блага, неста пријашеља;
Нешто мисли, па на једно смисли:
Мезилски се ја дофати коња,
Те ошидо граду Једренешу,
Одо к цару и одо к везиру,
Виђе везир, па доказа цару,
Ја какав сам јунак за мегдана;
Оћеде ме цареви везире,

Оћеде ме и чадор ми даде;
Цар ми даде од мегдана вранца,
И даде ми свијетло оруже;
Пошписа ме цареви везире,
Да сам војник цару до вијека,
А ти, бане, данас к мене дође,
Да ти узмем твоје дуговање,
А ја, бане, ни динара немам.
Страшићу, јада допануо!
Ће ти дође, да погинеш лудо
У Косову у војсци царевој!“
Виђе бане, познаде дервиша,
Од ђогаша коња одсједаше,
Пак загрли спарина дервиша:
„Богом браше! спаришу дервишу!
На поклон ти моје дуговање!
Ја не тражим, браше, ни динара,
Ни ја тражим твоје дуговање,
Но ја тражим силна Вла-Алију,
Који ми је дворе расшурио,
Који ми је љубу заробио;
Кажи мене, спаришу дервишу,
Кажи мене мога душманина?
Брашимим ће и јошће један пут,
Немој мене војсци проказати,
Да ме војска Турска не опколи.“
Но се дервиш Богом проклињаше:

„Ти соколе, Страшнићу бане!
Тврђа ми је вјера од камена,
Да ћеш саде сабљу повадити,
Да ћеш пола војске погубити,
Невјере ти учинити не ћу,
Ни твојега хљеба погазити:
И ако сам био у тамници,
Доста си ме вином напојио,
Бијелијем хљебом наранио,
А често се сунца огријао,
Пушшио си мене вересијом;
Не издадо ни додадо тебе,
Не свјерова, ели нема откуд;
Од мене се немој побојати.
А што ниташ и разбираш, бане,
За Турчина силна Вла-Алију,
Он је бијел чадор разапео
На Голечу високој планини;
Тек ти оку, бане, проговорит:
Јаши ђога, бјежи из Косова,
Ел ћеш, бане, погинути лудо:
У себе се поуздати немој,
Ни у руку, ни у бришку сабљу,
Ни у твоје копље отровано,
Турчину ћеш на планину доћи,
Оћеш доћи, ал ћеш грдно проћи,
Код оружа и код коња твога,

Жива ће те у руке фатити,
Оће твоје саломити руке,
Живу ће ти очи извадити.“
Насмија се Страинићу бане:
„Богом браше, старишу дервишу!
Не жали ме, браше, од једнога,
Тек ме војсци Турској не прокажи.“
А Турчин му ријеч проговара:
„Чујеш ли ме, дели Страин бане!
Тврђа ми је вјера од камена,
Да ћеш саде ђога наљутити,
Да ћеш саде сабљу повадити,
Да ћеш сатрт' пола цару војске,
Невјере ти учинити не ћу,
Ни Турцима проказати тебе.“
Збори бане, па подрани шилен,
Обраћа се са коња ђогина:
„О мој браше, старишу дервишу!
Појиш коња јутром и вечером,
Појиш коња на води Ситници,
Ну увјецбај, и право ми кажи,
Ђе су броди на тој води ладној,
Да ја мога коња не углибим?“
А дервиш му право проговара:
„Страин бане, ти соколе Српски!
Твоме ђогу и твоме јунаштву
Свуд су броди, ђегођ дођеш води.“

Бан удари, воду пребродио,
И прими се на коњу богину,
Прими с' бане ув Голеч планину,
Он је оздо, а сунашце озго,
Те огрија све поље Косово,
И обасја сву царску војску.
Ал да видиш силна Вла-Алијо!
Сву ноћ љуби Стаинову љубу
На планини Турчин под чадором;
У Турчина грдан адеш бјеше,
Каил сваки заспан' на уранку,
На уранку, кад огр'јева сунце,
Он склопи, ше борави санак;
Колико је њему мила била
Та робиња љуба Стаинова,
Пануо јој главом на крилце;
Она држи силна Вла-Алију,
На чадору отворила врата,
Она гледа у поље Косово,
Те ши Турску силу разгледује,
Прегледује каки су чадори,
Прегледује коње и јунаке;
За јад јој се очи оцикнуше,
Те погледну низ Голеч планину,
Виђе оком коња и јунака.
Како виђе и оком разгледа,
Турчина је главом ошинула.

Ошину га по десном образу,
Ошину га, па му проговара:
„Господаре, силан Вла-Алија!
Ну се дигни, главу не дигао!
Ну опасуј мукадем појаса,
И припасуј свијетло оруже,
Ето к нама Страинића бана,
Сад ће твоју главу укинути,
Сад ће мене очи извадити.“
Плану Турчин како огањ живи,
Плану Турчин и оком погледну,
Па се Турчин гроном насмијао:
„Душо моја, Страинова љубо!
Чудно ли ће влашче прецануло!
Од њега си паса задобила,
Кад ш' одведем граду Једренешу,
Бан ће ши се и онђе призираш',
Оно није Страинићу бане,
Већ је оно царев делибаша,
К мене га је паре оправио,
Јал' је паре, јал' Мемед везире,
Да ме паре зове на предају,
Да ја војску пару не растурам:
Препали се цареви везири,
Да им почем сабљу не ударим;
Но да можеш окром погледати,
Ти се, душо, немој препануши,

Кад пошегнем моју бришку сабљу,
Те ошинем цар'ва делибашу,
Нека другог већ не шиље к мене."
Страинова проговара љуба:
„Господаре, силан Вла-Алија!
Та л' не видиш? Испале ти очи!
Оно није цареви делија,
Мој господар Страинићу бане,
Ја познајем чело како му је
И под челом очи обадвије,
И његова оба мрка брка,
И под њиме пуљаша ђогаша,
И жутога рша Карамана;
Не шали се главом, господару!"
Ја кад зачу Туре Вла-Алија,
Како ли се Туре придрнуло,
Те поскочи на лагане ноге,
Опасује мукадем појаса,
А пињале остре за појаса,
И шу бришку сабљу припасује,
А све врана коња погледује.
У што доба бане приспасао,
Мудар бане, пак је ишшенио:
'На јушру му не зва добро јушро,
Ниши Турски селам називаше,
Но му грдну ријеч проговара:
„А шу ли си? један копилане!

Копилане, царев аџинине!
Чије ли си дворе поарао?
Чије ли си робље поробио?
Чију л' љубиш под чадором љубу?
Излази ми на мегдан јуначки."
Скочи Турчин ка' да се придрну,
Једном крочи, до коња докрочи,
Другом крочи, коња појаао,
Пришегну му обадва дизђена.
Ал не чека Страинићу бане,
Но на њега ђога нагоњаше,
Па на њега бојно копље пушти;
Удари се јунак на јунака,
Пружи руке силан Вла-Алија,
У руку му копље уфатио,
Па ти бану ријеч проговара:
„Копилане, Страинићу бане!
А шта ли си, влашче, премислило?
Нијес' ово бабе Шумадијнске,
Да разгониш и да набрекујеш,
Но је ово силан Вла-Алија,
Што с' не бој ци цара ни везира,
Што ј' у цара војске државине,
Чини ми се сва царева војска,
Као мрави по зеленој трави;
А ти, море! мегдан да дијелиш."
То му рече, бојно копље пушти,

Од прве га обранити шћаше;
Бог поможе Страинићу бану,
Има ђога коња од мегдана,
Како копље на планини звизну,
Соко ђого паде да кољена,
Изнад њега копље прелетило,
Ударило о камен студени,
На троје се копље саломило:
До јабуке и до десне руке.
Док сатрше она копља бојна,
Пошегоше перне буздоане:
Кад удара силан Вла-Алија,
Кад удара Страинића бана,
Из седла га коњу изгоњаше,
А на уши ђогу нагоњаше,
Бог поможе Страинићу бану,
Има ђога коња од мегдана,
Шшо га данас у Србина нема,
У Србина, ниши у Турчина,
Узмаује и главом и снагом,
Те у седло баца господара;
Кад удара Страинићу бане
Мучну алу силна Вла-Алију,
Из седла га маћи не могаше,
Тону вранцу коњу до кољена
У земљицу ноге сво чешири.

Буздоане перне поломише,
Поломише, и нера просуше,
Па су бритке сабље повадили,
Да јуначки мегдан подијеле.
Но да видиш Страинића бана
Каку има сабљу о појасу:
Ковала су сабљу два ковача,
Два ковача и три помагача,
Од нећеље опет до нећеље,
Од челика сабљу претопили,
У острицу сабљу угодили;
Турчин ману, а дочека бане,
На сабљу му сабљу дочекао,
По поли му сабљу пресјекао;
Виђе бане, па се разрадова,
Љуто сави и отуд и отуд,
Еда би му главу осјакао,
Јал' Турчину руке обранио;
Удари се јунак на јунака,
Не да Турчин главу укинути,
Не да своје руке иштетити,
Но се брани с оном половином:
Половину на враш натураше,
И својега враша заклењаше,
И банову сабљу оштрикује,
Све откида по комат и комат.
Обадвије сабље исјекоше,

До балчака сабље догонише,
Побацише њине одломчине,
Од ишрије коња одокочише,
За била се грла дованицше,
Те се двије але понијеше
На Голечу на равној планини;
Носише се љешки дан до подне,
Док Турчина пјене попануше,
Бијеле су како горски сњијег,
Спраин бана б'јеле, па крваве,
Искрвави низ прси аљине,
Искрвави чизме обадвије.
А кад бану мука досадила,
Тада бане ријеч проговара:
„Љубо моја, шебе Бог убио!
Које јаде гледаш на планини?
Но ши подби један комаш сабље,
Удри, љубо, мене, ја Турчина:
„Мисли, љубо, кога шебе драго.“
Али Турчин љушо проговара:
„Душо моја, Спраинова љубо!
Немој мене, но удри Спраина,
Нигда њему мила бишши не ћеш,
Пријекорна бишши до вијека:
Кориће ше јушром и вечером,
Ђе си била са мном под чадором,
Мене бишши мила до вијека,

Одвешћу те Једренету граду,
Наредићу тридест слушкињица,
Нек ти држе скуше и рукаве,
Ранићу те медом и шећером,
Окитити тебе думатима
Савр главе до зелене траве;
Удри саде Страинића бана.“
Женску страну ласно преварити
Лако скочи ка' да се комами,
Она нађе један комат сабље,
Зави комат у везени јаглук,
Да јој билу руку не обрани,
Па облеће и отуд и отуд,
Чува главу Турчин' Вла-Алије,
А отину господара свога,
Господара Страинића бана,
Повр главе по чекрк-челенци
И по њег'ву бијелу кауку,
Прес'јече му злашали челенку,
И прес'јече бијела каука,
Мало рани главу на јунаку,
Поли крвца низ јуначко лице,
Шћаше залит' очи обадвије.
Препаде се Страинићу бане,
Ђе погибе лудо и безумно,
А нешто се бане домислио,
Викну бане из бијела грла

Некакога рђа Карамана,
Што је рче на лоц научио,
Викну бане и опет привикну,
Скочи рче и одма допрча,
Те банову љубу доватило;
Ал је женска страва страшивица,
Страшивица свака од пашчади,
Баци комаш у зелену траву,
Љуто врисну далеко се чује,
Жуша рђа за уши подбила,
Те се шњиме коље низ планину,
А Турчину оно испадоше,
Колико му нешто [illegible] бјеше,
Те он гледа, шта се чини њоме;
Али бану друга снага дође,
Друга снага и срце јуначко,
Те омаку тамо и овамо,
Док Турчина с ногу укинуо,
Колико се бане уоспрко,
Он не тражи нишана од оружја,
Но му грлом бане запињаше,
А под грло зубом довађаше;
Закла њега као вуче јагње;
Скочи бане, па из грла викну,
Те набрекну оног рђа жуша,
Доке своју куршалиса љубу.
Зађе љуба бјежећ' низ планину,

Она шћаше бјежат' у Турака,
Не даде јој Страинићу бане,
За десну је руку уишио,
Приведе је к пуљашу ђогашу,
Па се ђогу фаши на рамена,
Тури љубу за се на ђогина,
Па побјеже бане упријеко,
Упријеко, али попријеко,
Ошклони се од ше силе Турске,
Те долази у равна Крушевца,
У Крушевац, у шазбину своју.
Виђе њега сшарац Југ Богдане,
А срешше га девеш мили шура,
Руке шире, у лица се љубе,
За лако се упишаше здравље.
А кад виђе сшари Југ Богдане
Обрањена зеша и челенку,
Просу сузе низ господско лице:
„Весела ши наша царевина!
Међер има у цара Турака,
Међер има силније јунака,
Који зеша обранише мога,
Кога данас у далеко нема.“
Шуреви се њему препадоше.
Проговара Страинићу бане:
„Немој ми се, шасше, раскарипи,
Ни ви, моје шуре, препануши;

И

У цара се не нађе јунака,
Да доака мене и обрани;
Да ви кажем, ко ме обранио,
Од кога сам ране допануо:
Кад дијели мегдан са Турчином,
О мој шасше, сшари Југ Богдане!
Онда мене љуба обранила,
Љуба моја, мила шћера швоја,
Не шће мене, поможе Турчину.“
Плану Јуже како огањ живи,
Викну Јуже ђеце девешоро:
„Повадише ноже девешоре,
На комаше кућу искидајше.“
Силна ђеца баба послушаше,
Те на своју сесшру кидисаше,
Ал је не да Сшраинићу бане,
Шуревима ријеч говораше:
„Шуре моје, девеш Југовића!
Шшо се, браћо, данас обрукасше?
На кога сше ноже пошргнули?
Кад сше, браћо, ви шаки јунаци,
Камо ножи, камо ваше сабље,
Те не бисше са мном на Косову,
Да чинише с Турцима јунашшво,
Десише се мене у невољи?
Не дам вашу сесшру поарчиши,
Без вас би је могао сшопиши,

Ал ћу сшопиш' сву шазбину моју,
Немам с киме ладно шиши вино;
Но сам љуби мојој поклонио.“
Помало је шакије јунака,
Ка' шшо бјеше Спраинићу бане.

16.

Цар Лазар и царица Милица.

(о боју Косовском.)

Цар Лазаре сједе за вечеру,
Покрај њега царица Милица;
Вели њему царица Милица:
„Цар Лазаре, Српска круно злашна!
Ти полазиш сјушра у Косово,
С' собом водиш слуге и војводе,
А код двора ни ког' не осшављаш,
Царе Лазо! од мушкије глава,
Да ши може књигу однијеши
У Косово, и напраг врашиши;
Одводиш ми девеш миле браће,
Девеш браће, девеш Југовића:
Осшави ми браша бар једнога,
Једног браша сесшри од заклешвē.“
Њој говори Српски кнез Лазаре:

„Госпо моја, царице Милице!
Кога би ти браша највољела
Да ш' оспавим у бијелу двору?“ —
„Оспави ми Бошка Југовића.“
Тада рече Српски кнез Лазаре:
„Госпо моја, царице Милице!
Када сјутра бијел дан осване,
Дан осване и огране сунце,
И враша се отворе на граду,
Ти ишепај граду на капију,
Туд' ће поћи војска на алаје:
Све коњици под бојним копљима,
Пред њима је Бошко Југовићу,
И он носи крсташа барјака;
Кажи њему од мене благосов,
Нек да барјак, коме њему драго,
Па нек с тобом код двора оспане.“
Кад у јутру јутро освануло,
И градска се отворише враша,
Тад' ишеша царица Милица,
Она спаде граду код капије,
Ал ешо ти војске на алаје:
Све коњици под бојним копљима,
Пред њима је Бошко Југовићу
На алашу вас у чистом злашу,
Крсташ га је барјак поклопио,
Побрашиме! до коња алаша;

На барјаку од злата јабука,
Из јабуке од злата крстови,
Од крстова златне ките висе,
Те куцкају Бошка по плећима;
Примаче се царица Милица,
Па уваши за узду алата,
Руке склони брату око врата,
Пак му поче шијо говорити:
„О мој браше, Бошко Југовићу!
Цар је шебе мене поклонио,
Да не идеш на бој на Косово,
И шебе је благосов кавао,
Да даш барјак, коме шебе драго,
Да останеш са мном у Крушевцу,
Да имадем браша од заклетве.“
Ал говори Бошко Југовићу:
„Иди, сестро, на бијелу кулу;
А ја ши се не би повратио,
Ни из руке крсшан барјак дао,
Да ми царе поклони Крушевац;
Да ми рече дружина осшала:
Гле спрашивца, Бошка Југовића!
Он не смједе поћи у Косово
За крсш часни крвцу прољеваши
И за своју вјеру умријеши.“
Пак проћера коња на капију.
Ал епо ши сшарог Југ Богдана,

И за њиме седам Југовића,
Све је седам успављала редом,
Ал ниједан ни гледаши не ће;
Мало време за шим поспајало,
Ал ешо ши Југовић Воина,
И он води цареве једеке
Покривене са сувајем златом,
Она под њим уваши кулаша,
И склопи му руке око врашa,
Па и њему спаде говорити:
„О мој браше, Југовић Воине!
Цар је шебе мене поклонио,
И шебе је благосо: казао,
Да даш једек', коме шебе драго,
Да осшанеш са мном у Крушевцу,
Да имадем браша од заклешве.“
Вели њојзи Југовић Воине:
„Иди, сесшро, на бијелу кулу;
Не би ши се јунак повратио,
Ни цареве једеке пусшио,
Да би знао, да би погинуо;
Идем, сејо, у Косово равно,
За крсш часни крвцу прољевашн,
И за вјеру с браћом умријешн.“
Пак проћера коња на каиију.
Кад шо виђе царица Милица,
Она паде на камен спудени,

Она паде, пак се обезнани;
Ал ето ти славнога Лазара,
Када виђе госпођу Милицу,
Уд'рише му сузе низ образе;
Он с' обзире с десна на лијево,
Те дозивље слугу Голубана:
„Голубане, моја вјерна слуго!
Ти одјаши од коња лабуда,
Узми госпу на бијеле руке,
Пак је носи на тапану кулу;
Од мене ти Богом просто било:
Немој ићи на бој на Косово,
Већ остани у бијелу двору.“
Кад то зачу слуга Голубане,
Проли сузе низ бијело лице,
Па одсједе од коња лабуда,
Узе госпу на бијеле руке,
Однесе је на тапану кулу;
Ал свом срцу одољет' не може,
Да не иде на бој на Косово,
Већ се врати до коња лабуда,
Посједе га, оде у Косово.
Кад је сјутра јутро освануло,
Долећеше два врана гаврана
Од Косова поља широкога,
И падоше на бијелу кулу,
Баш на кулу славнога Лазара,

Један гракће, други проговара:
„Да л' је кула славног кнез Анвара?
Ил' у кули нигђе никог нема?“
То из куле нишко не чујаше,
Већ шо чула царица Милица,
Па излази пред бијелу кулу,
Она пиша два врана гаврана:
„Ој Бога вам, два врана гаврана!
Од куда сте јутрос полећели?
Нијесте ли од поља Косова?
Виђесте ли двије силне војске?
Јесу ли се војске удариле?
Чија ли је војска задобила?“
Ал говоре два врана гаврана:
„Ој Бога нам, царице Милице!
Ми смо јутрос од Косова равна,
Виђели смо двије силне војске;
Војске су се јуче удариле,
Обадва су цара погинула;
Од Турака нешшо и осшало,
А од Срба и шшо је осшало,
Све рањено и искрвављено.“
Испом они шако бесједаху,
Ал еше ши слуге Милушина,
Носи десну у лијевој руку;
На њему је рана седамнаесш,
Вас му коњиц у крв огрезнуо.

Вели њему госпоја Милица:
„Шшо је, болан! слуго Милушине?
Зар издаде цара на Ко́сову?“
Ал говори слуга Милушине:
„Скин' ме, госпо, са коња вишеза,
Умиј мене студеном водицом,
И залиј ме црвенијем вином;
Тешке су ме ране освојиле.“
Скиде њега госпоја Милица,
И уми га студеном водицом,
И зали га црвенијем вином.
Кад се слуга мало́ повратио,
Пиша њега госпоја Милица:
„Шшо би, слуго, у пољу Косову?
Ђе погибе славни кнеже Лазо?
Ђе погибе сшари Југ Богдане?
Ђе погибе девеш Југовића?
Ђе погибе Милош војевода?
Ђе погибе Вуче Бранковићу?
Ђе погибе Бановић Сшрашња?“
Тада слуга поче казиваши:
„Сви осшаше, госпо, у Косову.
Ђе погибе славни кнез Лазаре,
Ту су млога копља изломљена,
Изломљена и Турска и Српска,
Али више Српска, него Турска,
Бранећ', госпо, свога господара,

Господара, славног кнез Лазара.
А Југ ти је, госпо, погинуо
У почетку, у боју првоме.
Погибе ти осам Југовића,
Ђе брат брата издати не тћеде
Доклегође један тецијаше;
Још остаде Бошко Југовићу,
Крсташ му се по Косову вија;
Још разгони Турке на буљуке,
Као соко тице голубове.
Ђе огрезну крвца до кољена,
Ту погибе Бановић Страњa.
Милош ти је, госпо, погинуо
Код Ситнице код воде студене,
Ђено млоги Турци изгинули;
Милош згуби Турског цар Мурата,
И Турака дванаест иљада;
Бог да прости, ко га је родио!
Он остави спомен роду Српском,
Да се прича и приповиједа
Док је људи и док је Косова.
А што питаш за проклетог Вука,
Проклет био и ко га родио!
Проклето му племе и кољено!
Он издаде цара на Косову,
И одведе дванаест иљада,
Госпо моја! љутог оклопника.

17.

Пропаст царства Српскога.

Полетио соко тица сива
Од светиње од Јерусалима,
И он носи тицу ластавицу.
То не био соко тица сива,
Веће био светитељ Илија;
Он не носи тице ластавице,
Веће књигу од Богородице,
Однесе је цару на Косово,
Спушта књигу цару на колено,
Сама књига цару беседила:
„Царе Лазо, честито колено!
Коме ћеш се приволети царству?
Или волиш царству небескоме,
Или волиш царству земаљскоме?
Ако волиш царству земаљскоме,
Седлај коње, притежи колане,
Витезови сабље припасујте,
Па у Турке јуриш учините,
Сва ће Турска изгинути војска;
Ако л' волиш царству небескоме,
А ти сакрој на Косову цркву,
Не води јој темељ од мермера,
Већ од чисте свиле и скорлета,

Па причести и нареди војску;
Сва ће твоја изгинути војска,
Ти ћеш, кнеже, тњоме погинути.“
А кад царе саслушао речи,
Мисли царе мисли свакојаке:
„Мили Боже, што ћу и како ћу?
Коме ћу се приволети царству?
Да или ћу царству небескоме?
Да или ћу царству земаљскоме?
Ако ћу се приволети царству,
Приволети царству земаљскоме,
Земаљско је за малено царство,
А небеско у век и до века.“
Цар воледе царству небескоме,
А него ли царству земаљскоме,
Па сакроји на Косову цркву,
Не води јој темељ од мермера,
Већ од чисте свиле и скерлета,
Па дозива Српског патријара,
И дванаест велики владика,
Те причести и нареди војску.
Истом кнеже наредио војску,
На Косово ударите Турци.
Маче војску Богдан Јуже стари
С девет сина девет Југовића,
Како девет сиви соколова,
У сваког је девет иљад' војске,

А у Југа дванаесш илјада,
Па се бише и секоше с Турци:
Седам паша бише и убише,
Кад осмога бити започеше,
Ал погибе Богдан Јуже спари,
И изгибе девеш Југовића,
Како девеш сиви соколова,
И њиова сва изгибе војска.
Макош' војску шри Мрњавчевића:
Бан Угљеша и војвода Гојко
И са њима Вукашине краље,
У свакога шриесш илјад' војске,
Па се бише и секоше с Турци:
Осам паша бише и убише,
Девешога бити започеше,
Погибоше два Мрњавчевића,
Бан Угљеша и војвода Гојко,
Вукашин је грдни рана доп'о,
Њега Турци с коњма прегазише,
И њиова сва изгибе војска.
Маче војску Ерцеже Степане,
У Ерцега млога силна војска,
Млога војска, шездесеш илјад',
Те се бише и секоше с Турци:
Девеш паша бише и убише,
Десешога бити започеше,
Ал погибе Ерцеже Степане,

И његова сва изгибе војска.
Маче војску Српски кнез Лазаре,
У Лазе је силни Србаљ био,
Седамдесеш и седам иљада,
Па разгоне по Косову Турке,
Не даду се ни гледаши Турком,
Да камо ли бојак биши с Турци;
Тад' би Лаза надвладао Турке,
Бог убио Вука Бранковића!
Он издаде шасша на Косову;
Тада Лазу надвладаше Турци,
И погибе Српски кнез Лазаре,
И његова сва изгибе војска,
Седамдесеш и седам иљада;
Све је свешо и чесшишо било
И миломе Богу присшупачно.

18.

Обрешеније главе кнеза Лазара.

Кад Лазару одсекоше главу
На убаву на пољу Косову,
Од Србља се нико не десио,
Већ се деси једно Туре младо,

Јесте Туре, ал је од робиње,
Родила га Српкиња робиња,
Па беседи Турско момче младо:
„Ао Турци, моја браћо драга!
Ово ј' глава једног господара,
Греота је од Бога једнога,
Да је кљују орли и гаврани,
Да је газе коњи и јунаци;“
Узе главу светога Лазара,
Зави у скут коласте аздије,
Па је носи до воде кладенца,
Спушта главу у воду кладенац.
Стајала је глава у кладенцу
Лепо време четрдесет лета,
А убаво на Косову тело,
Ни га једу орли ни гаврани,
Ни га газе коњи ни јунаци.
Мили Боже на свем' теби вала!
Подигле се кириције младе
Од убава Скопља бела града,
Они возе Грке и Бугаре,
Они иду Нишу и Видину,
На Косову конак учинили.
Вечерале кириције младе,
Вечерале, пак су ожедниле;
Између' себе вењер ужегоше,
Ужегоше вењер јасну свећу,

Они праже воде по Косову,
Намера и намерила била,
Намерила на воду кладенца,
Један вели кириџија млади:
„Ев' у води месечине сјајне."
Други вели кириџија млади:
„Није, браћо, месечина сјајна."
Трећи мучи, ништа не беседи,
Окрену се право ка Истоку,
Па помену Бога истинога,
Ист'ног Бога и светог Николу:
„Помоз' Боже, и оче Никола!"
Па загази у воду кладенца,
Те извади из кладенца главу
Свештитеља Српскога Лазара,
Па је меће на зелену праву,
И заиште воде у кондиру.
Док се жедни водом обредише,
Кад су црној земљи погледали,
Несте главе са зелене праве,
Оде глава преко поља сама,
Света глава до светога шела,
Припоји се како што ј' и била.
Кад у јутру бео дан осване,
Глас дадоше кириџије младе,
Глас дадоше старим свештеником,
И шу дође млого свештеника,

Три стотине стари свештеника,
И дванаест велики владика,
И четири стара патријара:
Прво Пећки, друго Цариградски,
Васиљенски и Јерусалински;
Облачише велике одежде,
И на главе капе камилавке,
И у руке књиге старославне,
Па чашише велике молишве,
И држаше велика дванија
За три дана и три ноћи славне
Ни седоше, ни се одморише,
Ни легоше, ни санка имаше,
Моле свеца, куд ће свештац поћи,
Да којој ће Лаза задужбини:
Ил' Опову, или Крушедолу,
Ил' ће Јаску, или Бешеновој,
Ил' Раковцу, или Шишатовцу,
Ил' ће Бивши или Кувеждину,
Да или ће у Маћедонију;
Не ће свештац задужбини шујој,
Већ он оће својој задужбини,
А у своју красну Раваницу
Под високом под Кучај планином,
Што је Лаза саградио цркву
За живота јошше за својега,
Саградио себи задужбину

О свом лебу и о своме благу
А без суза без сиропинскије.

19.

Царица Милица и Владета војвода.

(о боју Косовском.)

Пошетала царица Милица
Испод града бијела Крушевца,
С њоме шећу двије миле кћери:
Вукосава и лијепа Мара;
К њима језди Владета војвода
На дорашу на коњу доброме;
Владета је коња ознојио
И у б'јелу пјену обукао.
Пита њега царица Милица:
„Ој Бога ти, кнежева војводо!
Што си тако коња ознојио?
Не идеш ли са поља Косова?
Не виђе ли честитога кнеза,
Господара и мога и твога?“
Ал бесједи Владета војвода:
„Ој Бога ми, царице Милице!
Та ја идем са поља Косова,
Ал не виђе честитога кнеза,

Већ ја виђе кнежева зеленка,
Ћерају га по Косову Турци,
А кнез мислим да је погинуо.“
Кад што зачу царица Милица,
Проли сузе низ бијело лице,
Пак још пита Владету војводу:
„Још ми кажи, кнежева војводо!
Кад си био на Кооову равну,
Не виђе ли девет Југовића
И десетог старог Југ Богдана?“
Ал бесједи Владета војвода:
„Та ја прођо кроз Косово равно,
И ја виђе девет Југовића
И десетог старог Југ Богдана:
Они бјеу у пола Косова,
Крваве им руке до рамена
И зелени мачи до балчака;
Али су им малаксале руке
Сијекући по Косову Турке.“
Још му рече царица Милица:
„Стан' почекај, кнежева војводо!
Не виђе ли још два зета моја:
Бранковића, Милош Обилића?“
Ал бесједи Владета војвода:
„Та ја прођо кроз Косово равно,
И ја виђе Милош Обилића:
Он сшајаше у пољу Косову,

На бојно се копље наслонио,
Бојно му се копље преломило,
Пак на њега Турци навалише,
До сад мисли да је погинуо;
Ал не виђе Вука Вранковића,
Не виђе га, не вид'ло га сунце!
Он издаде честитога кнеза,
Господара и мога и твога.

20.

Комади (fragmenta) од различни Косовски пјесама.

I.

Цар Мураше у Косово паде,
Како паде, сишну књигу пише,
Те је шаље к Крушевцу граду,
На кољено Српском кнез Лазару:
„Ој Лазаре, од Србије главо!
Ниш' је било, ништи може бити,
Једна земља, а два господара;
Једна раја, два арача даје;
Цароваши оба не можемо,

Већ ми пошљи кључе и араче,
Златне кључе од свију градова,
И араче од седам година;
Ако ли ми ово посланик не ћеш,
А ти ајде у поље Косово,
Да сабљама земљу дијелимо“
Кад Лазару сишла књига дође,
Књигу гледа, грозне сузе рони.

II.

Да је коме послушати било,
Како љуто кнеже проклињаше:
„Ко не дође на бој на Косово,
Од руке му ништа не родило,
Ни у пољу бјелица пшеница,
Ни у брду винова лозица!“

III.

Славу слави Српски кнез Лазаре
У Крушевцу мјесту скровишноме,
Сву господу за софру сједао,
Сву господу и господичиће:
С десне стране спарот Југ Богдана,
И до њега девет Југовића;
А с лијеве Вука Бранковића,
И осталу сву господу редом;
У заставу војводу Милоша,

И до њега дв'је Српске војводе:
Једно ми је Косанчић Иване,
А друго је Топлица Милане.
Цар узима злашан пеар вина,
Па говори свој господи Српској:
„Коме ћ' ову чашу наздравити?
Ако ћу је напит' по старјешину,
Напићу је старом Југ Богдану;
Ако ћу је напит' по госпоштву,
Напићу је Вуку Бранковићу;
Ако ћу је напит' по милости,
Напићу је мојим девет шура,
Девет шура, девет Југовића;
Ако ћу је напит' по љепоти,
Напићу је Косанчић Ивану;
Ако ћу је напит' по висини,
Напићу је Топлици Милану;
Ако ћу је напит' по јунаштву,
Напићу је војводи Милошу.
Та ником' је другом напит' не ћу,
Већ у здравље Милош Обилића:
Здрав Милошу, вјеро и невјеро!
Прва вјеро, пошпоња невјеро!
Сјушра ћеш ме издат' на Косову,
И одбјећи Турском цар Мурашу;
Здрав ми буди! и здравицу попиј,
Вино попиј, а на часп ши пеар.“

Скочи Милош на ноге лагане,
Пак се клања до земљице црне:
„Вала тебе, славни кнез Лазаре!
Вала тебе на твојој здравици,
На здравици и на дару твоме;
Ал не вала на такој бесједи;
Јер, тако ме вјера не убила!
Ја невјера никад био нисам;
Ниш' сам био, нити ћу кад бити,
Него сјутра мислим у Косову
За ритћанску вјеру погинути;
Невјера ти сједи уз кољено,
Испод скута пије ладно вино:
А проклети Вуче Бранковићу.
Сјутра јесте лијеп Видов данак,
Виђећемо у пољу Косову,
Ко је вјера, ко ли је невјера.
А тако ми Бога великога!
Ја ћу отић' сјутра у Косово,
И заклаћу Турског цар Мурата,
И стаћу му ногом под грђоце;
Ако ли ми Бог и срећа даде,
Те се здраво у Крушевац вратим,
Уватићу Вука Бранковића,
Везаћу га уз то бојно копље,
Као жена куђељ' уз преслицу,
Носићу га у поље Косово.“

IV.

„Побрашиме, Косанчић Иване!
Јеси л' Турску уводио војску?
Јели много војске у Турака?
Можемо ли с Турци бојак бити,
И можемо л' Турке придобити?“
Вели њему Косанчић Иване:
„О мој браше, Милош Обилићу!
Ја сам Турску војску уводио,
Јесше силна војска у Турака;
Сви ми да се у со промешнемо,
Не би Турком ручка осолили:
Ево пуно шеснаест данака
Ја све ода по Турској ордији,
И не нађо краја ни есаја:
Од мрамора до сува јавора,
Од јавора, побро, до Сазлије,
До Сазлије на ћемер ћуприје,
Од ћуприје до врада Звечана,
Од Звечана, побро, до Чечана,
Одо Чечана врһу до планине,
Све је Турска војска приписнула:
Коњ до коња, јунак до јунака,
Бојна копља као гора чарна,
Све барјаци као и облаци,
А чадори као и снегови;
Да из неба плаа киша падне,

Ниђе не би на земљицу пала,
Већ на добре коње и јунаке.
Мураш пао на Мазгиш на поље,
Увашио и Лаб и Сишницу.“
Још та шина Милош Обилићу:
„Ја Иване, мио побратиме!
Ће је чадор силног цар Мураша?
Ја сам ши се кнезу зашекао,
Да закољем Турског цар Мураша,
Да му сшанем ногом под грбоче.“
Ал говори Косанчић Иване:
„Да луд ши си, мио побратиме!
Ће је чадор силног цар Мураша,
Усред Турског силна шаобора,
Да ши имаш крила соколова,
Пак на падниш из неба ведрога,
Перје меса не би изнијело.“
Тада Милош заклиње Ивана:
„О Иване, да мој мили браше,
Нерођени, као и рођени!
Немој шако кнезу казивашти,
Јер ће нам се кнеже забринушти,
И сва ће се војска поплашишти,
Већ овако нашем кнезу кажи:
Има досша војске у Турака,
Ал с' можемо с њима ударити,
И ласно и придобић' можемо;

Јера није војска од мејдана,
Већ све старе оне и аџије,
Занатлије и младе ћерџије,
Који боја ни виђели нису,
Истом пошли, да се љебом раде;
А и што је војске у Турака,
Војска им се јесте побољела
Од болести тешке срдобоље,
А добри се коњи побољели
Од болести коњске сакатије.

V.

„Који оно добар јунак бјеше,
Што један пут бритком сабљом мане,
Бритком сабљом и десницом руком,
Пак двадесет одсијече глава?“ —
„Оно јесте Бановић Страиња“ —
„Који оно добар јунак бјеше,
Што два и два на копље набија,
Преко себе у Ситницу тура?“ —
„Оно јесте Срђа Злопоглеђа.“ —
„Који оно добар јунак бјеше
На алату коњу великоме
Са крстатем у руци барјаком,
Што сагони Турке у буљуке
И нагони на воду Ситницу?“ —
„Оно јесте Бошко Југовићу.“

21.

Косовка ђевојка.

Уранила Косовка девојка,
Уранила рано у недељу,
У недељу прије јарка сунца,
Засукала бијеле рукаве,
Засукала до бели лакаша,
На плећима носи леба бела,
У рукама два кондира злашна,
У једноме лађане водице,
У другоме руменога вина;
Она иде на Косово равно,
Па се шеће по разбоју млада,
По разбоју честитога кнеза,
Те преврће по крви јунаке;
Ког јунака у животу нађе,
Умива га лађаном водицом,
Причешћује вином црвенијем
И залаже лебом бијелијем.
Намера је намерила била
На јунака Орловића Павла,
На кнежева млада барјактара,
И њега је нашла у животу,
Десна му је рука осечена
И лијева нога до колена,

Вина су му ребра изломљена,
Виде му се џигерице беле;
Измиче га из ше млоге крвце,
Умива га лађаном водицом,
Причешћује вином црвенијем
И залаже лебом бијелијем;
Кад јунаку срце заиграло,
Проговара Орловићу Павле:
„Сестро драга, Косовко девојко!
Која ши је голема невоља,
Те превршеш по крви јунаке?
Кога шражиш по разбоју млада?
Или браша, или брашучеда?
Ил' по греку сшара родишеља?"
Проговара Косовка девојка:
„Драги брашо, делијо незнана!
Ја́ од рода никога не шражим,
Ниши браша, ниши брашучеда,
Ни по греку сшара родишеља;
Мож' ли знаши, делијо незнана,
Кад кнез Лаза причешћива војску
Код прекрасне Самодреже цркве
Три недеље придеси калуђера?
Сва се Српска причесшила војска,
Најпослије шри војводе бојне:
Једно јесше Милошу војвода,
А друго је Косанчић Иване,

А треће је Топлица Милане;
Ја се онде деси на врашима,
Кад се шета војвода Милошу,
Красан јунак на овоме свешу,
Сабља му се по калдрми вуче,
Свилен калпак, оковано перје,
На јунаку коласша аздија,
Око враща свилена марама,
Обазре се и погледа на ме,
С' себе скиде коласшу аздију,
С' себе скиде, па је мени даде:
На, девојко, коласшу аздију,
По чему ћеш мене споменушти,
По аздији по имену моме:
Ево ш' идем погинушти, душо,
У шабору чесшишога кнеза;
Моли Бога, драга душо моја,
Да ши с' здраво из шабора врашим,
А и шебе добра срећа нађе,
Узећу ше за Милана мога,
За Милана Богом побрашима,
Кој' је мене Богом побрашио,
Вишњим Богом и свешим Јованом;
Ја ћу шеби кум венчани биши.
За њим иде Косанчић Иване,
Красан јунак на овоме свешу,
Сабља му се по калдрми вуче,

Свилен калпак, оковано перје,
На јунаку коласта аздија,
Око враша свилена марама,
На руци му бурма позлаћена,
Обазре се и погледа на ме,
С руке скиде бурму позлаћену,
С руке скиде, па је мени даде:
На, девојко, бурму позлаћену,
По чему ћеш мене споменути,
А по бурми по имену моме:
Ево ш' идем погинути, душо,
У шабору честитога кнеза;
Моли Бога, моја душо драга,
Да ти с' здраво из шабора вратим,
А и тебе добра срећа нађе,
Узећу те за Милана мога,
За Милана Богом побратима,
Кој' је мене Богом побратио,
Вишњим Богом и светим Јованом;
Ја ћу теби ручни девер бити.
За њим иде Топлица Милане,
Красан јунак на овоме свету,
Сабља му се по калдрми вуче,
Свилен калпак, оковано перје,
На јунаку коласта аздија,
Око враша свилена марама,
На руци му копрена од злата,

Обазре се и погледа на ме,
С руке скиде копрену од злата,
С руке скиде, па је мени даде:
На, девојко, копрену од злата,
По чему ћеш мене споменути,
По копрени по имену моме:
Ево ш' идем погинути, душо,
У шабору честитога кнеза;
Моли Бога, моја душо драга,
Да ти с' здраво из шабора вратим,
Тебе, душо, добра срећа нађе,
Узећу те за верну љубовцу.
И одоше три војводе бојне.
Њи ја данас по разбоју тражим."
Ал беседи Орловићу Павле:
„Сестро драга, Косовко девојко!
Видиш, душо, она копља бојна
Понајвиша а и понајгушћа,
Онде ј' пала крвца од јунака
Та доброме коњу до стремена,
До стремена и до узенђије,
А јунаку до свилена паса,
Онде су ти сва три погинула,
Већ ти иди двору бијеломе,
Не крвави скупа и рукава."
Кад девојка саслушала речи,
Проли сузе низ бијело лице,

Она оде своом бијелу двору
Кукајући из бијела грла:
„Јао јадна! уде ми сам среће!
Да се, јадна, за зелен бор нашим,
И он би се зелен осушио.“

22.

Женидба Марка Краљевића.

Сједе Марко за вечеру с мајком,
Спаде маши Марку бесједини!
„О мој синко, Краљевићу Марко!
Већ је твоја остарјела мајка,
Не може ти приправљат' вечере,
А не може служит' мрка вина,
А не може лучем свијетлити:
Ожени се, мој премили сине,
Да замјену спечем за живота.“
Вели Марко остарилој мајци:
Ој Бога ми, моја стара мајко!
Прошао сам девет краљевина,
И десету Турску царевину;
Ђе ја нађо за мене ђевојку,
Оњје нема за ме пријашеља;
Ђе ја нађо за ме пријашеља,

Онђе нема за мене ђевојке,
Осим једну, моја сшара мајко,
А под двором краља Шишманина,
Маши моја, у земљи Бугарској,
Ја је нађо на води чашрьи,
Кад је виђе, моја сшара мајко!
Око мене шрава окрену се.
Ено, маши, за мене ђевојке,
Ено за ше добра пријашеља;
Спреми мене шанке брашненице,
Да ја идем просиши ђевојку.“
Сшара маши једва дочекала,
Та не чека док јушро осване,
Већ му гради шећерли колаче,
Кад у јушру јушро освануло,
Спреми Марко себе и Шарина,
Па нашочи шкулумину вина,
Објеси је о седлу Шарину,
С другу сшрану шопузину шешку,
На посједе помамна Шарина,
Оде право у земљу Бугарску,
Б'јелу двору краља Шишманина.
Далеко га краљу угледао,
Мало ближе пред нег' ишешао:
Руке шире, у лице се љубе,
За јуначко пишају се здравље;
Слуге вјерне коње приваћише,

Одведоше у подруме дође,
Краљу Марка на бијелу кулу;
За гошову софру заједоше,
Па спадоше мрко пити вино.
А када се понапише вина,
Марко скочи на ноге лагане,
Капу скида, до земље се свија,
Он од краља запроси ђевојку,
Краљ је даде, не рече ријечи.
Док посиави прстен и јабуку,
И пореза руо на ђевојку,
И дарива свасши и пуница,
Даде Марко шри шовара блага.
Одгодио до мјесеца дана,
Док опиде бијелу Прилипу,
И покупи кићене сватове.
Бесједи му ђевојачка мајка:
„О мој зеше, од Прилипа Марко!
Немој водиш' шуђина ђевера,
Већ јал' браша, јали брашучеда:
Ђевојка је одвише лијепа,
Бојимо се големе срамоше.“
Ту је ноћцу преноћио Марко,
Па у јушру опреми Шарина,
Оде право бијелу Прилипу.
Кад је био до Прилипа града,
Далеко га маши опазила,

Мало ближе пред њег' ишетала,
Руке шири, у лице га љуби,
Марко мајку у бијелу руку.
Пита мајка Краљевића Марка:
„О мој сине, Краљевићу Марко!
Јеси л' мене мирно путовао?
Јеси л' мене снау испросио?
Мене снау, себе вјерну љубу.“
Рече Марко остарилој мајци:
„Јесам, мати, мирно путовао,
И ђевојку себе испросио,
Потрошио три товара блага,
И кад пођо двору бијеломе,
Рече мене ђевојачка мајка:
О мој зете, Краљевићу Марко!
Немој водит' туђина ђевера,
Већ јал' брата, јали братучеда:
Ђевојка је одвише лијепа,
Бојимо се големе срамоте.
А ја, мати, брата не имадем,
Брата немам, братучеда немам.“
Вели њему остарила мајка:
„О мој сине, од Прилипа Марко!
За то немај бриге николико,
Већ начини једну ситну књигу,
Те је потљи дужду од Млетака,
Нек ти пође на кумство вјенчано,

Нек поведе пет стотина свата;
Другу шаљи Земљићу Стјепану,
Да ти буде ђевер код ђевојке,
Нек поведе свата пет стотина,
Па се не бој никакве срамоте."
Када Марко разумијо р'јечи,
Онда своју послушао мајку,
Он начини књиге на кољену,
Једну шаље дужду Млетачкоме,
Другу побру Земљићу Стјепану.
Мало време за тим постајало,
Ал' ето ти дужда од Млетака,
Са њим иде пет стотина свата;
Дужде оде на шарану кулу,
А сватови у поље широко;
Мало за тим, ето и Стјепана,
И он води пет стотина свата;
Састаше се на кули шареној,
Те се мрка понапише вина.
Одатле се свати подигоше,
Отидоше у земљу Бугарску,
Право двору краља Шишманина.
Лијепо ји краљу дочекао:
Воде коње у подруме доње,
А јунаке на бијеле куле;
Придржа ји три бијела дана,
Починуше коњи и јунаци.

Кад четврто јутро освануло,
Повикаше кићени чауши:
„Азурала, кита и сватови!
Кратки данци, а дуги конаци,
Оће нам се дома застарати.“
Краљ изнесе господске дарове
Ком јаглука, коме бошчалука,
Куму даде од злата синију,
А ђеверу од злата комуљу
И даде му коња и ђевојку,
Још ђеверу краље говораше:
„Ето тебе коња и ђевојке
До Маркова двора бијелога,
Подај Марку лијепу ђевојку,
На част тебе коњиц од мејдана.“
Дигоше се кићени сватови
Путовати уз поље Бугарско.
Ђе је срећа, има и несреће:
Дуну вјетар у пољу широку,
Те подиже дувак на ђевојци,
Указа се лице у ђевојке,
Виђе лице дужде од Млетака,
Од муке га глава забољела,
Једва чека, кад ће ноћца доћи.
Кад сватови на конак падоше,
Тад' пошета дужде од Млетака
До чадора Земљића Стјепане,

Па Стјепану тајно говораше:
„Ој ђевере, Земљићу Стјепане!
Дај ти мене твоју милу снау
Једну ноћцу за вјерну љубовцу,
Ево тебе једна чизма блага,
Мој Стјепане, жутије дуката!“
Вели њему Земљићу Стјепане:
„Шути, дужде, опамети се!
Пало ти је на ум погинути!“
Поврати се дужде од Млетака.
Кад су били на другом конаку,
Шета дужде бијелу чадору,
Па говори Земљићу Стјепану:
„Дај, Стјепане, твоју милу снау
Једну ноћцу за вјерну љубовцу,
Ево тебе двије чизме блага,
Мој Стјепане, жутије дуката!“
Стјепан њему горко одговори:
„Иди, дужде, изгубио главу!
Како ће се обљубити кума!“
Поврати се дужде под чадора.
Кад су били на трећем конаку,
Иде дужде ђеверу Стјепану:
„Дај, ђевере, твоју милу снау
Једну ноћцу за вјерну љубовцу,
Ево тебе три чизме дуката!“
Превари се Земљићу Стјепане:

На три чизме жутије дукаша,
Даде дужду своју снау милу,
Узе њему три чизме дукаша,
А дужд куму за бијелу руку,
Одведе је под чадоре своје,
Па је куми тијо бесједио:
„Сједи доље, моја мила кумо!
Да с' грлимо, и да с' милујемо.“
Вели њему Бугарка ђевојка:
„Болан куме, дужде од Млетака!
Под нам' ће се земља провалити,
А више нас небо проломити,
Како ће се кума миловати?“
Рече ријеч дужде од Млетака:
„Ој не лудуј, моја мила кумо!
Ја сам до сад девет обљубио,
Кумо моја! кума крштеније,
А вјенчане двадесет и четири;
Ни једном се земља не провали,
Нит' се небо више нас проломи;
Већ ти сједи, да се милујемо.“
А ђевојка куму говораше:
„А мој куме, дужде од Млетака!
Мене стара проклињала мајка,
Да не љубим брадата јунака,
Већ јунака млада голобрада,
Као што је Краљевићу Марко.“

Кад то чуо дужде од Млетака,
Он бербере итре добавио,
Један мије, други браду брије;
Поклања се лијепа ђевојка,
Куни браду, у јаглук завије.
Па бербере дужде изгонио,
Својој куми тијо бесједио:
„Сједи доље, моја мила кумо.“
А Бугарка њему бесјеђаше:
„А мој куме, дужде од Млетака!
Ако чује Краљевићу Марко,
Обоје ћем' изгубити главе.“
Вели дужде лијепој ђевојци:
„Сједи доље, немој лудовати!
Ено Марка насреди сватова,
Ђе је бијел чадор разапео,
На чадору јабука од злата;
У јабуци два камена драга,
Те се види до полу сватова;
Већ ти сједи, да се милујемо.“
Рече њему лијепа ђевојка:
„Стани мало, мој предраги куме!
Док изиђем пред чадоре б'јеле,
Да погледам небу под облаке,
Ил' је ведро, или је облачно.“
Кад изиђе млада пред чадоре,
Виђе чадор Краљевића Марка,

Заигра се млада низ сваћаве,
Кано јелен од године дана,
До чадора Краљевића Марка.
Марко лег'о санак боравити,
А ђевојка стаде пише њега,
Рони сузе од бијела лица,
Кад се прену Марко Краљевићу,
Онда рече Бугарци ђевојци:
„Орјашкињо, Бугарка ђевојко!
Зар не може мене причекати,
Док дођемо до бијела двора,
И ришћански закон савршимо?“
Приваши се сабље окована.
Поклони се лијепа ђевојка,
Па говори Краљевићу Марку:
„Господару, Краљевићу Марко!
Ја нијесам рода орјашскога,
Већ једнога рода господскога,
Ти са собом водиш орјашине:
Орјашина кума и ђевера;
Продаде ме Земљићу Стјепане
Дужду куму за три чизме блага;
Ако ми се, Марко, не вјерујеш,
Ево браде дужда од Млетака.“
Па просипа браду из јаглука.
Када виђе Краљевићу Марко,
Он ђевојци бјеше говорио:

„Сједи доље, лијепа ђевојко,
У јушру ће пошражиши Марка.“
Па он леже санак боравити.
Када свану и ограну сунце,
Усша Марко на ноге лагане,
И пригрну ћурак наопако,
А у руку шопузину шешку,
Оде право куму и ђеверу,
Те он њима добро јушро даје:
„Добро јушро, куме и ђевере!
Ој ђевере! камо швоја снаша?
А ши куме! камо швоја кума?“
Шуши ђевер, ништа не говори;
Проговори дужде од Млешака:
„О мој куме, Краљевићу Марко!
Сад су људи свакојаке ћуди,
Сад се није ни нашалиш' с миром.“
Вели њему Краљевићу Марко:
„Зла ши шала, дужде од Млешака!
Није шала обријана брада!
Камо шебе брада јучерања?“
Још му ћаше дужде говориши,
Ал' не даде Краљевићу Марко,
Ману сабљом, ошкиде му главу;
Побјеже му Земљићу Сшјепане,
Сшиже њега Краљевићу Марко,
И њега је сабљом ударио,

Од једнога двојицу утреди.
Па се врати натраг до Задора,
Те опреми себе и Шарина,
Подиже се кита и сватови,
Здрав' одоше бијелу Прилипу.

23.

Марко Краљевић познаје очину сабљу.

Рано рани Туркиња ђевојка,
Прије зоре и бијела дана,
На Марицу бијелити платно.
До сунца јој бистра вода била,
Од сунца се вода замутила,
Ударила мутна и крвава,
Па пронесе коње и калпаке,
Испред подне рањене јунаке;
Па нанесе једнога јунака,
Узела га вода на матицу,
Окреће се низ воду Марицу.
Виђе јунак код воде ђевојку,
Па је моли Богом сестримице:
„Богом сестро, лијепа ђевојко!
Баци мене једну шипку платна,

Извади ме из воде Марице,
Честиту ћу тебе оставити.“
Ђевојка је за Бога примила:
Баци њему један крај од платна,
Извади га води на обалу.
На јунаку рана седамнаест;
На јунаку чудно одијело;
О бедри му сабља окована,
На сабљи су три балчака златна,
У балчацим' три камена драга;
Ваља сабља три царева града.
Вели јунак Туркињи ђевојци:
„Сестро моја, Туркиња ђевојко!
Кога имаш код бијела двора?“
Рече њему Туркиња ђевојка:
„Имам једну остарјелу мајку,
И имадем брата Мустаф-агу.“
Проговара добар рањен јунак:
„Сестро моја, Туркиња ђевојко!
Иди кажи брату Мустаф-аги,
Да ме носи двору бијеломе;
Код мене су три ћемера блага,
У свакоме по триста дуката:
Ја ћу један тебе поклонити,
Други твоме брату Мустаф-аги,
А трећи ћу себе оставити,
Да ја видам моје грдне ране;

Ако Бог да, што ране извидам,
Честиту ћу тебе оставити
И твојега брата Мустаф-агу.“
Оде цура двору бијеломе,
Те казује брату Мустаф-аги:
„О мој брате, ага Мустаф-ага!
Добила сам рањена јунака
На Марици на води студеној;
Код њега су три кемера блага,
У свакоме по триста дуката:
Један оће мене поклонити,
А други ће тебе, Мустаф-ага,
А трећи ће себе оставити,
Да он вида своје грдне ране;
Немој ми се, брате, преварити,
Да погубиш рањена јунака,
Донеси га двору бијеломе.“
Оде Туре на воду Марицу,
А кад виђе рањена јунака,
Узе гледат сабљу оковану:
Ману њоме, одс'јече му главу,
Скиде с њега дивно одијело,
Па он оде двору бијеломе.
Пред њега је сестра излазила,
А кад виђе, шта је учинио,
Она рече брату Мустаф-аги:
„Зашто, брате, да од Бога нађеш!

Зашто згуби мене побратима?
На што си се, болан, преварио?
А на једну сабљу оковану!
Еда Бог да, одсјекла ти главу!
То му рече, уз кулу утече.
Мало време за тим постајало,
Дође ферман од цара Турскога
Мустаф-аги, да иде на војску.
Оде Мујо на цареву војску,
Припасао сабљу оковану;
А кад дође у цареву војску,
Гледа сабљу мало и велико;
Никоме се извадити не да:
Оде сабља од руке до руке,
Дођ' у руке Краљевићу Марку,
Сама му се сабља извадила
Кад је Марко сабљу загледао,
Ал на сабљи три слова ришћанска:
Једно слово Новака ковача,
Друго слово Вукашина краља,
Треће слово Краљевића Марка.
Пита Марко Туре Мустаф-агу:
„Ој Бога ти, Турско момче младо!
Од куд тебе ова бритка сабља?
Или си је за благо купио?
Или си је у боју добио?
Или ти је од баба остала?

Или ти је љуба Донијела,
Донијела љуба од мираза?“
Вели њему Туре Мустаф-ага:
„Ој Бога ми, каурине Марко!
Кад ме питаш, право ћу ти казат’:“
Све му каза каконо је било.
Вели њему Краљевићу Марко:
„Зашто Туре, да од Бога нађеш!
Нијеси му ране извидао?
Данас би ти дао агалуке
Код нашега цара честитога.“
Вели њему Туре Мустаф-ага:
„Бе не лудуј, каурине Марко!
Да ти можеш добит’ агалуке,
Најприје би себе извадио;
Већ дај амо сабљу оковану.“
Ману сабљом од Прилипа Марко,
Скиде главу Турчин’ Мустаф-аги.
Отидоше цару казивати,
Цар по Марка оправио слуге;
Како који Марку долажаше,
Марка зове, Марко не говори,
Већ он сједи, пије мрко вино;
Кад се Марку веће досадило,
Он пригрну ћурак наопако,
А узима тешку топузину,
Па отиде цару под чадора;

Колико се разљутио Марко,
У чизмама сједе на сердаду,
Па погледа цара попријеко,
Крваве му сузе на очију.
Кад је царе сагледао Марка,
И пред њиме тешку топузину,
Цар с' одмиче, а Марко примиче,
Док доћера цара до дувара;
Цар се маши у ћепове руком,
Те извади стотину дукаша,
Па и даје Краљевићу Марку:
„Иди, Марко, нашај ми се вина;
Што су ми ще тако разљутили?“ —
„Не питај ме, царе поочиме!
Познао сам сабљу баба мога;
Да сам Бог д'о у твојим рукама,
И ти би ме 'вако разљутио.“
Па он уста и оде чадору.

24.

Опет Марко познаје очину сабљу.

Сулшан царе у Косово сиђе
Са својије сшо иљада војске,
И он паде крај воде Сшинице,
Царев шелал по ордији ода,
И продаје сабљу димишћију:
Гола сабља шри сшошин' дукаша,
Коре су јој шри сшошин' дукаша,
А гајшани шри сшошин' дукаша.
Ту се нико нађи не могаше,
Тко би сабљу за благо купио:
Намјера је намјерила Марка
На Турчина царева шелала,
Па говори Краљевићу Марко:
„О Турчине, цареви шелале!
Дај да видим сабљу димишћију."
Даде Турчин ријечи не рече.
Гледа Марко сабљу димишћију,
Па говори цареву шелалу:
„Даћу шебе девеш сшошиница
Све жушије у злашу дукаша;
Но чу ли ме, цареви шелале!
Да гледамо мјесшо заклонишо,
Да с' одавде мало уклонимо,

Да ти бројим све жуте дукате;
Мрзи ме се овђе распосиват',
Да одпашем три ћемера злата,
Јер сам овђе Турком млого дужан,
Не ће ми дат' сабље исплатити."
То је Турчин једва дочекао,
Отидоше уз воду Ситницу
Под бијелу камену ћуприју.
Распаса се Краљевићу Марко,
Те отпаса три ћемера злата,
Па он стере зелену мавлушу,
И истресе три ћемера злата;
Турчин броји све жуте дукате,
Марко гледа сабљу димитћију,
Ал на сабљи три слова ритћанска:
Једно слово свети Димитрије,
Друго слово свети Аранђеле,
Треће слово краљу Вукашине.
Кад то виђе Краљевићу Марко,
Он ми пита царева телала:
„О Турчине, цареви телале!
А тако ти Бога јединога!
Од куд тебе сабља димитћија?
Или ти је од баба остала?
Или ти је љуба донијела?
Или си је ђегођ задобио?"
Стаде Турчин Марку бесједити:

„Ој Бога ми, незнана делијо!
Оћу тебе право казивати:
Није сабља од баба остала,
Нити ми је љуба донијела,
Већ, чујеш ли? незнана делијо!
На мејдану сабљу сам добио:
Кад је Српско царство пропануло
И два цара пала у Косову,
Султан Мурат и царе Лазаре,
Ја сам онђе сабљу задобио:
Ја порани рано на Ситницу,
Да напојим дора дебелога,
Намјера ме била намјерила
На зелена свилена чадора,
Под чадором лежи рањен јунак,
Та страшан је, да га Бог убије!
Брци су му по прсима пали,
Покрио се зеленом мавлуком,
Поред њега сабља димишкија.
Кад угледа мене рањен јунак,
Он је мене Богом братимио:
Богом брате, незнана делијо!
Не сијеци ми моје русе главе,
Грдније сам рана допаднуо,
Скоро ће ми душа излазити,
Причекај ме само до по сата,
Сарани ме крај воде Ситнице,

Ев' код мене три ћемера злата,
И ево ти сабља димишћија,
Која ваља иљаду дуката,
И ево ти свилена чадора.
Ја му не ћће за Бога примити,
Већ извуко рањена јунака,
Трго сабљу, одсјеко му главу,
Узе њега за бијелу руку
И баш ону за ногу десницу,
Баци њега у воду Ситницу.
Ту сам чудан тићар задобио,
И ту сам ти сабљу задобио."
Кад то зачу Краљевићу Марко,
Он говори цареву телалу:
„О Турчине, да од Бога нађеш!
Оно ј' био мој мио бабајко,
Мој бабајко краљу Вукашине!
Да си њему душу причекао,
Да си њега онђе саранио,
Ја би тебе љепше саранио,"
Па потеже сабљу димискију,
Те Турчину одсијече главу,
Узе њега за бијелу руку,
А за руку, и за десну ногу,
Баци њега у воду Ситницу:
„Ид', Турчине, тражи баба мога."
Оде Марко у војску цареву,

И однесе и сабљу и благо;
Питају га Турци јаничари:
„Ој Бога ти Краљевићу Марко!
Камо тебе цареви шелале?“
А Турцима Марко одговара:
„Прођите се, Турци јаничари!
Узе Туре гроше и дукате,
Пак отиде морем трговати.“
Сами Турци међу собом зборе:
„Тешко Турком тргујући с Марком!“

25.

Марко Краљевић у Азачкој тавници.

(комад од пјесме.)

Боже мили! на свем тебе вала!
Какав бјеше делибаша Марко!
Какав ли је данас у тамници
У тамници Азачкој проклетој!
Тамница је кућа необична:
У тамници вода до кољена,
Од јунâка кости до појаса;
Туде иду змије и јакрепи,
Оће змије очи да попију,

А јакрепи лице да нагрде,
Да отпадну меса до кошћица
И јунаку руке до рамена.
Пишти јадан по тамници Марко,
Пишти Марко до Бога се чује,
Гледа Марко из азачкој тамници,
Не ће л' кога угледати свога,
Ни ког свога, до Бога једнога,
Но угледа лијепу ђевојку,
Милу шћерцу краља од Азака,
Ђевојку је Богом сестримио:
„Богом сестро, краљева ђевојко!
Дођи мене тамници на пенџер.“
Ђевојка је за Бога примила,
И за Бога и за брата свога,
Она дође тамници на пенџер,
Марко њојзи тијо проговара:
„Богом сестро, краљева ђевојко!
Иди бабу од Азака краљу,
Од мене му поклони здравље,
Кумим њега Богом истинијем,
Нек ме пусти из тамнице клете,
А на вјеру и на поштењу,
И на јемца Бога истинога,
Да ја идем до Прилипа града,
Да донесем за откуп блага,
Вјера моја, двадесет товара

Ако ли ми вјеровати не ће,
Нек ме пусти из тамнице клете,
Па нека ме у гвожђе окују,
Ја ћу сишту књигу оправити
Мајци мојој у Прилипа града,
За откуп ће донијети блага;
У тамници живити не могу.“
Кад ђевојка р'ијечи разумјела,
Она оде краљу на дивана,
Каде бабу на диван изиђе,
Пипао је од Азака краљу:
„Ој Бога ти, мила ћери моја!
Шта је тебе тамо нестануло?
Ил' ти мало свиле и кадиве,
Или злата, ил' бијела платна?
Ал' лијепе чое Паратуна,
И резане, па и нерезане?“
Бесједи му лијепа ђевојка:
„О мој бабо, од Азака краљу!
Свашта доста у двору твојему,
Ништа мене није нестануло;
Но ево ти поклон и поздравље
А од сужња Краљевића Марка,
Да га пустиш из тамнице, бабо,
А на вјеру и на вересију
И на јемца Бога истинога,
Док опиде до Прилипа града,

За откуп ће донијети благо,
Донијети двадесет товара;
Ако ли му вјеровати не ћеш,
Пусти њега из тамнице, бабо,
У жељез га гвожђе окуј тешко,
Он ће ситну књигу оправити
Мајци својој у Прилипа града,
За откуп ће донијети благо.“
Кад то зачу од Азака краљу,
Он ђевојци пр'јеке р'јечи каже:
Кучко једна, а не ћери моја!
Шњиме си се, кучко, сјаранила?
А тако ми Бога Великога!
Не ћу пустит' из тамнице Марка,
Држаћу га за девет година,
Док му змије очи не попију,
А јакрепи не нагрде лице;
Док м' отпадну ноге до кољена
И јунаку руке до рамена;
Кад допадне таке муке Марко,
Ја ћу пустит' сужња без динара,
Изнијећу туц'ка на сокаке,
Нека проси, нек се љебом рани.“
Кад ђевојка р'јечи разумјела,
Она оде на тамницу Марку,
Све му каза, како краљу каже.
Каде зачу Краљевићу Марко,

Пашти Марко до Бога се чује,
Па ђевојци био говорио:
„Богом сестро, краљева ђевојко!
Донеси ми дивит и артије,
Да ја китим једну ситну књигу,
Да је пратим у Прилипа к Мајци,
Нек продаје земље и градове,
Нек продаје, нек за душу даје,
Нек се рани и ода зла брани;
Вјерној љуби, нек се преудаје;
Милој сеји, да с' не куне мноме;
Мене вође кости иструнуше
У тамници Азачкој проклетој.“
Донесе му дивит и артију,
Те је ситну књигу накитио,
Не кити је, куд је њојзи каже,
Но је кити преко мора сињег,
Преко мора до града Солуна,
До Дојчила Богом побратима:
„О Дојчило, Богом побратиме!
Тешке сам ти муке допаднуо,
Тешке муке, у Арапске руке,
Допаднуо ропства и тамнице,
А проклете Азачке тамнице;
У тамници живити не могу,
Тамница је кућа необична;
Избави ме, ако Бога знадеш!“

На дозивље сивога сокола:
„О соколе, пусш ми не осшао!
Носи књигу ка граду Солуну,
Ка Дојчилу Богом побратиму,
Нек избави мене из шамнице.“
Узе соко ону сипну књигу,
Па се изви небу под облаке,
Право оде ка Солуну граду
Баш у јушру у свешу неђељу,
Ал бијаше господа Солунска,
Ал бијаше у бијелој цркви
На јушрењи и на лешурђији,
Паде соко на бијелу цркву,
Пишши соко до Бога се чује,
Познаде га Дојчило војвода,
Па ишеша из бијеле цркве,
Те он сједе у сребрна сшола,
К њему дође сив зелен соколе,
Испод крила сипну књигу пушши.
Узе Дојчил ону сипну књигу,
Кад он виђе, шшо му књига каже,
Удари се по колену руком,
Нова чоа пршше на колену
И од злаша бурма на рукама,
Сузе рони низ бијело лице:
„Ала! браше, Краљевићу Марко!
Тешке ши си муке донануо!

Без јада се избавити не ћеш.“
Па он мисли, шшо ће и како ће,
Све мислио, на једно смислио,
Па узимље боју карабоју,
Бијело је обојио лице,
Начини се [illegible]
Па изведе [illegible]
На добра [illegible]
Право оде [illegible]
Кад је био [illegible]
Тешко [illegible]
Добар доро [illegible]
У прије[illegible]
У дужину [illegible]
У висину [illegible]

26.

Марко Краљевић и кћи краља Арапскога.

Пипа мајка Краљевића Марка:
„Ја мој синко, Краљевићу Марко!
Шшо ши градиш силоге задужбине,
Ил' си шешко Богу згријешио,
Ил' си лудо благо задобио?"
Вели њојзи од Прилипа Марко:
„Ој Бога ми, моја сшара мајко!
Једном бија у земљи Арапској,
Па урани на воду чаирњу,
Да напојим мојега Шарина;
Кад ја дођо на воду чаирњу,
Ал на води дванаесш Арапа;
Ја шћадија, маши, преко реда,
Да напојим мојега Шарина,
Не даде ми дванаесш Арина;
Маши моја, извадисмо кавгу:
Ја пошшего шешку шопузину,
Те удари црна Арапина,
Ја једнога, мене једанаесш,
Ја двојицу, мене десешина,
Ја шројицу, мене девешина,
Ја чешири, а мене осмина,

Ја петину, а мене седмина,
Ја шестину, а мене шестина;
Шестина је мене надвладала,
Свезаше ми руке наопако,
Одведоше краљу Арапскоме,
Краљ ме баци на дно у тавницу,
Ја тавнова за седам година,
Нит' ја знадо, кад ми љето дође,
Нит' ја знадо, кад ми зима дође,
Осим једно, моја стара мајко:
Зими би се грудале ђевојке,
Пробаце ми по груду снијега,
По том знадем, да је дошла зима;
Љети баце стручак босиока,
По том знадем, да је љето, мајко.
А кад наста осма годиница,
Тавница ми није додијала,
Додија ми Арапка ђевојка,
Мила ћерца краља Арапскога,
Долазећи јутром и вечером,
Виче мене на тавнички пенцер:
Не трун', јадан, у тавници, Марко!
Већ дај мене твоју вјеру тврду,
Да ћеш мене узет' за љубовцу,
Да избавим тебе из тавнице,
Добра твога из подрума Шарца,
Накупићу жутије дуката,

Болан Марко! колико ми драго,
Кад се, мајко, нађе' на невољи,
Скину капу, метну на колено,
Па се кунем капи на колену:
Тврда вјера! оставит' те не ћу,
Тврда вјера! преварит' те не ћу;
И сунце је вјером преврнуло,
Те не грије зими ка' и љети,
А ја вјером преврнути не ћу.
То промисли Арапка ђевојка,
Промислила, да се кунем њојзи;
Једно вече бјеше омркнуло,
Отвори ми од тавнице врата,
Изведе ме из тавнице, мајко,
Доведе ми помамна Шарина,
И још себе бољег од Шарина,
На обадва бисаге дуката;
Донесе ми сабљу оковану;
Отале се дохватисмо коња,
И одосмо кроз земљу Арапску.
Каде јутро бјеше освануло,
И ја сједо', мајко, отпочиват',
А уза ме Арапка ђевојка,
Загрли ме црнијем рукама,
Кад погледа, моја стара мајко,
Она црна, а бијели зуби,
То се мене мучно учинило,

Ја потего сабљу оковану,
Удари је по свилену пасу,
Кроз њу сабља, мати, пролећела;
Привати се мојега Шарина,
Још Арапци глава проговара:
Богом брате, Краљевићу Марко!
Немој, болан, мене оставити.
Ту сам, мати, Богу згријешио,
А велико благо задобио,
Те ја градим млоге задужбине."

27.

Марко Краљевић и Арапин.

Кулу гради црни Арапине,
Кулу гради од двадесте тавана;
Украј сињег мора дебелога;
Кад је Арап кулу начинио,
Ударио стакла у пенџере,
Прострьо је свилом и кадифом,
Па је онда кули говорио:
„Што ћеш пуста у приморју, куло?
Кад по тебе нитко шетат' нема:
Мајке немам, а сестрице немам,
А јоште се оженио нисам,

Да по шебе љуба моја шеће;
Ал шако ме не родила мајка,
Већ кобила, која бедевију,
Запросићу у цара ћевојку;
Ја л' ће ми је царе поклонити,
Јали ће ми на мејдан изићи."
То је Арап кули изрекао,
Па он одма сивну књигу пише,
Те је шаље цару у Спамбола:
„Господине, царе од Спамбола!
Код мора сам кулу начинио,
По њојзи ми нишко шешаш' нема,
А још ше се оженио нисам;
Поклони ми шћерцу за љубовцу;
Ако л' ми је поклонити не ћеш,
А ши ајде на мејдан јуначки."
Дође књига цару чесшитоме,
Када виђе, шшо му књига каже,
Спаде царе пражит' мејданције,
Обећава благо небројено,
Ко погуби црног Арапина.
Мејданције многе одлазише,
Ал Спамболу ни један не дође.
Нушо цару велике невоље!
Веће њему несша мејданција,
Све погуби црни Арапине.
Ни шу није големе невоље,

Ал с' опреми црни Арапине
Из приморја са бијеле куле:
Он с' обуче у руо господско,
А припаса сабљу оковану,
Па опреми сиву бедевију:
Пошеже јој седмере колане,
Заузда је уздом позлаћеном,
Па привеза чадор у шеркију,
И са стране шешку шопузину;
Кобили се на рамена баци,
Па упрши копље убојито,
Оде право бијелу Сшамболу;
Кад је дош'о пред Сшамболска враша,
Пред вращима копље ударио,
А за копље свез'о бедевију,
Пак розапе бијела чадора,
И на Сшамбом он намешну намеш:
Све на ноћцу по јалову овцу,
И фуруну љеба бијелога,
Један чабар жежене ракије,
По два чабра црвенога вина,
И по једну лијепу ђевојку,
Те му служи црвенику вино,
А ноћи јој б'јело лице љуби,
Дневи даје у земљу Талију,
Те узима небројено благо.
Тако држа шри мјесеца дана;

Ни шу није голема зулума;
Арап узја шанку бедевију,
Нађера је кроз Стамбол бијели,
Дође право под цареве дворе,
Виче цара из грла бијела:
„Море царе! изводи ђевојку.“
Па пошеже шешку шопузину,
Њоме лупа цареве дворове,
Сасу њему стакла у пенџере.
Кад се царе виђе на невољи,
Даде њему цуру на срамоту.
Сједе Арап свадбу уговараш':
„До петнаест бијелије дана,
Док одидем у приморје равно,
И сакупим кићу и сватове.“
Пак посједе шанку бедевију,
И одиде у приморје равно,
Да он купи кићене сватове.
Кад што зачу царева ђевојка,
Цвили једна како љуша гуја:
„Јао мене до Бога милога!
За кога сам лице одгајила!
Да га љуби црни Арапине!“
У што доба и ноћ омркнула;
Сан уснила госпођа царица,
Ђе јој на сну човек говорио:
„Има, госпо, у држави вашој

Равно поље широко Косово,
И град Прилип у пољу Косову,
У Прилипу Краљевићу Марко;
Вале Марка, да је добар јунак;
Пошљи књигу Марку Краљевићу,
Посини га Богом истинијем,
Обреди му благо небројено,
Нек ши отме шћерцу од Арапа.“
Кад у јутру јутро освануло,
Она шрчи цару господару;
Те казује, шта је у сну снила.
Кад је царе р'јечи разумијо,
Брже пише сићана фермана,
Те га шаље бијелу Прилипу,
На коњено Краљевићу Марку:
„Богом синко, Краљевићу Марко!
Оди мене бијелу Стамболу,
Погуби ми црног Арапина,
Да ми Арап не води ђевојку;
Даћу тебе шри шовара блага.“
ферман оде Краљевићу Марку,
Када Мар сићан ферман прими,
И кад виђе, шта с' у њему пише,
Он говори царском шашарину:
„Иди с Богом, царев шашарине!
Поздрави ми цара поочима:
Ја не смијем на Арапа доћи;

Арапин је јунак на мејдану;
Кад ми узме са рамена главу,
Шшо ће мене шри шовара блага?“
Оде шашар цару чесшишоме,
Те казује, шшо је рек'о Марко.
Кад шо чула царица госпођа,
Она гради другу сишну књигу,
Те је шаље Краљевићу Марку:
„Богом синко, Краљевићу Марко!
Не дај мене шћерцу Арапину,
Ево шебе пеш шовара блага.“
Књигу прими Краљевићу Марко,
Када виђе, шшо се у њој пише,
Он говори царском шашарину:
„Иди напраг, царев шашарине!
Иди кажи мојој помаћери:
Ја не смијем на Арапа доћи;
Арапин је јунак на мејдану,
Скинуће ми главу са рамена;
А ја волим моју русу главу,
Нег' све благо цара чесшишога.“
Оде шашар и каза царици,
Шшо је рек'о Краљевићу Марко.
Кад шо зачу царева ћевојка,
Скочи млада на ноге лагане,
Пак доваши перо и аршију:
У лице је пером ударила,

Од образа крви отворила,
Марку сишну књигу написала:
„Богом браше, Краљевићу Марко!
Брашимим ше Богом истинијем,
И кумим ше Богом истинијем
И вашијем свешијем Јованом,
Не дај мене црну Арапину,
Ево шебе седам шовар' блага,
И ево ши седам бошчалука,
Ниш' су шкани, ниши су предени,
Већ од чисша злаша сађевани;
И даћу ши од злаша синију,
На синији оплешена гуја,
Повисоко главу издигнула,
У зубима држи драги камен,
Поред ког се види вечераши
У по ноћи, као у по дана;
И даћу ши сабљу окована,
На којој су шри балчака злашна,
И у њима шри драга камена,
(Ваља сабља шри царева града)
Још ћу царев печаш ударишти,
Да ше везир погубиш' не може
Док чесшишог цара не запиша."
Посла Марку књигу по шашару;
Када Марку сишна књига дође,
Те он виђе, шшо му књига каже,

Онда сшаде Марко говорити:
„Јао мене моја посестримо!
Зло је поћи, а горе не поћи:
Да с' не бојим цара и царице,
Ја се бојим Бога и Јована;
Баш ћу поћи, да не ћу ни доћи.“
Он опреми нашраг шашарина,
Ниш' му рече доћи, ни не доћи;
А он оде на шанану кулу,
Те облачи на се одијело:
А на плећи ћурак од курјака,
А на главу кану од курјака;
Па припаса сабљу оковану,
Јошше узе копље убојишо;
И он сиђе у подруме Шарцу,
Пошеже му седмере колане;
Па нашочи један мије вина,
Објеси га Шарцу с десне сшране,
А с лијеве шешку шопузину,
Да не крива ни шамо ни амо;
Тад' се баци Шарцу на рамена,
Оде право бијелу Спамболу.
Када дође бијелу Спамболу,
Он не иде цару ни везиру,
Веће иде у Новога ана,
У ану је конак учинио.
Кад је било испред шавне ноћи,

Он поведе Шарца на језеро,
Да га ладне напоји водице,
Ал му Шарац воде пити не ће,
Већ погледа чесшо око себе;
Ал ешоши Турчиње ђевојке,
Покрила се злаћеном марамом;
Како дође на језеро млада,
Поклони се зелену језеру,
Пак језеру спаде бесједити:
„Божја помоћ, зелено језеро!
Божја помоћ, моја кућо вјечна!
У шебе ћу вијек вјековаши,
Удаћу се за шебе језеро,
Волим за ше, него за Арапа.“
Јави јој се Краљевићу Марко:
„Ој госпођо, Турчињо ђевојко!
Шшо нагони шебе у језеро?
Зашшо л' ћеш се удаш' за језеро?
Каква ши је голема невоља?“
Проговара Турчиња ђевојка:
„Прођи ме се, гола дервишино!
Шшо ме пишаш, кад помоћ' не можеш?“
Све му каза од краја до конца,
Од шша млада бјежи у језеро:
„Најпослије казаше ми Марка
У Прилипу граду бијеломе,
И казаше, да је јунак Марко,

Да би мог'о Арапа сгубити;
Ја сам њега Богом побратимила,
И кумила свештјем Јованом,
И даре му млоге обрицала;
Но залуду! не ште доћи Марко,
Не ште доћи, не дошао мајци!"
Ал говори Краљевићу Марко:
„Не куни ме, моја посестримо!
Ја сам главом Краљевићу Марко."
Кад то зачу лијепа Ђевојка,
Објеси се Марку око врата:
„Богом браше, Краљевићу Марко!
Не дај мене црну Арапину."
Рече њојзи Краљевићу Марко:
Посестримо, Туркињо Ђевојко!
Док је мене и на мене главе,
Не дам тебе црном Арапину;
Немој другом казивати за ме,
Веће кажи цару и царици,
Нек ти што год за вечеру спреме,
Ал нека ми вина не омале,
Нек ми пошљу у Новога ана;
Кад Арапин са свашови дође,
Нека њега л'јепо дочекају,
И нек тебе даду Арапину,
Да у двору не замеће кавге,
А ја знадем, ће ћу, ште отпети,

Ако Бог да и срећа јуначка.“
Оде Марко у ана Новога,
А ђевојка у цареве дворе,
Па казује цару и царици,
Да је дош'о Краљевићу Марко;
Кад што зачу царе и царица,
Спремише му господску вечеру,
И спремише црвенога вина,
И послаше у Новога ана.
Сједе Марко пити рујно вино,
А Спамбол се спаде зашворати;
Дођ' анција, да зашвори врата,
Пита њега Краљевићу Марко:
„Што се тако рано заторате?“
Анција му право казиваше:
„Ој Бога ми, незнани јуначе!
Арапин је шћерцу испросио
На срамоћу у цара нашега,
Вечерас ће доћи по ђевојку;
Од његова страа великога
Ми се тако рано заторамо.“
Не да Марко зашворити врата,
Већ он спаде, да види Арапа
И његове кићене сватове.
Спаде јека бијела Спамбола,
Ал ето ти црна Арапина
На кобили танкој бедевији,

И за њиме пет стотина свата,
Пет стотина црније Арапа;
Арап ђевер, стари сват Арапин,
А Арапин црни младожења;
Скаче пуста под њим бедевија,
Испод ногу камен излијеће,
Те разбија ане и дућане.
Кад су били испред Новог ана,
Онда Арап сам себе говори:
„Боже мили! чуда великога!
Цијел Стамбол јесте позатворан
Од мојега страа великога,
Осим врата од Новога ана!
Да л' у њему ниђе никог' нема?
Да л' је како лудо и манито,
Које јоште за мој стра не знаде?“
Оде Арап пред цареве дворе,
И ту тавну ноћцу преноћите.
Кад у јутру јутро освануло,
Цар изведе Арапу ђевојку,
И опреми руо ђевојачко:
Натовари дванаест товара.
Пође Арап кроз Стамбол бијели
Са ђевојком и са сватовима;
Кад су били испред Нова ана,
Опет анска врата отворена;
Арап нагна танку бедевију,

Да погледа, нико има у ану;
Марко сједи насред Новог ана,
Те он пије црвенику вино,
Не пије га чим се вино пије,
Већ леђеном од дванаест ока,
Пола пије, пола Шарцу даје;
Шћаше Арап да замешне кавгу,
Али Шарац свезан на врашима,
Не даде му унутра уићи,
Већ кобилу бије по ребрима.
Арапин се у сватове врати,
Па одоше низ Стамбол-чаршију.
Тада уста Краљевићу Марко,
Он извади ћурак од курјака,
И извади капу од курјака;
Своме Шарцу пошеже колане,
Па објеси мјешину са вином,
С друге стране тешку топузину,
Да не крива ни тамо ни амо;
Он узима копље убојито,
Пак се скаче Шарцу на рамена,
Ишћера га на Стамбол-чаршију.
Када стиже Арапске сватове,
Одма спаде замећући кавгу,
И прогонић' стражње мимо прве;
Кад дођера Шарца до ћевојке,
Он погуби кума и ћевера.

Глас допаде црном Арапину:
„Зла ти срећа, црни Арапине!
Стиже јунак у твоје сватове;
Коњ му није коњи каквино су,
Веће шарен, како и говече;
Нит' је јунак к'о што су јунаци?
На њему је ћурак од курјака,
На глави му капа од курјака,
Нешто му се у зубима црни
Као јагње од пола године;
Како стиже, он заметну кавгу,
И прогони стражње мимо прве,
Погуби ти кума и ђевера.“
Врати Арап сиву бедевију,
Па говори Краљевићу Марку:
„Зла ти срећа, незнани јуначе!
Који те је ђаво навратио,
Да ти дођеш у моје сватове,
Да погубиш кума и ђевера?
Или си луд, и ништа не знадеш?
Ил' си силан, пак си полудио?
Или ти је живот омрзнуо?
А тако ми моје вјере тврде:
Потегнућу дизген бедевији,
Седам ћу те пута прескочити,
Седам отуд, а седам одовуд,
Пак ћу онда тебе одејећ' главу.“

Ал говори Краљевићу Марко:
„Бре не лажи, црни Арапине!
Ако Бог да и срећа јуначка,
Ти до мене ни доскочит' не ћеш,
А камо ли мене прескочити!“
Ал да видиш црног Арапина!
Кад покупи дизген бедевији,
Пак је уд'ри оштром бакрачлијом,
Доиста га прескочити шћаше;
Ал не даде Шарац од мејдана,
Већ се пропе он на ноге стражње,
И кобилу на предње дочека,
И мало је доваши зубима,
Те јој уво десно одадрије,
Сва кобила у крви огрезну.
Да је коме спаши, ше вићеши,
Кад удари јунак на јунака:
Црни Арап на Краљића Марка!
Нишши може погубиши Марка,
Ниш' се даде Арап погубиши;
Споји звека бришкије сабаља.
Ћераше се четири сахата;
Када виђе црни Арапине,
Да ће њега освојиши Марко,
Он окрену шанку бедевију,
Па побјеже кроз Стамбол-чаршију;
За њиме се нагурио Марко;

Ал је брза пуспа бедевија,
Брза му је као горска вила,
И пијаше да утече Шарцу;
Паде Марку на ум шопузина,
Пак заљуља покрај себе њоме,
Стиж' Арапа међу плећи живе,
Арап паде, а Марко допаде,
Одсијече од Арапа главу,
И уваши шанку бедевију.
Он се врати кроз Спамбол-чаршију,
Ал од сваша нигђе никог' нема,
Сама стоји лијепа ђевојка,
И око ње дванаест шовара
Лијепога руа ђевојачког.
Врати Марко лијепу ђевојку,
Одведе је у цареве дворе,
Па говори цару честитоме:
„Ето, царе, лијепе ђевојке,
А ето ти од Арапа главе,
А ето ти дванаест шовара
Што с' спремио руа уз ђевојку.“
Па он врати својега Шарина,
Оде право бијелу Прилипу.
Кад у јутру јутро освануло,
Спрема царе седам шовар' блага,
А ђевојка седам бошчалука,
Ниш' су шкани, ниши су предени,

Ни у сипно брдо увођени,
Већ од чиста злата сађевани;
Послаше му од злата синију,
На синији исплетена гуја,
Повисока главу издигнула,
У зубима држи драги камен,
Код кога се види вечераши
У по ноћи, као у по дана;
Послаше му сабљу оковану,
На којој су шри балчака злашна,
И у њима шри драга камена,
И међ' њима царев печаш споји,
Да га везир погубит' не може,
Док честитог цара не запита;
Све послаше Краљевићу Марку:
„Ешо, Марко, блага неколико;
Ако л' шебе понеспане блага,
Опеш дођи поочиму швоме."

28.

Марко Краљевић и Муса кесеција.

Вино пије Муса Арбанаса
У Спамболу у крчми бијелој;
Кад се Муса накитио вина,
Онда поче пијан бесједити:
„Ево има девети годинаца
Како дворим цара у Спамболу,
Ни издвори коња ни оружја,
Ни доламе нове ни половне;
Ал' шако ми моје ријере шврди!
Одврћ' ћу се у равно приморје,
Зашворићу скеле око мора,
И друмове около приморја;
Начинићу кулу у приморју,
Око куле гвоздене ченгеле,
Вјешаћу му оце и ације."
Шшогођ Туре пјано говорило,
То шријезно бјеше учинило:
Одврже се у приморје равно,
Позашвора скеле око мора,
И друмове около приморја,
Куд пролази царевина благо,
На годину по шриспа шовара,

Све је Муса себе уставио;
У приморју кулу начинио,
Око куле гвоздене ченгеле,
Вјеша цару оџе и аџије.
Када цару тужбе додијаше,
Посла нањга Ђуприлијћ везира
И са њиме три иљаде војске;
Кад дођоше у равно приморје,
Све поломи Муса по приморју,
И уваши Ђуприлијћ везира,
Савеза му руке наопако,
А свеза му ноге испод коња,
Па га посла цару у Стамбола.
Стаде царе мејданџије тражит',
Обећава небројено благо,
Тко погуби Мусу кесеџију;
Како који тамо одлажаше,
Већ Стамболу он не долажаше.
То се царе љуто забринуо;
Ал му вели оџа Ђуприлијћу:
„Господине, царе од Стамбола!
Да је сада Краљевићу Марко,
Згубио би Мусу кесеџију.“
Погледа га царе попријеко,
Па он проли сузе од очију:
„Прођи ме се, оџа Ђуприлијћу!
Јер помињеш Краљевића Марка?

И кости су њему иструнуле;
Има пуно три године дана
Како сам га врг'о у тавницу,
Нијесам је више отворио."
Вели њему оца Ђуприлијћу:
„На мислости, царе господине!
Шта би дао ономе јунаку,
Који би ти жива каз'о Марка?"
Вели њему царе господине:
„Дао би му на Босни везирство
Без промјене за девет година
Да не тражим паре ни динара."
Скочи оца на ноге лагане,
Те отвори на тавници врата,
И изведе Краљевића Марка,
Изведе га пред цара честитог;
Коса му је до земљице црне,
Полу стере, полом се покрива;
Нокти су му ораши би мог'о;
Убила га мемла од камена,
Поцрнио као камен сињи.
Вели царе Краљевићу Марку:
„Јеси л' ђегођ у животу, Марко?"
„Јесам, царе, али у рђаву."
Сједе царе казивати Марку,
Што је њему Муса починио;
Па он пита Краљевића Марка:

„Можеш ли се, Марко, поуздати,
Да отидеш у приморје равно,
Да погубиш Мусу кесецију?
Даћу блага, колико ти драго.“
Вели њему Краљевићу Марко:
„Аја Богме, царе господине!
Убила ме мемла од камена,
Ја не могу ни очима гледат',
Камо л' с Мусом мејдан дијелити!
Намјести ме ђегођ у меану,
Примакни ми вина и ракије,
И дебела меса овнујскога,
И бешкота љеба бијелога;
Да посједим неколико дана,
Казаћу ти, кад сам за мејдана.“
Цар добави три бербера млада:
Један мије, други Марка брије,
А трећи му нокте сарезује;
Намјести га у нову меану,
Примаче му вина и ракије,
И дебела меса овнујскога,
И бешкота љеба бијелога.
Сједе Марко три мјесеца дана,
Док је живот мало повратио;
Пита царе Краљевића Марка:
„Можеш ли се веће поуздати?
Досади ми љута сиротиња

Све тужећи на Мусу проклетог.“
Вели Марко цару честитоме:
„Донеси ми суве дреновине
Са шавана од девет година,
Да огледам може ли шта бити.“
Донеше му суву дреновину,
Стеже Марко у десницу руку,
Пршне дрво на двоје-на troје;
Ал из њега вода не удари:
„Богме, царе, још није време.“
Тако спаде још мјесец дана,
Док се Марко мало поначини;
Када виђе, да је за мејдана,
Онда ишше суву дреновину.
Донесоше дреновину Марку;
Кад је стеже у десницу руку,
Пршне пусша на двоје-на troје,
И дв'је копље воде искочише.
Тада Марко цару проговара:
„Прилика је, царе, од мејдана.“
Па оп оде Новаку ковачу:
„Куј ми сабљу, Новаче ковачу!
Какву ниси прије саковао.“
Даде њему шридесеш дукаша,
Па он оде у нову механу,
Пије вино шри-чешири дана,
Пак пошшта опеш до Новака:

„Јеси л', Ново, сабљу саковао?“
Изнесе му сабљу саковану.
Вели њему Краљевићу Марко:
„Јели добра, Новаче ковачу?“
Новак Марку шијо говорио:
„Ешо сабље, а ешо наковња,
Ти огледај сабљу каква ши је.“
Ману сабљом и десницом руком
И удари по наковњу Марко,
Наковња је пола пресјекао,
Па он пита Новака ковача:
„Ој Бога ши, Новаче ковачу!
Јеси л' и кад бољу саковао?“
Вели њему Новаче ковачу:
„Ој Бога ми, Краљевићу Марко!
Јесам једну бољу саковао,
Бољу сабљу, а бољем јунаку:
Кад с' одврже Муса у приморје,
Шшо сам њему сабљу саковао,
Кад удари њоме по наковњу,
Ни шрупина здрава не осшаде.“
Ражљуши се Краљевићу Марко,
Па говори Новаку ковачу!
„Пружи руку, Новаче ковачу!
Пружи руку, да ши сабљу плашим.“
Превари се, уједе га гуја,
Превари се, пружи десну руку,

Ману сабљом Краљевићу Марко,
Одс'јече му руку до рамена:
„Ешо сада, Новаче ковачу!
Да не кујеш ни боље, ни горе;
А најшебе спошину дукаша,
Те се рани за живоша швога.“
Даде њему спошину дукаша,
Пак посједе Шарца од мејдана,
Оде право у приморје равно,
Све се скиша, а са Мусу пиша.
Једно јушро бјеше поранио
Уз Клисуру шврда Качаника,
Ал ешоши Мусе кесецији,
На вранчићу ноге прекрспио,
Топузину баца у облаке;
Дочекује у бијеле руке.
Кад се један другом прикучише,
Рече Марко Муси кесецији:
„Дели Муса! уклон' ми се с пуша,
Ил' с' уклони, ил' ми се поклони.“
Ал говори Муса Арбанаса:
„Прођи, Марко, не замећи кавге,
Ил' одјаши, да пијемо вино;
А ја ши се уклонишц не ћу
Ако ш' и јесш родила краљица
На чардаку на меку дущеку,
У чисшу ше свилу завијала,

А злаћеном жицом повијала,
Одранила медом и шећером;
А мене је љута Арнаутка
Ков оваца на плочи студеној,
У црну ме струку завијала,
А купином лозом повијала,
Одранила скробом овсенијем;
И још ме је често заклињала,
Да се ником не уклоњам с пута.
Кад то зачу од Прилипа Марко,
Он тад' путћа своје бојно копље
Своме Шарцу између ушију
Дели Муси у прси јуначке;
На топуз га Муса дочекао,
Преко себе копље претурио,
Пак потеже своје бојно копље,
Да удари Краљевића Марка,
На топуз га Марко дочекао,
Пребио га на три половине;
Потегоше сабље оковане,
Један другом јуриш учинише:
Ману сабљом Краљевићу Марко,
Дели Муса буздован подбаци,
Преби му је у три половине,
Пак потеже своју сабљу нагло,
Да удари Марка Краљевића,
Ал подбаци топузину Марко,

И изби му сабљу из балчака;
Пошегоше перне буздоване,
Спадоше се њима ударати;
Буздован'ма пера обломише,
Бацише и у зелену шраву,
Од добрије коња одскочише,
Шчепаше се у косиш јуначке
И погнаше по зеленој шрави.
Намјерк се јунак на јунака,
Дели Муса на Краљевића Марка;
Ниши може да обори Марка,
Ниш' се даде Муса оборити.
Носише се љешни дан до подне;
Мусу б'јела пјена попаднула,
Краљевића б'јела и крвава.
Проговара Муса кесеција:
„Мани, Марко, јали да оманем."
О маује Краљевићу Марко,
Ал не може ништа да учини.
Тад' ману Муса кесеција,
Уд'ри Марка у зелену шраву,
Пак му сједе на прси јуначке.
Ал процвиље Краљевићу Марко:
„Бе си данас, посестримо вило?
Бе си данас? ниђе ше не било!
Еда си се криво заклињала,
Бегоћ мене до невоље буде,

Да ћеш мене бити у небољи?“
Јави му се из облака вила:
„Зашто браше, Краљевићу Марко!
Јесам ли ти болан говорила,
Да не чиниш у невољу кавге?
Срамота је двоме на једнога;
Ће су тебе гује из појаје?“
Гледну Муса брду и облаку,
Од куд оно вила проговара;
Маче Марко ноже из појаје,
Те распори Мусу кеседију
Од учкура до бијела грла;
Мршав Муса приписнуо Марка,
И једва се ископао Марко.
А кад сшаде Марко премешаши,
Ал у Муси шри срца јуначка,
Троја ребра једна по другијем;
Једно му се срце уморило,
А друго се јако разиграло,
На шрећему љуша гуја спава;
Када се је гуја пробудила,
Мршав Муса по ледини скаче,
Још је Марку гуја говорила:
„Моли Бога, Краљевићу Марко!
Ће се нисам пробудила била
Док је Муса у живошу био;
Од шебе би шрисша јада било.“

Кад што виђе Краљевићу Марко,
Проли сузе низ бијело лице:
„Јао мене до Бога милога!
Ђе погуби од себе бољега.“
Па он Муси одсијече главу,
И баци је Шарцу у зобницу,
Однесе је бијелу Стамболу;
Кад је баци пред цара честитог,
Цар је од стра на ноге скочио,
Вели њему Краљевићу Марко:
„Не бој ми се, царе господине!
Како би га жива дочекао,
Кад од мрштве главе поиграваш?“
Цар му даде три товара блага.
Оде Марко бијелу прилипу,
Осша Муса увр Качаника.

29.

Марко Краљевић и Ђемо Брђанин.

Славу слави Краљевићу Марко,
Славу слави свештога Ђорђија.
У Марка су многе узавнице:
Двјесша попа, шрисша калуђера,

И дванаест Српскије владика,
И четири старе патрнјаре,
Од осталог ни броја не има.
Свему доста пива и јестива;
Ал говори старац калуђере:
„Вала тебе, Краљевићу Марко!
Свега имаш у бијелу двору,
Још да имаш рибе од Орида!“
Мучно бјеше Краљевићу Марку,
Па дозива слугу Богосава,
Додаје му чашу и мајдару:
„Точи вино, Богосаве слуго!
Редом чаше, око совре дајн,
Немој која прескочити, слуго.“
Па он оде низ бијелу кулу,
Те опрема Шарца од мејдана.
За њим стара приспанула мајка,
Па је Марку шијо бесједила;
„Ја мој синко, Краљевићу Марко!
Немој носит' ништа од оружја,
Ти се јеси крви научио,
Учинићеш крвцу о празнику.“
Нушо Марку велике невоље!
Мучно му је ићи без оружја,
А још горе не послушат' мајке.
Не ће узет' ништа од оружја,
Већ посједе Шарца од мејдана,

Окрену га низ поље зелено,
Оде право бијелу Ориду.
Кад је био води на ћуприју,
Ал ешо ши једнога јунака,
На дорашу ноге прекрстио,
Топузину баца у облаке,
Дочекује у бијеле руке;
Божју помоћ називаше Марку,
Лијепо му Марко привашио.
Вели јунак од Прилипа Марку:
„Ој Бога ши, незнана делијо!
Нијеси ли ошуд од Прилипа,
Од оџака Краљевића Марка?
Јели Марко код бијела двора?
Има л' Марко доста узавница?"
Вели њему Краљевићу Марко:
„Ој Бога ми, незнани јуначе!
Ја сам јучрос од Прилипа била,
Код двора је Краљевићу Марко,
Слави Марко свога свешшиеља;
Има Марко доста узавница."
Вели њему незнан добар јунак:
„Нека има, незна делијо;
Ако Бог да и срећа јуначка,
Совра ће му у крв огрезнути,
Бога ми ћу њега објесиши
Баш о врашим' бијела Прилипа;

Давно ми је брата погубио,
Погубио Мусу кесецију.“
Па окрену коња дорашаста,
Оста јадан Марко гледајући.
Свакојако мисли и премишља:
Да би му се казивао Марко,
Оће њега Туре погубити,
Јер не има ништа од оружја;
Да га пусти бијелу Прилипу,
Оће исјећ' млоге узавнице
А тражећи по оцаку Марка.
Све мислио, на једно смислио,
Па он викну из грла бијела:
„Куд ћеш тамо, Ђемо Брђанине?
Ево, море, Краљевића Марка.“
Повраши се Ђемо Брђанине.
Поузда се Краљевићу Марко,
Да ће утећ' на своме Шарину,
Па побјеже пољем широкијем,
За њиме се Ђемо натурио.
Брз је Шарац, утећи му шћаше,
Ал потеже Ђемо топузину,
Па заљуља покрај себе њоме
Јадна Марка међу плећи живе,
Паде Марко у зелену траву,
Марко паде, а Ђемо допаде,
Свеза Марку наопако руке,

Па извади синџир из егбета,
Окова га све у гвожђе љуто:
А на ноге двоје букагије,
А на руке двоје белензуке,
А на грло синџир гвожђе шешко;
Па посједе његова Шарина,
А дораша води у поводу,
Привезао Марка за дораша,
Оде право бијелу Ориду,
Под Оридом вјешала огради,
Да објеси Краљевића Марка;
Моли му се господа ришћанска:
„Богом браше, Ђемо Брђанине!
Ту нам немој објесити Марка,
Не ће родит' вино ни шеница,
Ево шебе шри шовара блага.“
Узе Ђемо шри шовара блага,
Води Марка граду Вучишрну,
Па под градом вјешала огради,
Оће Ђемо да објеси Марка;
Моли му се господа ришћанска:
„Богом браше, Ђемо Брђанине!
Ту нам немој објесити Марка,
Не ће родит' вино ни шеница,
Ево шебе шри шовара блага.“
Узе Ђемо шри шовара блага,
Гони Марка бијелу Звечану,

И шу Ђемо вјешала огради,
Да објеси Краљевића Марка;
Моли му се господа Звечанска:
„Богом браће, Ђемо Брђанине!
Ту нам немој објесити Марка,
Не ће родиш' вино ни шеница,
Ево шебе шри шовара блага."
Узе Ђемо шри шовара блага.
Ошале се Ђемо подигао
Кроз некакву Јањину планину.
Тешко Ђемо ожедњео бјеше,
Дели Марку шијо говораше:
„Знаш ли, Марко воде, ја меане?
Тешко ме је освојила жеђа."
Вели њему Краљевићу Марко:
„Тако, Ђемо, не раде јунаци,
Већ закољу коња, ја сокола,
Напију се крви од грбоца."
Вели њему Ђемо Брђанине:
„Ниш' ћу клаши коња, ни сокола,
Већ ћу заклаш' шебе Краљевића,
Па се напиш' крви од грбоца."
Па пошеже сабљу оковану,
Да закоље Краљевића Марка.
Вели њему Краљевићу Марко:
„Има, Ђемо, бијела меана,
И проклеша крчмарица Јања,

Сад ће ми се освешити Јања:
Доста сам јој вина потрошио,
А нијесам дао ни динара.“
То је Ђемо једва дочекао.
У то доба пали пред меану,
А испаде крчмарица Јања,
Кад сагледа савезана Марка,
Марко на њу очим' превађује,
Насмија се крчмарица Јања:
„Бе аферим, јунак од јунака!
Боже мили, на свему ти вала!
Кад ја виђе савезана Марка!
Појићу ше, Брђанине Ђемо,
Без бијеле паре и динара
Баш ак' оћеш три бијела дана.“
Па под Ђемом коња уватила,
Одведе га у меану билу,
Донесе му вина и ракије.
Пије вино Брђанине Ђемо,
А наздравља Краљевићу Марку,
Наздравља му, али му не даје.
Кад се Ђемо накитио вина,
Донесе му крчмарица Јања
Ружна вина од седам година,
Меће у њег' биље свакојако.
Паде Ђемо главом без узглавља
Скочи Јања на ноге лагуне,

На свом побру гвожђе отвораше,
А на Ђема Марко удараше;
Кад удари синџир гвожђе тешко,
Па засједе пити рујно вино,
Удари га чизмом и мамузом:
„Устан', Ђемо, да пијемо вино."
Кад погледа Ђемо Брђанине
Више себе Марка Краљевића,
А на врату синџир гвожђе тешко,
Скочи Ђемо на ноге лагане,
Синџир гвожђе земљи притезаше,
Он потеже рукам' и ногама,
Попуцују руке из рамена,
Попуцују ноге из кољена;
Ал је тврдо гвожђе уватило.
Сједе Ђемо на земљицу црну,
Марко сједе пити мрко вино,
А наздравља Ђему Брђанину,
Наздравља му, али му не даје.
Кад се Марко накитио вина,
Онда Шарца свеза за дората,
А за Шарца Ђема Брђанина,
Па усједе Ђемина дората,
Оде право граду Вучитрну;
Изилази господа ритћанска:
„Богом браше, Краљевићу Марко!
Објеси нам Ђема Брђанина,

Ево шебе шри шовара блага.“
Марко њима шри шовара враши,
Шшо су дали Ђему Брђанину,
Па он оде бијелу Звечану;
Ту господа Српска излазила:
„Богом браше, Краљевићу Марко!
Објеси нам Ђема Брђанина,
Ево шебе шри шовара блага.“
Марко њима шри шовара враши,
Шшо су дали Ђему Брђанину;
Оде Марко бијелу Ориду,
Ту излази господа ришћанска:
„Богом браше, Краљевићу Марко!
Објеси нам Ђема Брђанина,
Ево шебе шри шовара блага.“
Марко не ће да узима блага,
Већ он њима шри шовара враши,
Шшо су дали Ђему Брђанину;
Код Орида начини вјешала,
И објеси Ђема Брђанина.
Па он узе рибе од Орида,
Оде право бијелу Прилипу,
Те он слави свога свешишеља.

30.

Смрт Краљевића Марка.

Поранио Краљевићу Марко
У нећељу прије јарког сунца
Покрај мора Урвином планином.
Када Марко био уз Урвину,
Поче њему Шарац посртати,
Посртати и сузе ронити.
То је Марку врло мучно било,
Па је Марко Шарцу говорио:
„Давор', Шаро, давор' добро моје!
Ево има сто и шесет љета
Како сам се с тобом састануо,
Још ми нигда посрнуо ниси,
А данас ми поче посртати,
Посртати и сузе ронити:
Нека Бог зна, добро бити не ће,
Оће једном бити према глави,
Јали мојој, јали према твојој."
То је Марко у ријечи био,
Кличе вила с Урвине планине,
Те дозива Краљевића Марка:
„Побратиме, Краљевићу Марко!
Знадеш, браше, што ти коњ посрће?
Жали Шарац тебе господара,

Јер ћете се брзо растанути."
Али Марко вили проговара:
„Б'јела вило, грло те бољело!
Како би се са Шарцем растао,
Кад сам прош'о земљу и градове,
И обиш'о Исток до Запада,
Та од Шарца бољег коња нема,
Ниш' нада мном бољега јунака?
Не мислим се са Шарцем растати
Док је моје на рамену главе."
Ал му б'јела одговара вила:
„Побратиме, Краљевићу Марко!
Тебе нитко Шарца отет' не ће,
Ниш' ти можеш умријети, Марко,
Од јунака, ни од оштре сабље,
Од топуза ни од бојна копља,
Ти с' не бојиш на земљи јунака;
Већ ћеш, болан, умријети, Марко,
Ја од Бога од старог крвника.
Ако л' ми се вјероват' не ћеш,
Када будеш вису на планину,
Погледаћеш с десна на лијево,
Опазићеш двије танке јеле,
Сву су гору врхом надвисиле,
Зеленијем листом заклониле,
Међу њима бунар-вода има,
Онђе оћеш Шарца окренути,

С коња сјаши, за јелу га свежи,
Наднеси се над бунар над воду,
Те ћеш своје огледати лице,
Па ћеш виђет', кад ћеш умријети."
То је Марко послушао виле:
Кад је био вису на планину,
Погледао с десна на лијево,
Опазио двије танке јеле,
Сву су гору врЂом надвисиле;
Зеленијем листом зачиниле;
Онђе Марко окренуо Шарца,
С њега сјао, за јелу га свез'о,
Наднесе се над бунар над воду,
Над водом је лице огледао;
А кад Марко лице огледао,
Виђе Марко, кад ће умријети,
Сузе проли, па је говорио:
„Лажив св'јете, мој лијепи цв'јете!
Л'јеп ти бјеше, ја за мало ода!
Та за мало, три стотин' година!
Земан дође, да св'јетом пром'јеним."
Па повади Краљевићу Марко,
Па повади сабљу од појаса,
И он дође до коња Шарина,
Сабљом Шарцу осијече главу,
Да му Шарац Турком не допадне,
Да Турцима не чини измета,

Да не носи воде ни ђугума;
А кад Марко посијече Шарца,
Шарца коња свога укопао,
Боље Шарца, нег' брата Андрију;
Бритку сабљу преби на четверо;
Да му сабља Турком не допадне,
Да се Турци њоме не поносе,
Што је њима остало од Марка,
Да ришћанлук Марка не прокуне;
А кад Марко бритку преби сабљу,
Бојно копље сломи на седмеро,
Па га баци у јелове гране;
Узе Марко перна буздована,
Узе њега у десницу руку,
Па га баци с Урвине планине
А у сиње у дебело море,
Па топузу Марко бесједио:
„Кад мој топуз из мора изиш'о,
Онда 'ваки ђетић постануо!“
Када Марко сакшиса оружје,
Онда тоже дивит од појаса,
А из џепа књиге без јазије,
Књигу пише Краљевићу Марко:
„Когођ дође Урвином планином
Међу јеле студену бунару,
Те затече овђе дели Марка,
Нека знаде, да је мртав Марко;

Код Марка су три ћемера блага,
Каква блага? Све жуша дуката,
Један ћу му ћемер алалити,
Што ће моје тело укопати,
Други ћемер нек се цркве красе,
Трећи ћемер кљасту и слијепу,
Нек слијепи по свијету оде,
Нек пјевају и спомињу Марка."
Када Марко књигу накитио,
Књигу врже на јелову грану
Од куда је с пута на погледу;
Златан дивиш у бунар бацио;
Скиде Марко зелену доламу,
Простриje је под јелом по прави,
Прекрсти се, сједе на доламу,
Самур-калпак над очи намаче,
Доље леже, горе не устаде.
Мршав Марко крај бунара био
Од дан' до дан' нељељицу дана,
Којег прође друмом широкијем,
Те опази Краљевића Марка,
Свашко мисли, да ту спава Марко,
Око њега далеко облази,
Јер се боји, да га не пробуди.
Ђе је срећа, ту је и несрећа,
Ђе несрећа, ту и среће има:
А сва добра срећа изнијела

Игумана Свештогорца Васа
Од бијеле цркве Вилиндара
Са својијем ђаком Исаијом;
Кад игуман опазио Марка,
На ђакона десном руком маше:
„Лакше, синко, да га не пробудиш,
Јер је Марко иза сна зловољан,
Па нас може оба погубити.“
Гледећ' кале како Марко спава,
Више Марка књигу опазио,
Према себе књигу проучио,
Књига каже, да је мршав Марко.
Онда кале коња одсједнуо,
Па приваши за делију Марка,
Ал се Марко давно преставио.
Проли сузе проигуман Васо,
Јер је њему врло жао Марка;
Опшаса му шри ћемера блага,
Опшасује, себе припасује.
Мисли мисли проигуман Васо,
Ће би мршва саранио Марка,
Мисли мисли, све на једно смисли:
Мршва Марка на свог коња врже,
Па га снесе мору на јалију,
С мршвим Марком сједе на галију,
Одвезе га право Свешој гори,
Извезе га под Вилиндар цркву.

Унесе га у Вилиндар цркву,
Чаши Марку, што самртну треба,
На земљи му тело опојао,
Насред б'јеле цркве Вилиндара
Онђе старац укопао Марка,
Биљеге му никакве не врже,
Да се Марку за гроб не разнаде,
Да се њему душмани не свете.

31.

Болани Дојчин.

Разбоље се војвода Дојчине
У Солуну граду бијеломе,
Боловао за девет година;
По Солуна не зна за Дојчина,
Они мисле, да је преминуо,
То се чудо на далеко чуло,
Чак далеко у земљу Арапску,
Зачуо је Усо Арапине,
Једнак чуо, једнак седла вранца,
Право оде ка Солуну граду,
Те он паде под Солуна града,
Под Солуна у поље широко,
Усред поља шатор разапео,

Од Солуна иште заточника,
Да изиђе њему на мејдана,
Да јуначки мејдан подијеле.
У Солуну не има јунака,
Да изиђе њему на мејдана:
Дојчин био, па се разбољео;
Био Дука, па та боли рука;
Јест Илија луда адамија,
Оно боја није ни видјело,
А камо ли с киме учинило,
Та ако би оно и изишло,
Ал му неда осшарила мајка:
„Не, Илија, луда адамијо!
Тебе ће аран превариши,
Те ће ми ше луда погубиши,
Осшавиши саморану мајку.“
Кад шо виђе црни Арапине,
Ђе јунака у Солуну нема,
Да изиђе њему на мејдана,
На Солун је порез ударио,
Све на двора по јалова овна,
По фуруну љеба бијелога,
И по товар вина црвенога,
И по кондир жежене ракије,
И по двадесш жушије дукаша,
И по једну лијепу ђевојку,
Ја ђевојку, ја невјесшу младу,

Којано је скоро доведена,
Доведена, јошше не љубљена.
Сав је Солун порез изредио,
Редак дође двору Дојчинову;
Али Дојчин никога не има,
До имаде љубу вијерницу,
И Јелицу своју милу сеју;
Оне јадне порез сасшаљале,
Ал га нико да однесе нема,
Јер га Арап привашиши не ће
Без Јелице лијепе ђевојке.
Оне су се јадне узмучиле;
Сједе Јела брашу више главе,
Рони сузе низ бијело лице,
Те је брашу лице покапала;
Тад' се један Дојчин разабрао,
Па бесједи болани Дојчине:
„Двори моји, огњем сагорели!
А каде ми брже прокапасше?
Да ми није умријети с миром.“
Проговара Јелица ђевојка:
„О мој браше, болесшан Дојчине!
Нису швоји двори прокапали,
Но су сузе Јелице сесшрице.“
Тад' говори болесшан Дојчине:
„Шшо је селе, ако Бог знадеш!
Ал је вама љеба несшануло,

Али љеба, ал црвена вина,
Али злата, ал бијела платна,
Немаш чиме на ђерђефу вести,
Немаш чиме, ал немаш по чему?“
Проговара Јелица ђевојка:
„О мој брате, болани Дојчине!
Доста имам љеба бијелога,
А још више вина црвенога,
Доста злата и бијела платна,
Имам чиме на ђерђефу вести,
Имам чиме, и имам по чему;
Ал да видиш и друге невоље:
Јест дошао Усо Арапине
Под Солуна у поље широко,
Од Солуна иште заточника,
Да изиђе њему на мејдана;
У Солуну не има јунака,
Да изиђе њему на мејдана;
А кад виђе црни Арапине,
Он удари порез на Солуна
Све на двора по дебела овна,
По фуруну љеба бијелога,
И по товар црвенике вина,
И по кондир жежене ракије,
И по двадест жутије дуката,
И по једну лијену ђевојку,
Ја ђевојку, ја невјесту младу;

Сав је Солун порез изредио,
Редак дође на твоје дворове:
Ти не имаш браћа никаквога,
Да састаља порез Арапину,
Но сто јадне саме састаљале,
И ми јесмо порез састављале,
Ал га нико однијети нема,
Јер га Арап привашиши не ће
Без Јелице баш твоје сестрице;
А чу ли ме, болестан Дојчине,
Ја не могу љубит' Арапина,
Чу ли браше, за живота твога."
Таде рече болани Дојчине:
„Ej Солуне, огњем сагорео!
Ће у тебе не има јунака,
Да изиће Арапу на међан,
Но ми не би умријети с миром."
Па дозива љубу Анђелију:
„Анђелија, моја вјерна љубо!
Јел' ми још'не у животу доро?"
Проговара љуба Анђелија:
„Господару, болестан Дојчине!
Јесте тебе доро у животу,
И добро сам угојила дора."
Тад' бесједи болани Дојчине:
„Анђелија, моја вјерна љубо!
Иди узми дора дебелога,

Те га води моме побратиму,
Побратиму Пешру налбантину,
Да ми кује вересијом дора,
Ћу исти Арапу на међан,
Ћу исти, ако доћи не ћу.“
Једнак њега љуба послушала,
Она узе дора дебелога,
Одведе га Пешру налбантину,
Кад је виђе Перо налбантине,
Још је њојзи био говорио:
„Снао моја, танка Анђелија!
Зар је мене побро преминуо,
Те ти водиш дора на продају?“
Ја говори дилбер Анђелија:
„Мој ђевере, налбантине Перо!
Није тебе побро преминуо,
Но се тебе побро поздравио,
Да му кујеш вересијом дора,
Да он иде Арапу на међан;
Кад се врати, да ти пошков плати.“
Проговара налбантине Перо:
„Анђелија, моја снао мила!
Ја не кујем коње вересијом;
Да ми дадеш твоје оке чарне,
Да и љубим, док се побро врати
И, док мене пошковицу плати.“
Анђелија љуска и проклета,

Она плану како ватра жива,
Па одведе некована дора,
Те доведе болесну Дојчину.
Вели њојзи болани Дојчине:
„Анђелија, моја вјерна љубо!
Јел' ми побро дора пошковао?“
Писну Анђа како љуша гуја:
„Господару, болани Дојчине!
Бог убио швога побратима!
Он не кује коња вересијом,
Но он ишше моје очи црне,
Да и љуби, док му пошков плашиш;
Ја не могу нолбанше љубишш,
Та Дојчине, за живошта швога.“
Кад што чуо болесшан Дојчине,
Он говори вијерници љуби:
„Анђелија, моја вјерна љубо!
Оседлај ми дора дебелога,
Изнеси ми копље убојишто.“
Па дозивље сесшрицу Јелицу:
„О Јелица, моја мила сејо!
Донеси ми једну крпу плашна,
Ушегни ме, селе, од бедара,
Од бедара до вишц ребара,
Да се моје косши не размину,
Не размину косши мимо косши.“
Ипро су та обје послушале:

Љуба седла дебела дората,
И износи копље убојито;
А сеја је доносила плашно,
Ушегоше болана Дојчина
Од бедара до виши ребара,
Припасаше сабљу Аламанку,
Приведоше дора од међана,
Турише га дору на рамена,
Додаше му копље убојито
Познаде га доро од међана,
Па му оде силан поигравати,
Окрену га Дојчин низ чаршију;
Колико му силан подиграва,
Из калдрме искаче камење.
Ал говоре Солунски трговци:
„Вала Богу! вала јединоме!
Од како је Дојчин преминуо,
Није бољи јунак проишао
Кроз Солуна града бијелога,
Ни бољега коња пројахао.
Оде Дојчин у поље широко
Ка шатору црна Арапина.
Кад га виђе црни Арапине,
Од страа је на ноге скочио,
Па говори црни Арапине:
„Ој Дојчине, да те Бог убије!
Јоште ли си, море, у животу?

Оди, јолдаш, да пијемо вино,
А прођи се кавге и ђавола,
Џаба шебе порез од Солуна.“
Ал говори болани Дојчине:
„Изиђ' курво, црни Арапине!
Изиђи ми на мејдан јуначки,
Да јуначки мејдан дијелимо,
А ласно је пити рујно вино
И љубити Солунске ђевојке.“
Вели њему црни Арапине:
„Богом браше, војвода Дојчине!
Ти се прођи кавге и ђавола,
Но одјаши да пијемо вино,
Џаба шебе порез од Солуна,
И џаба ти Солунске ђевојке;
Кунем ти се Богом истинијем,
Да ти овђе никад доћи не ћу.“
Кад то виђе болесман Дојчине,
Ђе му Арап изићи не смије,
Он нагони дебела дорина
На његова бијела шатора,
На копљу му шатор ирепурио.
Кад да видиш чуда под шатором!
Под шатором триесет ђевојака,
Међу њима црни Арапине.
Ја кад виђе црни Арапине,
Ђе га с' Дојчин оканити не ће,

Он се вапи врацу на рамена;
А у руку копље убојито;
Изиђоше у поље широко,
Наљупише коње од мејдана.
Проговара болесан Дојчине:
„Удри курво, црни Арапине,
Удри прије, да ти жао није.“
Баци копље црни Арапине,
Да удари болесна Дојчина,
Ал се доро боју научио,
Клече доро до зелене траве,
Високо га копље прешурило,
Те удара у земљицу црну,
Пола копља у земљу нагнао,
А пола се одломило било.
Кад то виђе црни Арапине,
Плећи даде бијежаши спаде,
Право бјежи к бијелу Солуну,
А за њиме болани Дојчине.
Тамам Арап на враша Солунска,
А спиже га болани Дојчине,
Па пошеже копље убојито,
Прикова га Солуну за врата,
Па повади сабљу Аламанку,
Те Арапу одсијече главу,
Па на сабљи главу донијо,
Арапове очи извадио,

Очи зави у шанка јаглука,
Баци главу у зелену шраву.
Па он оде шамо уз чаршију,
Кад је био побрашиму своме,
Побрашиму Пешру налбаншину,
Он дозивље свога побрашима:
„Изиђ', побро, да ши пошков плашим,
Шшо си мене жоња пошковао,
Пошковао вересијом дора.“
Проговара Перо налбаншине:
„Побрашиме, болани Дојчине!
Нијесам ши дора пошковао:
Ја се, браше, мало нашалио,
Анђелија љуша и проклешa,
Она плану како вашра жива,
Па одведе некована дора.“
Њему вели болесан Дојчине:
„Изиђ' амо, да ши пошков плашим.“
Он изиђе пред свога дућана,
Ману сабљом болани Дојчине,
Налбаншину одсијече главу,
Па на сабљи главу доишио,
Извадио очи налбаншину,
Очи зави у јаглука шанка,
Главу баци на мермер чаршију,
Право оде двору бијеломе,
Пред двором је дора одсједнуо,

Па он сједе на меку ложницу,
Па извади очи Арапове,
Те и баци својој милој сеји:
„Ето, селе, очи Арапове,
Нека знадеш, да и љубит' не ћеш,
Селе моја, за живота мога.“
Па извади очи налбантове,
Те и даје љуби Анђелији:
„Нај ти, Анђо, очи налбантове,
Нека знадеш, да и љубит' не ћеш,
Љубо моја, за живота мога.“
То изусти, а душу испусти.

32.

Женидба Ђурђа Смедеревца.

Кад се жени Смедеревац Ђуро,
Надалеко запроси ђевојку,
У лијепу граду Дубровнику,
У онога краља Мијаила,
По имену Јерину ђевојку.
Ђуро проси, краље му је даје.
Док испроси лијепу ђевојку,
Строши Ђуро три товара блага,
Док дарива свасти и пунице,

Он потроши иљаду дуката.
Када стаде свадбу уговарат',
Онда краље говорио Ђуру:
„Чујеш мене, Смедеревче Ђуро!
Када дођеш Смедереву твоме,
Те ти станеш купити сватове,
Ти не зови Срба у сватове,
Јер су Срби тешке пијанице,
А у кавзи љуте кавгаџије,
Опиће се, заметнуће кавгу,
Не ћеш кавзи цевап учинити,
А камо ли одвести ђевојку;
Већ ти зови Грке и Бугаре,
Купи свата, колико ти драго,
По ђевојку, кад је тебе драго."
Кад то зачу Смедеревац Ђуро,
Опрема се двору бијеломе,
Па он оде Смедереву граду,
У пушу га ситна књига стиже
Од Јерине лијепе ђевојке:
„Чујеш мене, Смедеревче Ђуро!
Кад ти дођеш б'јелу Смедереву,
Те ти станеш купити сватове,
Ти не слушај старца баба мога;
Ти не зови Грка ни Бугара,
Не ћеш изић' ни изнијет' главе
Из нашега града Дубровника,

Ја некмоли извесни ђевојке;
Веће зови Србе у свашове:
Кума куми Дебелић Новака,
А прикумка Новаковић Грују,
Спарог сваша Сибињанин Јанка,
А ђевера Краљевића Марка,
А чауша Рељу Крилашицу,
А војводу Обилић Милоша,
Барјактара Топлицу Милана,
А привенца Косанчић Ивана,
А остале које шебе драго,
Купи, Ђуро, жђаду свашова,
Па ши ајде, када шебе драго.“
Када Ђуро књигу разгледао,
Не бјеше му мило николика,
Он у мисли Смедереву дође.
Далеко га мајка упледала,
Мало ближе пред њег' ишепала,
Руке шире, у лице се љубе,
Ђуро мајку у бијелу руку,
Узеше се за бијеле руке,
И одоше на бијелу кулу,
Па сједоше за совру гошову.
Пиша мајка Смедеревца Ђура:
„А мој сине, Смедеревче Ђуро!
Јеси ли ми пушовао мирно?
Јеси л' мене свау испросио,

Мене снау, тебе вјерну љубу?“
Вели њојзи Смедеревац Ђуро:
„Ој Бога ми, моја стара мајко!
Ја сам тебе путовао мирно,
И тебе сам снау испросио,
Тебе снау, мене вјерну љубу,
У лијепу граду Дубровнику,
У онога краља Мијаила,
По имену Јерину ђевојку.
Док испроси Јерину ђевојку,
Ја потроши три товара блага,
Док дарива свасти и пунице,
Ја потроши иљаду дуката;
А кад стадо свадбу уговарат',
Онда мене краљу бесједио,
Када станем купити сватове,
Да не зовем Срба у сватове:
У пићу су тешке пијанице,
А у кавзи љуте кавгаџије,
Опиће се, заметнуће кавгу,
Не ћеш кавзи џеван учинити,
А камо ли одвести ђевојку;
Веће зови Грке и Бугаре,
Па и купи колико ти драго,
По ђевојку, када тебе драго.
Ја отале пођо, стара мајко!
У путу ме ситна књига стиже

Од Јерине од моје ђевојке:
Чујеш мене, Смедеревче Ђуро!
Кад ши дођеш б'јелу Смедереву,
Те ши сшанеш кулици свашове,
Ти не слушај сшарца баба мога;
Ти не зови Грка ни Бугара,
Не ћеш изић' ни изићеш' главе
Из нашега града Дубровника,
Ја некмоли извесши ђевојке;
Веће зови Србе у свашове:
Кума куми Дебелић Новака,
А прикумка Новакова Грујо,
Сшарог сваша Сибињанин Јанка,
А ђевера Краљевића Марка,
А чауша Рељу Крилашицу,
А војводу Обилић Милоша,
Барјакшара Топлицу Милана,
А привенца Косанчић Ивана,
А осшале које шебе драго,
Куши, Ђуро, иљаду свашова,
Па ши ајде, када шебе драго.
Сад ме сјешуј, моја сшара мајко!
Ал' ћу слушаш' краља шаста мога,
Ал' Јерину лијепу ђевојку?"
Вели њему осшарила мајка:
„О мој синко, Смедеревче Ђуро!
Лашини су варалице сшаре,

Оће тебе, синко, преварити;
Ти не слушај краља таста свога,
Већ послушај Јерину ђевојку,
Па ти зови Србе у сватове,
Ако тебе буде до невоље,
Они ће ти бити у невољи.“
Кад то зачу Смедеревац Ђуро,
Сједе писат' књиге на кољену,
Растури и на четири стране,
Па почину неколико дана,
Ал етоти Старога Новака
И са њиме дијете Грумца;
Мало за тим постајало време,
Али ето од Сибиња Јанка,
Води Јанко стотину сватова;
Оде Јанко на бијелу кулу,
Помоли се низ пољице Марко,
А за Марком Реља од Пазара,
А за Рељом војвода Милошу,
За Милошем Топлица Милане,
За Миланом Косанчић Иване.
Састаше се Српске војеводе
И иљада кићени сватова.
Лијепо и дочекао Ђуро,
Па је њима тијо бесједио:
„Браћо моја, иљада сватова!
Ја не идем сада Дубровнику,

Веће шаљем побратима Марка;
Лијепо ми послушајте Марка
И мог кума Спарину Новака.“
Одашле се сваки подигоше,
Дубровнику пуховаше мирно.
Кад су дошли Дубровнику граду,
Ондај рече Краљевићу Марко:
„Браћо моја, иљада свашова!
Сада ћемо на капије доћи,
Ваља проћи, моја браћо драга!
Седамдесет и седам капија,
Док се дође под бијелу кулу,
Под кулом су совре поспављене,
На совpама вино и ракија
И осшале сваке ђаконије;
Око соври слуге и слушкиње,
Да примају коње и оружје:
Коње дајше, оружја не дајше,
Под оружјем за совре сједајше,
Прек' оружја мрко вино пијше.
Када дође Дубровачки краљу,
Ви шушните, ја ћу говорити.“
У ријечи под кулу падоше.
Слуге њима коње привашише,
А слушкиње свијешло оружје;
Коње даше, оружје не дају,
Под оружјем за совре сједају,

Прек' оружја мрко пију вино.
Ал ешопи Дубровачког краља,
Па је њима њије говорио:
„О мој куме, Спарина Новаче!
И до сад су сваши долазили,
Под оружјем нису пили вина.“
Новак ћути, ништа не говори,
Проговори Краљевићу Марко:
„Пријашељу, Дубровачки краљу!
Оваки је адет у Србаља:
Прек' оружја пију мрко вино,
Под оружјем и санак бораве.“
Краљ се врати и оде на кулу.
Ту су ноћцу шавну преноћили,
Кад у јутру јутро освануло,
Ал повика с бедена Лашинче:
„Чујеш куме, Дебелић Новаче!
Ешо горе на бијелој кули,
Онђе има двоје Лашинчади,
Зову тебе на мејдан јуначки,
Ваља њима на мејдан изићи,
Па одвести Јерину ђевојку.“
Кад шо зачу Спарина Новаче,
Он погледа на Грујицу свога,
А Грујица не шће ни на кога,
Веће скочи на ноге лагуне,
Па он оде уз бијелу кулу,

Кад изиђе на кулу тануну,
Срете њега двоје Латинчади
С двије оштре сабље у рукама,
На Груицу јуриш учинише,
Паде грујо по земљици црној,
Ману руком и мачем зеленим,
Од двојице начини четири,
Па он пође низ бијелу кулу,
Јави му се Јерина ђевојка:
„Стани мало, дијете Груица!“
Па му баци јабуку од злата:
„Нај то тебе, дијете Груица:
Ако тебе до невоље буде,
Нека знадеш, ђе Јерина сједи.“
Сиђе Грујо Старини Новаку
И донесе главе од Латина.
Истом Грујо сједе за трпезу,
А повика с бедена Латинче:
„Чујеш куме, Старина Новаче!
Ето доље под бијелом кулом,
Ту имају три коња витеза,
У садлима до три бојна копља,
Врѣови им небу окренути,
Да прескочиш три коња витеза,
Па да водиш Јерину ђевојку.“
Кад то зачу Старина Новаче,
Он погледа Краљевића Марка,

Марко гледа од Сибиња Јанка,
Јанко гледа ђељу Бошњанина,
ђеља скочи на ноге лагуне,
Па он оде под бијелу кулу,
И прескочи три коња вишеза,
И на њима до три копља бојна,
Па пошеже сабљу оковану,
Око коња дванаест кашана,
Све дванаест ђеља погубио,
Па узима три коња вишеза,
Одведе и Спарини Новаку.
Испом ђеља сједе за шрпезу,
Али виче с бедена Лапинче:
„Ајде куме, Спарина Новаче!
Те спријељај на кули јабуку.“
Гледа Новак војводу Милоша,
Милош скочи на ноге лагуне,
Узе стр'јелу за злашну шешиву,
Устријели на кули јабуку,
Па донесе Спарини Новаку.
ражљуши се Краљевићу Марко,
Па говори Спарини Новаку:
„Да ја знадем, ђе сједи Јерина,
Ја и не би више ни молио.“
Вели њему дијете Груица:
„Ајде за мном, Краљевићу Марко,
Видјео сам, ђе сједи Јерина.“

Изиђоше на кулу шанану,
И нађоше Јерину Јевојку,
Сведоше је ниа шанану кулу,
Ал повика с бедена Лашинче:
„Чујеш куме, Спарина Новаче!
Пред вама је сада заповорено
Седамдесет и седам капија.“
Проговори Краљевићу Марко:
„Дај ми, Грујо, Шарца од мејдана,
На њему су кључи од капија.“
Грујо њему доведе Шарина;
Кад се Марко доваши Шарина,
Па пошеже шешку шопузину,
Колико се Марко ражљушио,
Како враша која удараше,
На чешири поле одлијечу,
Док он дође на градску капију,
Тврда бјеше, да је Бог убије!
Кад удара шешком шопузином,
Сва се љуља из шемеља кула,
И просу се из куле каменье;
Ал повика Дубровачки краљу
(На кули се оној догодио):
„Немој више ударати, Марко.“
Па долеће и донесе кључе,
И оповори од капије враша.
Сшаде Марко капији на враша,

Броји своји иљаду свашова,
Свашови му на број изиђоше.
Онда рече Краљевићу Марко:
„Оди амо, пријашељу краљу,
Оди краљу, да се дарујемо,
Дарујемо, и да с' опроспимо,
Што је који учинио квара.“
Дође њему Дубровачки краљу;
Он мишљаше и очекиваше,
Да ће њега дариваши Марко;
Ману Марко шопузином шецком,
Мршав краље паде на капију,
А оспиде иљада свашова,
Прав' одоше Смедереву граду.
Кад су дошли граду Смедереву,
Лијепо и Ђуро дочекао,
И држа и пешнаесш данака;
Оде Ђуро с Јерином на кулу,
А осшали сваки двору своме.

33.

Ђурђева Јерина.

Пошетала Ђурђева Јерина
Испод града б'јела Смедерева
Покрај воде шијога Дунава,
А за њоме Грґуревић Макса,
За Максимом мајка Максимова.
Бесједила Ђурђева Јерина:
„Мој унуче, нејачак Максиме!
Би ли мене нешто сјетовао?
Ја имадем шћерцу мљезаницу,
Троји су је просци запросили:
Једно проси Вилип Мађарине,
Од Мађарске од земље богате;
Друго проси од Москова краљу;
Треће проси цар Осман-ковићу
Од Стамбола града Цариграда;
Сјетуј мене, дијете Максиме,
Ком ћу просцу моју ћерку дати?“
Бесједи јој дијете Максиме:
„Ја ћу тебе, бако, сјетовати:
Ако очеш мене послушати,
Подај ћерку Вилипу Мађару,
Те ће она бити у богату;
Ако не даш ћерку за Мађара,

А ти подај од Московске краљу,
Кад будемо с краљем пријашељи,
Москови су од боја јунаци,
Могу нама помоћ' војевапи;
Ако ли је дадеш за Турчина,
Турчин ће земљу од мирала,
Ће земљу, ће и градове."
Кад то зачу Бурђева Јерина,
Максима је руком ударила,
Удари га руком по образу,
Како га је лако ударила,
Ударила по бијелу лицу,
Чепири му помјерида зуба,
Максим паде у шраву зелену,
Свега г' црна крвца обалила,
Крвцу пљује, а шиjо бесједи:
„Бог ш' убио, моја сшара бако!
Куд је дала, уз'о час је дала!
С њоме дала земљу и градове!"
Како рече, онако се сшене:
Даде ћерку за Ошмановића,
И с њом даде земљу и градове.

34.

Женидба Поповића Стојана.

Запросио Поповић Стојане
Надалеко лијену ђевојку,
У питому Млетку Латинскоме,
У Млетачког краља Мијанла,
Прстен ставља, свадбу уговара:
Док отиде двору бијеломе
И покупи кићене сватове.
Док он даде прстен и јабуку,
Потрошио три товара блага;
Док дарива свасти и тунице,
Даде Стојан иљаду дуката.
Краљ Стојану тијо говораше:
„О мој зете, Поповић Стојане!
Купи свата, колико ти драго,
По ђевојку, кадгођ тебе драго;
Ал чујеш ме, Поповић Стојане!
Немој водит' Срба у сватове,
Јер су Срби тешке пијанице,
А у кавзи кавгаџије љуте,
Опиће се, заметнуће кавгу,
Па је тешко кавзи џевап дати
У Латинском Млетку плетеноме;
Већ поведи Грке и Бугаре.“

А то слуша госпоја краљица,
Погледала мало на Стојана,
Погледала, па се насмјенула.
Опреми се Поповић Стојане,
Па он оде двору бијеломе,
У путу га књига достигнула
Од пунице ђевојачке мајке:
„О мој зете, Поповић Стојане!
Ти не води Грка ни Бугара,
Већ све зови Србе у сватове:
Латини су старе варалице,
Бојати се какве пријеваре.“
Кад Стојану така књига дође,
Замисли се Поповић Стојане,
У тој мисли своме двору дође.
Пред њег' стара ишетала мајка,
Руке шире, у лица се љубе,
Стојан мајку у бијелу руку;
Пита мајка Поповић Стојана:
„Да мој синко, Поповић Стојане!
Јеси л' мене путовао мирно?
Јеси л' мене снау испросио,
Мене снау, себе вјерну љубу?“
Проговори Поповић Стојане:
„Мирно сам ти, мати, путовао,
И тебе сам снау испроско,
Тебе снау, мене вјерну љубу,

Три товара блага потрошио,
Осим тога и даду дуката
Док дарива свастике и пунице.
Јоште краљу мене говорио,
Да не водим Србе у сватове,
Већ да водим Грке и Бугаре,
У путу ме, мајко, књига стиже
Од пунице ђевојачке мајке,
Да поведем Србе у сватове.
Сјетуј мене, моја стара мајко!
Које сада боље послушати?"
Стара мајка бесједи Стојану:
„Боље, синко, ђевојачку мајку
Лашњи су варошкије ђаре.
Кума куми од Будима краља,
Старог свата Мандушића Вука,
А војводу од Сибиња Јанка,
А чауша Рељу Крилатицу,
Барјактара Милош Обилића,
А ђевера Краљевића Марка,
А остале кога тебе драго,
Па се не бој пријеваре, синко!"
Стојан своју послушао мајку:
Гради књиге на четир' стране,
Те сакупи китјене сватове.
Скупи Стојан млого сватова,
Кума куми од Будима краља,

Старог свата Мандушића Вука,
А војводу од Сибиња Јанка,
А чауша Рељу Крилатицу,
Барјактара Милош Обилића,
А ђевера Краљевића Марка,
Па одоше Млетку Латинскоме.
Кад су дошли Млетку Латинскоме,
Лијепо и краљу дочекао:
Коње воде у подруме доње,
А јунаке на бијеле куле;
Придржа и три - четири дана
Док с' одморе коњи и јунаци.
Кад четврто јутро освануло,
Повикаше кићени чауши:
„Азурала, кићени сватови!
Кратки данци, а дуги конаци,
Земан дође, треба путовати.“
Тад' изиђе краљу од Млетака,
И изнесе господеке дарове:
Куму даје од злата кошуљу,
Старом свату од злата синију,
А војводи од злата јабуку,
А чаушу копље коштуницу,
А Милошу сабљу оковану,
Краљевићу тешку топузину,
Још му даше коња и ђевојку:
„Ето, Марко, коња и ђевојке

До бијела двора Стојанова,
Предај њему лијепу ђевојку.“
Дигоше се кићени сватови,
Лијепо и краљу испратио,
Све сватове редом дарквао,
Ког јаглуком, кога бошчалуком,
Отидоше здраво и весело,
Примише се брду на планину,
Кад изишли брду на планину,
Сједи јунак крај друма широка,
На њему је чудно одијело:
Вас у срми и у чистом злату,
Тешко га је поклонило перје,
Побратиме! до зелене траве,
Нешто му се крни преко зуба
Колик' јагње од пола године,
Сјају му се шоке кроз бркове,
Као јарко кроз горицу сунце,
Жуте му се ноге до кољена,
Побратиме! у чистоме злату,
Покрај њега лежи шопузина,
Преко крила коњле убојито,
А о бедри сабља окована;
Пије јунак црвенику вино,
Служи му га из горице вила
Десном руком и чашом од злата,
А лијевом мезе му додаје.

Кад наљезе [illegible],
Скочи јунак на ноге лопуне,
Па говори краљу од Будима:
„Дајде море, од Будима краљу!
Баци, куме, од злата котуљу,
Што су тебе тамо даривали“
Даде краљу ријеч не учини.
Краљу прође, а наљезе Вуче,
Заиска му синију од злата,
Даде Вуче ријеч не учини.
Тад' наљезе од Сибиња Јанко,
Заиска му од злата јабуку,
Даде Јанко ријеч неучини;
Ал етоти Реље Крилатице,
Заиска му копље [illegible],
Даде Реља ријеч неучини;
Тад' наљезе Милош од Поцерја,
Заиска му сабљу оковану,
Шћаше Милош извадити кавгу,
Ал дружина викну на Милоша:
„Подај сабљу, не замећи кавге!“
Даде Милош сабљу оковану.
Ал етоти Краљевића Марка
И он води коња под ђевојком,
Стаде јунак њему бесједити:
„Дајде море, Краљевићу Марко!
Дајде, море, коња и ђевојку,

Што су тебе њени даривали."
Вели њему Краљевићу Марко:
„Побратиме, Цине од Латина!
Коњ мој није, а ђевојка туђа,
А мене су, брате, даривали,
Даривали тешком топузином,
И ја ћу је тебе поклонити."
Више Цине утишати не шће,
Већ он пође коња да уватити,
Да уватит коња под ђевојком,
Марко скиде тешку топузину,
А завара очи Латинину,
Па он ману тешком топузином
Латинина међу очи црне,
Оба ока њему искочише,
А допаде Краљевићу Марко,
Па од Цина одсијече главу,
Скиде с њега ђувеско одијело,
Па узима господске дарове,
Сватовима даре повратио:
Куму даде кошуљу од злата,
Старом свату од злата синију,
Војеводи од злата јабуку,
А чаушу копље кошћуницу,
А Милошу сабљу оковану,
Оста Марку тешка топузина.
Отидоше кићени сватови.

Оде Марко гором пјевајући,
Оста ђине ногом копајући.

35.

Женидба Влашића Радула.

Кад се жени Влашићу Радуле,
Запросио лијепу ђевојку,
Прстен даје, свадбу уговара:
„Ова свадба до петнаест дана,
Док ја одем двору бијеломе
И сакупим господу сватове.“
Он отиде двору бијеломе
И сакупи силу и сватове,
Он сакупи три стотине свата;
Сваше купи, у сватове не ће,
Свога коња под ђевојку шиље,
И он шиље два брата рођена,
А два брата, два миха ђевера.
Па одоше свати по ђевојку;
Тамо су и л'јепо дочекали,
Сваком свату по бошчалук дали,
Младожењи коња и сокола,
И дадоше лијепу ђевојку.
Чауш виче, дабулана риче:

„Азур! азур! кићени сватови,
Азур сваши, и азур ђевојка,
Већ оћемо дома путоваши.“
Дигоше се кићени сватови,
Отидоше двору бијеломе;
Кад су били насред горе чарне,
Ал у гори Дињар Бањанине,
На бојно се копље наслонио,
Све сватове редом пропустио,
А кад дође лијепа ђевојка,
Под ђевојком коња уватио.
Кад виђеше два мила ђевера,
За оштре се сабље доитише,
Да Дињару одсијеку главу;
Ал говори госпођа ђевојка:
„О Бога ви, два мила ђевера!
Ви немојте њега погубити,
Док чујемо, шта ће говорити,
Ласно ћеше њега погубити.“
Преклања се Дињар Бањанине,
Пред ђевојком црну земљу љуби:
„Богом сестро, лијепа ђевојко!
Ти ћеш бити љуба Радулова,
Тамо су ми два нејака брата
У тавници Влашића Радула,
Не би ли и како избавила!“
Па се маши у свил'не ценове,

Те извади дванаест дукаша
И дарива Богом посестриму,
Она њему свилену кошуљу,
Па одоше двору бијеломе.
Кад су били пред бијело дворе,
Сви свашови коње одјаше,
А ђевојка не ће да одјаше;
Изишла је мајка Радулова,
Изнијела од злата синију,
На синији змију оплетену,
Оплетену од сребра и злата,
На њојзи је алем драги камен,
Па говори мајка Радулова:
„Одјаш' коња, мила снао моја!
На част тебе од злата синија,
На синији змија оплетена,
Оплетена од сребра и злата,
И на њојзи алем драги камен,
Те ми вези полуноћи, снао,
Полуноћи, као у по подне.“
Она јој се смјерно поклањаше,
Ал од коња не ће да одјаше.
Изишле су сеје Радулове,
Изнијеле злаћено прслење:
„Одјаш' коња, мила снао наша,
На част тебе злаћено прслење,
Те ти носи докле си нам млада.“

Она им се смјерно прекланьаше,
Ал им коња не ће да одјаше.
Љушише се у двор повратише,
Ошпро оде, а ошпро говоре:
„О наш браше, Влашићу Радуле!
Не ће сваа коња да одјаше,
Док не види, за кога је дошла.
Нађуши се Влашићу Радуле,
Голу сабљу у рукама носи:
„Одјаш' коња, кучко! не ћевојко,
Одјаш' коња, одсјећ' ћу ти главу;
Ниси коња од баба довела,
Већ си мога коња уморила.
Говори му госпоја ћевојка:
„Господару, Влашићу Радуле!
Не љуши се, не имаш се зашто:
Не ћу тебе коња одјашти,
Док ми не даш кључе од шавнице.
Грооштом се Радул насмијао,
Даде њојзи кључе од шавнице,
Па је онда коња одсједнула,
Па дозиваше два мила ћевера:
„Ви ајдеше, два мила ћевера,
Кажише ми врања на шавници.
Ошидоше шњоме на шавницу,
Ошворише проклешу шавницу,
Па говори лијепа ћевојка:

„Ко су браћа Диљар Бањанина,
Ајше амо на шавничка враша.“
Изишла су два нејака браша,
Изишла су на шавничка враша,
Коса им је, њом би се покрили,
Нокши су им, укопали би се;
Још пропишта тридесет робова:
„Богом сестро, лијепа ђевојко!
Пусти и нас данас из шавнице.“
Ал говори лијепа ђевојка:
„Ајше, робље, на шавничка враша.“
Па изиђе робље из шавнице,
Вели њему лијепа ђевојка:
„Бјеж'ше, робље, куда које знаде.“
Па узима до два побратима,
Одведе и у бијеле дворе,
Па дозива два берберa млада,
Један мије, други косу бриje
И погане нокше сарезује;
Дала им је б'јеле бошчалуке,
И на њи је руо порезала,
Па и спреми двору бијеломе,
И даде им од злата јабуку:
„Поздрав'ше ми Богом побратима,
Побратима Диљар Бањанина,
Подајше му од злата јабуку.“

36.

Предраг и Ненад.

Рани мајка два нејака сина,
У зло доба у гладне године,
На преслицу и десницу руку.
Лепа им је имена наделa:
Једном Предраг, а другом Ненад.
Предраг мајци до коња дорасте,
А до коња, и до бојна копља,
Пак одбеже своју стару мајку
И прибеже гори у ајдуке.
Оста мајка ранећи Ненада,
Ненад браца ни зазнао није.
И Ненад је мајци дорастао
А до коња и до бојна копља,
Пак одбеже своју стару мајку,
И прибеже гори у ајдуке.
Ајдукова шри године дана.
Он је јунак мудар и разуман,
И срећан је свуда на мејдану;
Учини га дружба старешином,
Старешова шри године дана.
Ал се млађан зажелио мајке,
Дружбини је браћи беседио:
„Ој дружбино, моја браћо драга!

Ја сам вам се заželио мајке,
Ајше, браћо, да делимо благо,
Да идемо сваки својој мајци.“
Дружбина та радо послушала.
Како који изасипа благо,
Тај се њему и заклиње тешко:
Који брацем, а који сестрицом;
А кад Ненад свој' изасу благо,
Дружбини је брањи беседио:
„Ој дружбино, моја браћо драга!
Браћа немам, а сестрице немам,
Већ: шако ми Бога јединога!
Десница ми не усала рука!
Добру коњу грива не опала!
И бришка ми сабља не рђала!
Ни у мене више нема блага.“
Кад су шако поделили благо,
Ненад седе на добра коњица,
Пак се диже својој старој мајци.
Лепо га је дочекала мајка,
Пред њег' носи слашку ракију.
Кад су били сели за вечеру,
Ненад мајци шијо беседио:
„Ој старице, моја мила мајко!
Да ми није од људи срамоше,
Да ми није од Бога греоше,
Не би рек'о, да си моја мајка:

Зашт' ми ниси браца породила,
Јали браца, јали милу сеју?
Кад сам био с друштвом на деоби,
Сваки ми се заклињаше тешко:
Који брацем, а који сестрицом,
А ја, мајко, собом и оружјем,
И добријем коњем испод себе."
Стара му се насмејала мајка:
„Не будали, млађани Ненаде!
Ја сам теби браца породила,
Предрагога твог браца рођеног,
И јуче сам за њег' разабрала,
Да с' наоди и да ајдукује
У зеленој гори Гаревици,
Пред четом је јунак арамбаша."
Беседи јој млађани Ненаде:
„Ој старице, моја мила мајко!
Покрој на ме све ново одело,
Све зелено од чое зелене,
А окрашко с горицом једнако,
Да ја идем браца да потражим,
Да ме жива моја жеља мине."
Беседи му стара мила мајка:
„Не будали, млађани Ненаде!
Јер ћеш лудо изгубити главу."
Али Ненад мајке не слушаше,
Већ он чини, што је њему драго:

Он покрёји на себе одело,
Све зелено од чое зелене,
А окрашко с горицом једнако,
Пак уседе на добра коњица,
И диже се брада да пошражи,
Да га жива жеља мимоиђе.
Нигди свога он не пушпна гласа,
Ниши пљуну, ни на коња викну;
А кад дође гори Гаревици,
Кличе Ненад како соко сиви:
„Гаревице, зелена горице!
Не раниш ли у себи јунака,
Предрагога мог браша рођена?
Не раниш ли у себи јунака,
Који би ме с брацем сасшавио?“
Предраг седи под јелом зеленом,
Предраг седи, пије рујно вино;
Кад саслуш'о Ненадова гласа,
Дружбини је браћи беседио:
„Ој дружбино, моја браћо драга!
Испадниште на друм за бусију,
Дочекајше незнана делију,
Ниш' га бијше, ниши га глобиште,
Већ га жива мени доведиште:
Опкудгод је, он је рода мога.“
Успало је шридесеш момака,
На шри месша све по десеш сшало.

Кад на први десет наишао,
Нишко не сме пред њег' да изиђе,
Да изиђе, да коња привати,
Већ га сташе стрелом стријељати.
Беседи им млађани Ненаде:
„Не стрељајт' ме, браћо из горице,
Не била вас вашег брата жеља,
Како мене и брата мојега!
Што ме тужан овуд потерало!“
Они њега пропустише с миром.
Кад на други десет наишао,
И они га стрелом стријељаше,
И њима је Ненад беседио:
„Не стрељајт' ме, браћо из горице,
Не била вас вашег брата жеља,
Кано мене и брата мојега!
Што ме тужан овуд потерало!“
И они га пропустише с миром.
Кад на трећи десет наишао,
И они га стрелом стријељаше,
Расрди се млађани Ненаде,
Пак удари на триест јунака:
Први десет сабљом посекао,
Други десет коњем погазио,
Трећи с' десет по гори разбеже,
Које к гори, које к води ладној.
Глас допаде Предрагом јунаку:

Зле га сео, Предраг арамбаша!
Дође теби незнана делија,
Исече ти по гори дружбину.
Предраг скочи на ноге лагане,
Пак узима луке и стријеле,
Пак излази на друм на бусију,
Пак заседа за јелу зелену,
Скида њега стрелом са коњица.
На зло га је место ударио,
На зло место, у срце јуначко.
Врисну Ненад како соко сиви,
Вриштећи се по коњу повија:
„Ј'о јуначе, из горе зелене!
Жива тебе, браше, Бог убио!
Десница ти усанула рука,
Из које си стреле испустио!
И десно ти око искочило,
С којим си ме, море, намотрио!
Још те твога браша жеља била,
Кано мене и браша мојега!
Што ме тужан овуд потерало,
Наопако а по моју главу!“
Кад је Предраг речи саслушао,
Иза јеле њега запитује:
„Тко си јунак, и чијег си рода?“
Рањен Ненад њему одговара:
„Што ме, море, ти за рода питаш?

Од мене се оженити не ћеш;
Ја сам јунак млађани Ненаде,
Имам стару саморану мајку,
И једнога брата рођенога,
Предрагога мог брата рођена,
Пак се диго да њега потражим,
Да ме жива моја жеља мине,
Наопако а по моју главу!“
Кад је Предраг речи разабрао,
Од стра љута стреле испустио,
Пак притрча рањену јунаку,
Скида њега с коња на травицу:
„Та ти ли си, мој браше Ненаде?
Ја сам Предраг твој братац рођени.
Можеш ли ми ране преболети?
Да подерем шанане кошуље,
Да те видам и да те завијам.“
Рањен Ненад њему одговора:
„Та ти ли си, мој браше рођени!
Вала Богу, кад сам те видео,
Те ме жива моја жеља мину;
Не могу ти ране преболети,
Већ ти проста моја крвца била!“
То изусти, па душицу пусти.
Над њим Предраг јаде јадикује;
„Ј'о Ненаде, моје јарко сунце!
Рано ти ми ти беше изишло,

Па ми тако рано ти заседе;
Мој босиљче из зелене башче,
Рано ти ми боше процватио,
Па ми тако рано ти увену.“
Па потрже ноже од појаса,
Те удара себе у срдашце,
Мртав паде покрај брата свога.

37.

Опет Наод Симеун. *)

Рани царе у Јању девојку
Од малена до десног колена,
Не рани је да је другом даје,
Већ је рани да је за се узме,
Царе оће, а девојка не ће;
Њу ми просе лале и везири,
Лале просе, ал је царе не да,
Већ он узе под силу девојку.

---

*) Ова пјесма ваљало би да је 8. на реду, но ја сам је доцне добио (из Вршца од високоученога Господина и љубезнога и високопочитајемога пријатеља мога Уроша Волића, конзисторијалнога и варошкога првог нотаријуса, и од Г. Аксентија Јанковића, молера.)

По том мало време постајало,
Мало време три године дана,
Мед њима се мушко чедо нађе,
Ал га мајка неговат' не може,
Већ му сави књиге и кошуље,
Па га зали у олово тешко,
Па га баци у то море сиње:
„Носи, море, са земље неправду;
Ранитељ је како и родитељ.“
Подиже се патријару Саво,
Подиже се итар лов ловити;
Лов ловио летњи дан до подне,
И од лова ништа не улови,
Кад се двору беше повратио,
Бог му даде и срећа донесе,
Те он нађе сандук од олова,
Истурила вода под обалу,
У сандуку чедо мушка глава,
Ниш' се смеје, ниш' ручицу даје,
Ни крштено, ни зламеновано;
Узе Саво чедо мушку главу,
Однесе га Вилендари цркви,
Па крстише чедо мушку главу,
Лепо су му име наденули,
Лепо име Наод Симеуне.
Кад је дете до коња дорасло,
Добра коња и светла оружја,

Лепо дете књигу изучило;
Ал беседи напријару Сими:
„Чедо моје, Наод Симеуне!
Ја сам тебе, чедо, одранио,
Ранио сам, ал родио нисам,
Наш'о сам те мору под обалом;
Узми, сине, књиге и кошуље,
Пак ти иди од града до града,
Те ти тражи родитеља свога.“
Узе Сима књиге и кошуље,
Па он оде од града до града,
А кад дође баш у Јања града,
У Јању се царе престављио,
Престављио и сахранили га,
Оста сама царица госпођа,
Оста сама у бијелу двору;
Њу ми просе хале и везири,
Лале просе, а царица не ће,
Већ беседи царица госпођа:
„Одбер'ше се шездесет делија
На лепоту да нема лепшега,
На висину да нема вишега;
Ја ћу стати на бела бедема,
Бацићу се злаћеном јабуком,
Ко угради злаћену јабуку,
Онога ћу верна љуба бити.“
Одбраше се шездесет делија

На лепоту да лепшега нема,
На висину да вишега нема,
И сшадоше граду под бедема,
А царица граду на бедема,
Па се баци злаћеном јабуком;
Ту се дуси Наод Симеуне,
Те уграби злаћену јабуку,
Па се венча с царицом госпођом.
По том мало време поспајало,
Мало време три недеље дана,
Подиже се Наод Симеуне,
Подиже се ипар лов ловити,
Оста сама царица госпођа,
Оста сама у бијелу двору;
Кад царица посшељу проспреда,
Она нађе књиге и кошуље:
„Мили Боже! на свему ми фала!
Да врло сам Богу сагрешила!“
Кад је било сунце на заоду,
Иде Сима из лова ипрога,
Пред њег' шепа госпођа царица,
Рони сузе низ господско лице:
„Чедо моје, Наод Симеуне!
Да врло си Богу сагрешио!
Јер си своју обљубио мајку
У незнању, моје чедо драго!“
Кад то зачу Наод Симеуне,

Проли сузе низ господско лице,
Право оде Вилендари цркви,
Паде Сави преко свил'на крила,
Стаде грозне сузе проливати:
„А мој бабо, патријару Саво!
Да ти кажем до две до три речи:
Ја сам Богу врло сагрешио,
Јер сам своју обљубио мајку,
У незнању, родитељу Саво!
Можеш ли ми за то дуовати?“
Ал беседи патријару Саво:
„Чедо моје, Наод Симеуне!
Не могу ти за то дуовати;
Није тала своја стара мајка!
Овако ти могу дуовати:
Да сазидам кулу од камена,
Да те бацим у камену кулу,
Пак да кључе у море забацим;
Када кључи из мора изађу,
Онда ћеш се грека опростити.“
Па сазида патријару Саво,
Он сазида кулу од камена,
Баци Симу у камену кулу,
А кључеве у то море сиње.
Прође време тридесет година,
Дигоше се по мору аласи,
И по мору рибу новаташе,

Уватише рибу златоперну,
Поклонише патријару Сави,
Кад је Сава рибу распорио,
У риби је кључеве нашао,
За то Сава и заборавио,
Почем виде, потом и познаде:
„Јаој мени до Бога вишњега!
Ја сам Симу и заборавио,
Ово с' кључи од мојега Симе!
Па отвори на тавници врата,
Ал се онде Сима преставио,
Преставио и посветио се;
Глас дадоше на четири стране,
Скупише се млоги свештеници,
Те чатише три дни и три ноћи,
И држаше велика денија
И чатише велике молитве:
Моле свеца, куд ће светац поћи;
Оће светац Вилендари цркви;
Онде нам је светац почивао
А у красној Вилендари цркви.
Благо оном брату ришћанину!
Кој' целива и прилог придаје,
Прилог даје и очима гледи.

38.

Јанко и Секула.

(комади од пјесме.)

Боже мили! чуда великога!
Кад с' опрема од Сибиња Јанко,
Опрема се на бој на Косово,
Све поћера кљасто и слијепо,
И нејако од седам година;
Свог сестрића, Бановић Секулу,
Њега млада од дванаест љета,
Оста њему девет сестреница,
И десета остарила мајка;
Више сина нема ниједнога
До дијете Бановић Секулу.
Ал је мајка тћерма бесједила:
„Ид'те јадне, девет кукавица!
Те молите свог мила ујака,
Не би ли вам брата поклонио,
Да не води њега у Косово."
Подиже се девет сестреница,
Замолише свог мила ујака:
„Молимо те, наш мио ујаче!
Поклони нам брата јединога,
Не води га млада у Косово,
Ми нема мо брата ниједнога, —

Него млада Бановић Секулу;
Не остављај девет сестреница
Свије девет млади кукавица,
Не остављај саморану мајку.“
Ал шо Јанко ништа не слушаше,
Већ опрема дијете Секулу,
Избира му коња по избору,
А избира пусаш по изберу
Подиже се војска силовита
И пред војском Бановић Секула,
За њим приста девет сестреница,
Па су њијо браћу бесједиле:
„Мио браше, Бановић Секула,
Обрни се, да ти' оке видимо,
Да препочнем' оке на јагуње;
Кад се сестре браћа поклоне,
Да видимо оке на јагуњи.
Јесш нејачак Бановић Секула,
Јесш нејачак, али јесше мудар;
Он окреше сивога сокола,
Па сестрама њијо бесједио:
„Видиште ли, моје сестренице!
Ја виђиште оке соколове,
Онаке су оке у Секуле“
Опален се војска подигнула,
Прав' одоше у поље Косово.

Мој ујаче, од Сибиња Јанко!
Немој дати умље за безумље,
Цара ћу ти ја жива донијети
У зубима гује шестокриле.
— — — —
Цар се Турски сазда у сокола,
Па одлеће небу под облаке,
Припази га Бановић Секула,
Па се сазда у шарену гују,
Па одлеће небу под облаке,
Те Турскога цара увашио,
Донесе га Јанку на чадора,
Споји писка дара Сулејмана,
Споји писка, како љуте гује.
Јанко бјеше лег'о под чадором,
Бјеше лег'о санак боравити,
Кад се прену и очима вије,
Он дозива бан-деспоића Ђура:
„Богом браше, бан-деспоше Ђуро!
Да ви'ш, браше, чуда великога
На мојему бијелу надору:
Увашила шестокрила гуја,
Увашила сивога сокола,
Пишти соко како гуја гуља,
Ил' ћу бити гују, ил' сокола?“
Ал говори бан-деспоше Ђуро:
„Зар не знадеш, од Сибиња Јанко,

Да ми јесмо гн'језда соколова,
А Турци су гн'језда гујињега?
Удри гују, не удри сокола."
Кад то зачу од Сибиња Јанко,
Запе стр'јелу за златну тетиву,
Те удари гују шестокрилу,
Писну гуја, не пусти сокола;
Другом запе стр'јелу за тетиву,
Те удара гују шестокрилу,
Писну гуја, не пусти сокола;
Трећом запе стр'јелу за тетиву,
Те удара гују шестокрилу,
Писну гуја, упусти сокола,
Гуја му се тади учинила,
А соко се диже под облаке.
Мало време за тим постајало,
Ал Секулу мало жива носе,
Па говори Бановић Секула:
„Мој ујаче, од Сибиња Јанко!
Нисам ли ти, јадан, бесједио:
Немој дати умље за безумље,
Цара ћу ти жива донијети
У зубима гује шестокриле?"
Вели њему од Сибиња Јанко:
„Мој сестрићу, Бановић Секула!
Мореш ли ми ране пребољети,
Да ти тражим од мора ећиме,

Да ти градим мекане мелеме?“
Вели њему Бановић Секула:
„Не могу ти, ујко, пребољети:
Што си гују једном ударио,
Десну си ми руку саломио;
Што си гују другом ударио,
Десну си ми ногу саломио;
Што си гују трећом ударио,
То си мене у срц' ударио;
Већ м' укопај, ујко, подалеко,
Подалеко у гори зеленој,
Да ми Турски коњи гроб не газе.“
То изусти Бановић Секула,
То изусти, а душу испусти *).

---

*) Приповиједају (као што се и пјева), да је бан-деспот Ђуро (Ђурађ Смедеревац) прије тога питао Јанка:

„Да ти да Бог, Сибињска војводо!
Да добијеш цара на Косову,
Каку б' нама вјеру оставио?“

А он му одговорио, да ће им оставити Мацарску вјеру. Онда бан-деспот Ђуро пошаље посланике Турскоме цару, те га запита, каку ће им он вјеру оставити, ако разбије Мацаре; а Турски цар одговори:

„Начинићу цркву и цамију,
Обадвије једну поред друге:
Ко ће клањат', нек ид' у цамију,
Ко ће с' крстит', нек иде у цркву.“

И за то веле да је бан-деспот Ђуро преварио Јанка.

ТОЛКОВАНИЈЕ НЕКОЛИКО РИЈЕЧИ.

Аинин, * противник, ајдук.
Бињакташ, * камен, с кога се коњи узјахју.
Васиљенски, цијелог свијета (cf. Слав. вселенскїй).
Грек, (Рес. и Срем.) грије.
Дабулана, * далбулана.
Дизђен, * дизген.
Димискија, * димишћија.
Доакати, досадити.
Дори, чак.
Ерђела, * ергела.
Забушити, задесити, забунити.
Зачамати, остати, забавити се (cf. чама).
Звекир, гвозден колут на вратима.
Зовка, зова.
Измећарка, слушкиња.
Ијед, јед.
Јеглена, * разговор.
Јеђупкиња, циганка гурбетка (из Јегипта?).
Јењи * **Пазар**, Нови Пазар.
Коврдин (мач), не знам ни ја какав је то мач.
Крпат, ваља да је ситно, дробно.
Манцука, некаки Турци из Азије.
Манов, и то су некаки Турци из Азије.
Налбанта * } ковач, што поткива коње.
Налбантин }
Напокоње, не знам управо шта је.
Некмоли, а камо ли.
Нете, немојте.
Обалити, облити.
Обискивати, пријањати.
Обрукати се, осрамотити се.
Одјанути, одјати, сјати.
Ођело, одијело.
Олошати, лош постати, обрђати.
Оштрикивати, окрњивати, одламати помало.
Памеца, dimin. v. памет.
Парагун (чоа), не знам ни ја кака је то чоа.

Паћаршија, патријаршија.

Пињал, (v. ital. pugnale) Stillet.

Појагмити, пограбити, разграбити.

Пошта, 1) на страни 119. у врсти 4. (одоздо) значи поштење, чест. 2) на страни 106. у врсти 1. значи књигоноша (Post).

Преминути, преставити се, умријети.

Придворица, удворица.

Придрнути се, дрнути се, помамити се.

Пристасати, приспјети.

Пуљат, та, то, пуља зове се у Србији и у Босни и у Ерцеговини Турски новац (сребрн) од 60 пара; а пуљат значи шарен као да су пуље по њему.

Разјаати, одјати, сјати.

Раскрсница, раскршће.

Руменца, црвен (румен) крчаг.

Сјаранити се, удружити се; учинити пријатељство.

Текија, * мала црквица под Варадином.

Тимари, * спаилук.

Туде, ту.

Тука, не знам ни сам каки су то Турци.

Уитити, уватити.

Френђија * (кула), т. ј. шанка и висока.

Чивилук, * чивија, о којој се вјеша оружје и друго којешта.

Цас, * стра, страва.

Штампарске погрјешке.

На стр.	у врсти.	наштампано,	мјесто.
54	8 (озго)	вове	воде.
194	2 —	распосиват'	распасиват'.
—	5 —	одпашем	отпашем.
202	4 —	Дејчилу	Дојчилу.
206	8 —	зимо	зими.
216	1 —	сгубити	згубити.
226	6 —	мислости	милости.
230	10 —	са Мусу	за Мусу.
231	4 —	ков	код.
232	10 —	Краљевића	Краљића.
—	10 (оздо)	О маује	Омаује.
233	1 (озго)	небољи	невољи.
—	9 —	проговара	проговара.
235	14 —	која	кога.
236	5 (оздо)	незна	незнана.
238	4 —	подит'	родит'.
251	2 —	Бог	Бога.
253	5 (озго)	сто	смо.
255	13 —	полбанте	налбанте.

У трећој књизи на стр. 360. мјесто
Трећу пише, те Катићу шаље
Ваља читати:
А четврту Луко књигу пише,
Те је шаље Катић Симеуну:

ИМЕНА ГГ. ПРЕНУМЕРАНТА *).

Њ. превосходителство високопреосв. Господин Мојсеј Миоковић, православни епископ Карлштадтски, Њ. Ц. к. и А. велич. дјејствителни тајни совјетник и пр.

Арад.

Благородни Г. Сава от Арсић, биргермајстер и пр. 3 кљ. Благородна Госпођа Евстахија от Арсић 2 кљ. Благор. Г. Антоније Мишић, сенатор и капетан варошки. Високоуч. ГГ. Лазар Михаиловић, варошки нотариус и фишкал. Димитрије Констандини, Влашки препарандски професор. ГГ. Борђије Крестић, член комунитета. Манојло Нановић, чл. ком. Лазар Даскаловић, чл. ком. Госпођица Ана от Лукачик, љубитељница муза. Госпођа Алка Радивојевић, љуб. муза. Господична Терезија Илијћ, љуб. муза. Господична Ана Ценецки, љуб. муза. Господичне Евстахија и Јелена Орловић, љуб. муза. Никола Бабић, II. класе у ученик.

Баја.

Благородни Г. Пешар Јовановић, Ц. к. посшм. и прив. в. формунда, Благородна Д. Јелисавета от Прерадовић, рођ. Токајлијћ. Ч. Г. Тимотије Бранковић, јакон. ГГ. Стефан Чокор, член комун. и трговац, Живко Пекаровић, учитељ II. кл. Аврам Радић, трг. Борђије Јанковић, трг. Павле Токајлић, трг. Василије Јорговић, трг. Петар Денда, трг. Јован Петрић, трг. Ненад Јовановић, сапунџија. Јефтимије Ковачевић, сапунџија. Јован Дачић, чаругџија. Лазар Христинић, чаругџија. Борђије Арсеновић Зора, кожар. Јован Токајлић, член. комун. и трг. (скупитељ ГГ. пренумеранта). Борђије Јовановић, трговачки калфа.

*) Ја се надам, да ће сваки од ГГ. Пренумеранта на III. књигу узети и ову II., за што ми свима имена ове штампам.

Беч.

Благородна Госпоја Марија Тирка, рођена от Демелић, високоблагор. Г. Имра Редељ, у Мађарск. придвори. канцеларији концеписта и пр. ГГ. Андрија Белецки, доктор медицине, примарни лекар и виједиректор у свеопштој болници. Јарн. Копитар, кустос у к. к. придворној библиотеци 25 кн. Лазар Милетић, адвокат и Загрепске вармеђе асесор и пр. Теодор Д. Тирка. Теодор Ј. Тирка. Димитрије Т. Тирка. Браћа Владислави. Браћа (Димитрије и Илија) Васићи (из Ирига). Петар Предић из Станчића (у Бачкој). Јован Адић, слушатељ права Аустријски. Петар Машић, слиш. права Аустр. Григорије Грујић, bürgerl. Zuname: Kleidermacher, Гаврило Грујић.

Бечеј.

Благородна Госпоја Јева от Чокић, рођ. от Јурковић, са синовима Гаврилом и Борђијем. ГГ. Борђије Спакић, Исидор Стојановић, Борђије Грујић (из Нађе), Павле Станишић, трговци.

М. Бешеново.

Препод. ошац Борђије Новаковић, намјесник.

Бијоград.

Благор. Г. Никола Станковић, обор-кнез наше Бијоградске 2 кн. Препод. Г. Партеније Јовановић, игуман манастира Раковице. ГГ. Гаврило Николајевић, секретар канцеларије народне. Петар Лазаревић, економ у конаку Господареву 2 кн. Лазар Поповић, писар. Максим Ранковић, писар. Марко Богдановић, буљугбаша пандурски. Јован Ранчић, учитељ. Димитрије Вуић, учитељ. Наум Ичко, базерџанбаша 2 кн. Аџи-Никола Костантиновић, базерџанбаша. Милоје Радојевић (из Чумића), трговац. Никола Маринковић, трг. Павле Марковић, трг. Вељко Јовановић (родом из Ниша), трг. и љубитељ наука. Сава Лазаревић, кујунџија. Димитрије Срећковић, трг. Борђије Спиридон

Ставро, трг. Алекса Ђорђијевић Ставро, трг. Ђорђије Јовановић, трг. Димитрије Тодоровић (родом из Ужица), трг. Танасије Бранков Ивановић, трг. — Танасије Станчо Стефановић, Илија Павлов Марковић, Димитрије Стефановић, ученици.

Будим.

Високоблагородни Г. Стефан Урош Несторовић, краљ. совјетник и највећи надзиратељ школа Српски, Влашки и Грчки и пр. Благородни Г. Ђорђије Станковић, предградија Табана биров, и грађанске милиције мајор. Високоуч. Г. Јован Берић, СС. ХХ. и философије доктор, актуар код надзирателства народни школа и пр. ГГ. Лазар Стефановић, избр. општ. член. Наум Петровић, Самуило Марковић, Василије Суботић, Ђорђије Трифуновић, Ђорђије Пантазић и Стефан Вучкић, Лазар Лазић.

Варшава.

Високоблагородни Г. Марко Марковић, Росијско-Импер. Лејбгвард. уланскога полка мајор. Г. Стефан Добрић, великокупац. Г. Петар Шутари, трговац.

Вуковар.

Г. Јован Гавриловић 20 кн.

Дубровник.

ГГ. Јован Владисављевић, учитељ. Димитрије Миланковић. Јован Шкуљевић. Стефан Ђуросавић. Ристо Петар Мичић.

Земун.

Ч. ГГ. Лазар Савић, парох Земунски; Лазар Боић, парох Добановачки; Никола Јовановић, парох Војачки; Ђорђије Чобановић, ђакон и учитељ Батајнички. — Благородни ГГ. Василије Лазаревић, ћ. к. капетан и пургермајстор Земунски; Јаков Рашић, ћ. к. Варадинске граничарске регементе капетан у Сурчину; Павле Станковић, ћ. к. Варадинске регементе оборлаћман у Сурчину; Максим

Секулић, ћ. к. Варадинске регементе оборлаћман у Сурчину; Јован Дукић, ћ. к. Варадинске регементе барјактар у Војци; Јован Алексијовић, у Земунској армицији обр-амтс-контролор; Јован Лацко, у Земунском контум. над памуком први надзиратељ; Игњат Василијевић, сенатор Земунски. — ГГ. Коста Радиновић, полицај-адјункт. Стефан Радичевић, дијурниста. Марко Димчоглијћ, дијурниста. Лазар Марјановић, учитељ Грчки. Василије Јовановић, учитељ Српски. Мијаило Николић, Реснички учитељ Српски. — ГГ. трговци: Коста Хатија Пивар, Милош Урошевић, Мијаило Павковић, Јован Младен, Василије Василијевић, Лазар Петровић Добановчанин, Панта Аџи-Стоило (експедитор), Теодор Нато Баић, Петар Јокић, Станиша Николић, Танасије Поповић, Мојсило М. Лазаревић, Теодор Радисав Томић, Марко Димитрије Братоглијћ, Браћа Костантин Цико, Ђорђије Романчић (за кћер Јелену и сина Павла 2 кн.), Радован Андрејевић, Петар Бранковић, Јован Милис Јовановић, Цвјетко Рајевић, Алекса Јовановић, Коста М. Јовановић, Ђорђе Петровић Добановчанин, Антоније Теодоровић, Стефан Костић. — ГГ. мајстори: Јован Петровић, ковач. Алекса Ђорђијевић, абаџија. Радован Пајевић, ћурчија. Лазар Костић, кројач. Аксентије Лаушевић, абаџија. — Госпође: Настасија, супруга Г. Панте Стефановића, трговца. Јелисавета, супруга Г. Ристе Стојковића, трговца. Анка, супруга Г. Александра Радивојевића, трговца Старо-Арадског. — Г. Ђорђије Мартиновић, трговачки субјект. — Ученици: Стефан Константиновић, Димитрије Раваило Антоновић. — Ученице: Катарина Ф. Петровића; Катарина Ђорђа Атанацковића.

Канижа Српска.

Благородни ГГ. Теодор и Алекса от Јеремијћ.

Карловац (горњи).

Ч. Г. Јован Ђаковић, намјесник и админ. Трје-

станским. ГГ. Павле Папулић, у клерик. училишту епархије Горшокарловачке учитељ. Самуило Илијћ, учитељ. Павле Некадовић, конзист. нотар. Мијаило Медаковић, трг. Глигорије Малешевић, трг. Димитрије Кукић, љубит. наука. Никола Поповић, трг. Јосиф Поповић, трг. Лазар Лађевић, трг. Василије Радаковић, трг. Мијаило Милићевић, трг. Ђорђије Варсан (из Панчева), трг. Вучко Костантиновић (из Панчева), трг. Алекса Стојковић (из Панчева), трг. Госпођа Јулијана Папић, удовица. ГГ. Јосиф Папић, трг. Алекса Мусулин I. године човеч. н. слишатељ. Павле Петровић, ученик. Јован Рајевић, ученик.

Карловци (доњи).

Високоуч. Г. Петар Ристић, економије практикант.

Кечкемет.

ГГ. Тријандафил Пачу, Софроније Пачу, Василије Драгојловић, трговци.

Липиска.

Г. Марко Добрић, трговац, и заклети сензал.

Мача.

Високоблагородни Г. Павле Чарнојевић, господар од Маче, Шиманде и Киш-Орозина, краљ. совјетник и пр.

Нови сад.

Високоуч. ГГ. П. Ј. Шаффарик, директор гимн. Ђорђије Магарашевић, професор. Игњат Јоановић, професор. Ђорђије Георгијевић, професор. Мојсије Игњатовић, професор. Тимотија Милашиновић, учитељ II. норм. класе. — ГГ. Милошевић, учитељ I. норм. кл. Вуковић, учитељ код Аљмашке цркве. Јаков Филковић, трг. Исак Грујић, трг. Стефан Марковић, трг. Илија Стојановић, Марко Маринковић, Стефан Стефановић, Глигорије Јовшић, Василије Бранковић, ученици VI. класе.

Ђорђије Димитријевић, Александер Георгијевић, Гаврило Поповић, ученици V. кл. Јован Болић, Димитрије Радосављевић, трговачке калфе.

Острогон.

Благородни и Високоуч. Г. Глигорије Јакшић, Малт. орден. к. и пр.

Остружњица.

Алекса Николајевић. Јелена Николајевић. Настасија Ранковић.

Паљева.

Благородни Г. Василије Демелић, господар Паљевски.

Пешта.

Високоуч. ГГ. Мијаило Вишковић, адвокат. Јован Ракић, адвокат, 4 кн. Благородни Г. Сава от Илић и Господична Јелисавета от Рогуљић (из Ирига), 5 кн. Високоуч. Г. Мостарски, заклет. нот. кр. табл. Мађарске. ГГ. трговци: Јован Каулици, Ђорђије Адамовић, Петар Раић, Александер Панајот, Тома Кушлор, Танасије Пиперковић, Јован Деметровић, Илија Монастерли, Ђорђије Станковић, Андрија Розмировић, Јосиф Михаиловић, Ђорђије Ласковић, Петар Аднађевић, Костанцин Несторовић, Мојсило Исаиловић, Гавра Станковић (из Новога сада), Алекса и Никола Михаиловићи (из Сарајева), Мијаило Каркалић, Димитрије Георгијевић, Ђорђије Бошковић, Петар Јовановић, Никола Стојановић, Јован Трифић, Ђорђије Кода, Софроније Чичовац, Мијаило Пуфка, Јован Јовановић млади, Петар Панић, Антоније и Мијаило Хидег (2 кљ.), Јаков Лаушевић, Сима Шиђар, Миловук и Добровојевић (скупитељи ГГ. пренумеранта). Г. Стефан Пауновић, грађанин. Јосиф Николић, ученик.

Роич (у Штаерској).

Г. Сигисмунд фон Пор, јустијал.

Сегедин.

ГГ. трговци: Јован Дачковић, Димитрије Лошић, Јован Мирковић, Јован Жеравица, Мијаило Живановић, Стефан Савић, Никола Ракић, Максим и Аврам Брановац, Никола Жеравица. Госпође: Јула Крестић, Рахила Чавргов, Марија Савић, Александра Живановић, Ана Ракић, Катарина Сремац, Марија Мирковић, Јулија удовица Георгијевић. Господичне: Марија Петровић, Ана Јовановић, Јелена Дамјановић, Јерина Поповић.

Сенш-Андрија.

Благородни Г. Ђорђије Белгради. — ГГ. учитељи: Василије Арсенијевић, III. кл. Јован Нерић, II. кл. Василије Дамјановић, I. кл. — ГГ. Петар Маршиновић, Ђорђије Симоновић, Пава Котуровић.

Сомбор.

Благородни Г. Василије Аџанацковић, иншпиштуша кр. педагогическог Српског мјестни директор, сл. депутације, фондове школске управљајуће, кондешш. с лијеве стране Дунава, и конзул Сомборски. Прч. и Високоуч. Г. Павле Аџанацковић, иншп. кр. педаг. Српског кашихета ј. р., и парох Сомборски. Благородни ГГ. Симеун Демешровић, сенашор и капешан Сомборски. Сава Бељански, сенашор. — Високоуч. ГГ. Василије Булић, иншп. кр. педаг. Српског професор. ј. р. Димишрије Исаиловић, истога иншпиштуша професор. ј. р. Јован Живковић, истога иншпиштуша професор ј. р. Господична Софија Аџанацковић. Госпођа Јелена Леовић, рођ. Јанковић. Господична Јустина от Папхази. Г. Јован Аџанацковић, граћанин и шрговац Сомборски. Господична Јустина Максимовић. Ч. Г. Стефан Теодоровић, ђакон и учишељ Пивнички. Благораз. Г. Јован Младеновић, п. д. насшавник Паланачки.

Темишшвар.

Прeч. Г. Августин Пешровић, архимандрит Бездински и Темишшварске епархије администратор.

Благородна Госпођа Катарина от Вуковић, спаијница Берегсовска. Благородни ГГ. Иларион Влаховић, сенатор. Ђорђије Чокрљан, доктор медицине. Мојсије Поповић, адвокат. Миша Ђорђијевић, адвокат. Раић, ђ. к. војнички канцелисша. Арон Арсеновић, сл. инсурекције оборлаћман. — ГГ. Аврам Дузи, ђ к. пошшмајсшор. Софроније Сшефановић, Steuer-amts-Adjunct. Сшефан Николајевић, Темишв. администрације дијурниста. Василије Пандазић, ђ. к. Temesvar. Verwalteramts Praktikant. Јован Перјан, канцелисша. Василије Бранкован, нотар. Аћим Балан, ђ. к. универзит. књигопродавац и књиговезац, 5 кн. Јован Марковић, трг. 2 кн. Софроније Николић, трг. Пашелија Ђорђијевић, трг. Никола Недељковић, трг. Костаншин Дијаманди, трг. Адам Меjковић, трг. калфа. Ниќифор Чолаковић, сабов. Манојло Аншоновић, молер. Сава Пешровић, молер. Димишрије Аншоновић, трг. из Чакова. Сима Милинковић, учишељ Варјашки. Димишрије П. Тирол (скупишељ ГГ. пренумеранша). Госпођа Кришина Тирол.

Т р и ј е с ш.

ГГ. Пешар Теодоровић, 30 кн. Димишрије Фрушић, докшор медицине, 30 кн. Миљко Радоњић, 8 кн. Димишрије Владисављевић, учишељ, 8 кн. Јефша Поповић, учишељ, 8 кн. Кришо Цвијешовић, шрговац, 8 кн. Никола Воша, шрговац, 8 кн. Љубомир и Милош Владисављевић из Кузмина.

Ч а н а д.

ГГ. Ђонисије Обрачевић, ношар. Аркадије Пушић, шрговац.

Ш и д.

Ч. Г. Аврам Пашић, парох Шидски. Благородни Г. Арон Продановић, ђ. к. капешан.

М. Ш и ш а ш о в а ц.
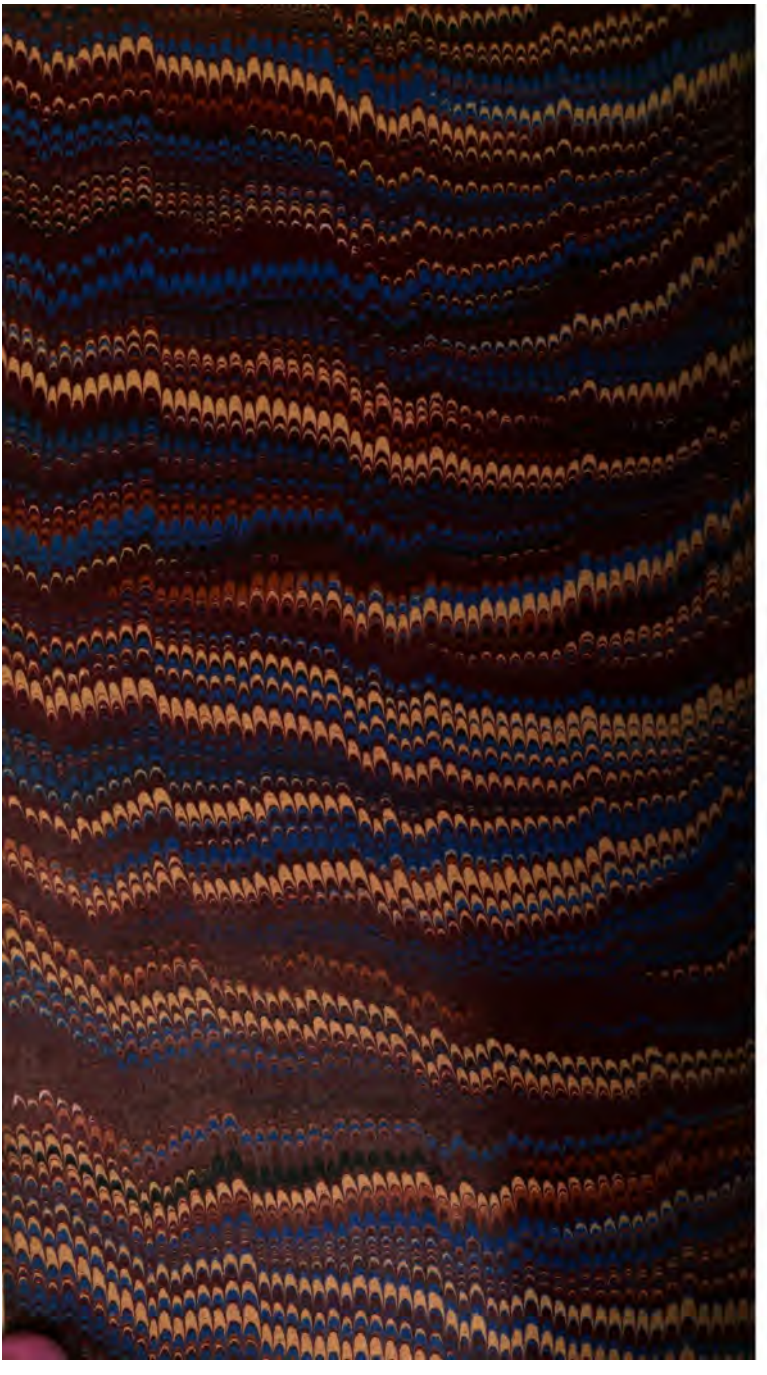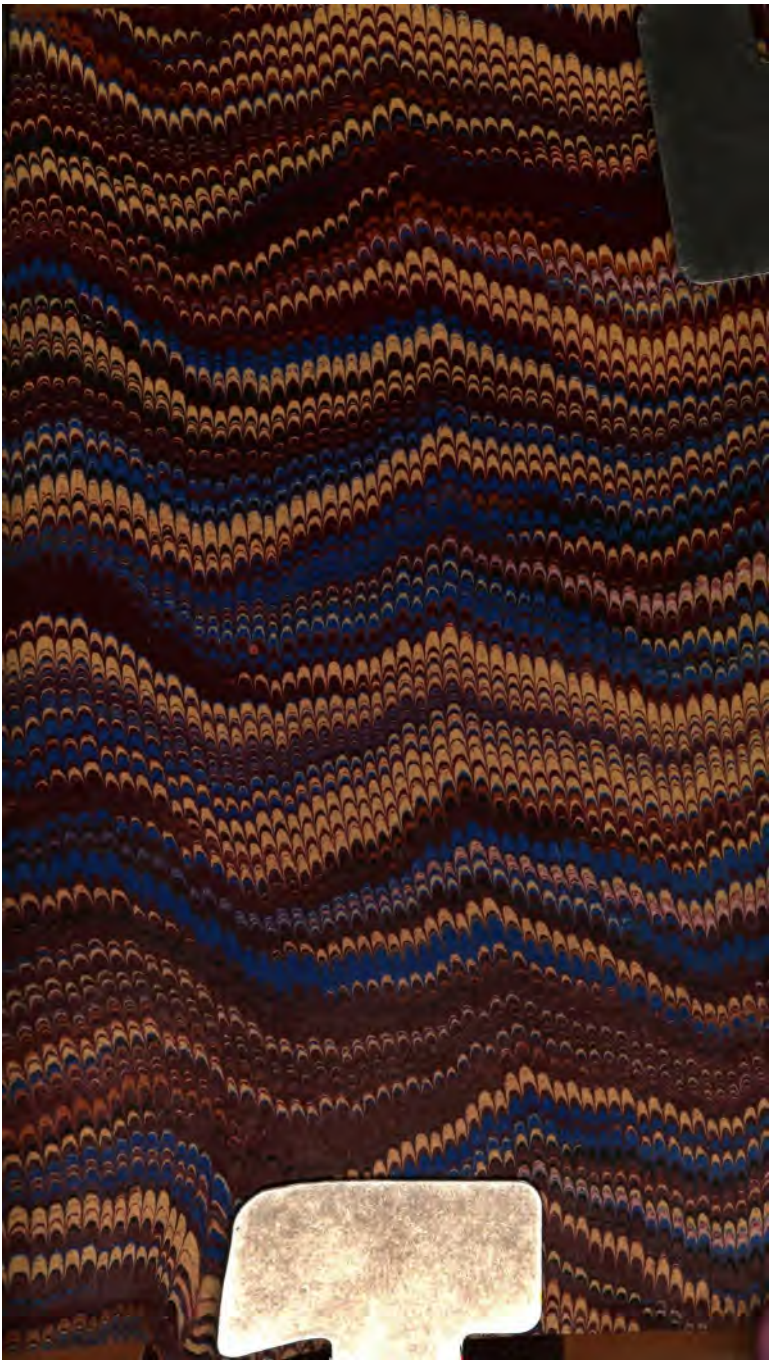
Преч. Г. Лукиан Мушицки, архимандрит Шишашовачки и пр.